

Raport z rekomendacjami

Efektywność zarządzania oświatą w zakresie organizacji i finansowania
szkół i przedszkoli w gminie Hyżne

Gmina Hyżne

Pan Bartłomiej Kuchta

Wójt Gminy Hyżne

Lipiec 2026 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
1. Analiza wpływu zmian demograficznych na edukację i opiekę społeczną w Hyżnem.....	5
Prognoza demograficzna Gminy na podstawie danych GUS – „Prognoza ludności na lata 2023–2060”	5
2. Analiza wskaźników organizacyjnych i finansowych oświaty w gminie Hyżne ...	13
2.1. Edukacja w szkołach podstawowych	13
3. Analiza porównawcza sytuacji finansowej szkół Gminy Hyżne w 2025 r.	26
4. Szczegółowa analiza arkuszy organizacyjnych jako źródło wiedzy do poszukiwania nadmiarowych wydatków	32
4.1. Szkoła Podstawowa w Grzegorzówce (SPG)	32
4.2. Szkoła Podstawowa w Dylągówce.....	46
4.3. Szkoła Podstawowa w Szklarach	58
4.4. Szkoła Podstawowa w Brzezówce	67
4.5. Szkoła Podstawowa w Hyżnem	76
5. Propozycja standaryzacji etatów administracji i obsługi	90
6. Prognoza liczby uczniów i możliwe warianty sieci szkół podstawowych	95
7. Możliwe warianty zmian sieci i efekt finansowy	104
7.1. Założenia nadrzędne	104
7.2. Argumenty wspólne dla reorganizacji sieci.....	104
7.3. Argumenty edukacyjne	105
7.4. Argumenty społeczne	107
7.5. Analiza wariantów reorganizacji sieci szkół podstawowych Gminy Hyżne.....	108
7.6. Wariant 1 – Brzezówka jako filia I–III SP Dylągówka	110
7.7. Wariant 2 – Brzezówka, Szklary i Grzegorzówka jako filie I–III	111
7.8. Wariant 3 – likwidacja SP Brzezówka, Szklary i Grzegorzówka jako filie SP Hyżne	112
7.9. Porównanie trzech wariantów reorganizacji	114
7.10. Warunki prawne i wdrożeniowe	114
8. Możliwość łączenia szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w zespoły	116
8.1. Zespół kilku szkół podstawowych.....	116

8.2. Model A – dwa zespoły terytorialne	119
8.3. Efekt finansowy modelu A i B	121
8.4. Model C – Szkoła Podstawowa w Hyżnem jako szkoła macierzysta, pozostałe szkoły jako filie	122
8.5. Model D – zespół szkół z filią w Brzezówce	135
8.6. Porównanie modeli C i D.....	145
SPIS TABEL.....	154
SPIS WYKRESÓW	157

Wprowadzenie

Analiza finansowo-organizacyjna oświaty jest dokumentem diagnostycznym obejmującym ocenę funkcjonowania sieci szkół, przedszkoli i placówek oświatowych na terenie Gminy Hyżne pod względem efektywności organizacyjnej i racjonalności wydatków. Jej wynikiem są rekomendacje dotyczące zmian organizacyjnych i finansowych, które mogą zostać wykorzystane podczas przygotowywania i zatwierdzania arkuszy organizacyjnych na kolejne lata szkolne.

Celem analizy jest przedstawienie władzom samorządowym niezależnej i eksperckiej oceny kierunków dla koniecznych oraz prawnie dopuszczalnych zmian w organizacji pracy szkół. Zmiany te powinny służyć racjonalizacji finansowania placówek oświatowych i ograniczeniu udziału środków własnych gminy. Wyniki analizy mogą wspierać przygotowywanie, wykonywanie i aktualizowanie budżetu gminy, planowanie zmian organizacyjnych w kolejnych latach oraz opracowywanie i zatwierdzanie arkuszy organizacyjnych. Najczęściej ujawniające się problemy wymagające interwencji celem poprawy funkcjonowania w przedmiotowym zakresie, to:

- nadmiernie rozbudowana kadra pedagogiczna i niepedagogiczna,
- dopełnianie etatów nauczycieli godzinami wysokiego ryzyka (zajęciami z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęciami pozalekcyjnymi, dodatkowymi i świetlicą),
- małoliczne oddziały,
- nadmierny podział na grupy oddziałowe i międzyoddziałowe,
- planowanie na wyrost zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz uzupełnianie w arkuszach majowych etatów nauczycieli tymi zajęciami,
- zatrudnianie nauczycieli w niepełnych wymiarach etatu oraz zbyt niska liczba godzin ponadwymiarowych,
- niedostateczna znajomość przepisów prawnych przez dyrektorów jednostek,
- błędy w rozliczaniu godzin ponadwymiarowych i zatrudnianiu kadr,
- uleganie zewnętrznym opiniom, presji, żądaniom.

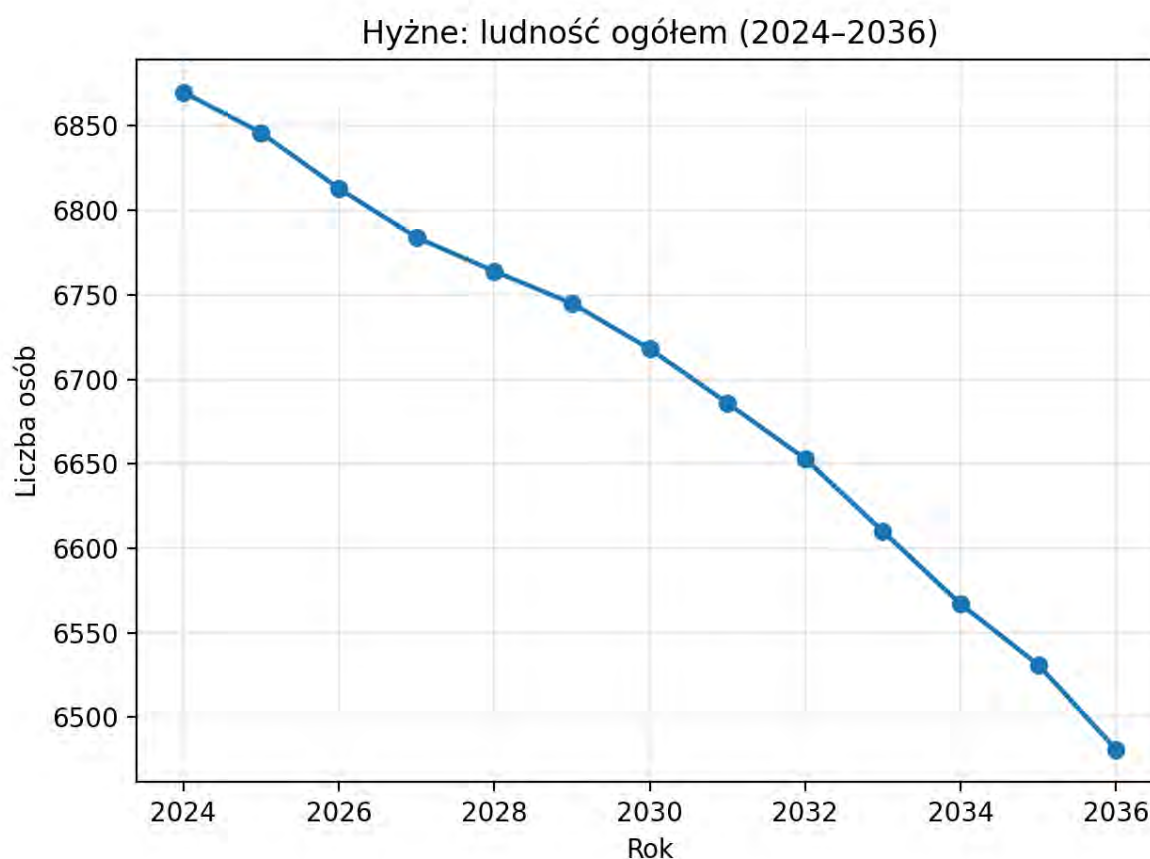
Nadrzędnym celem analizy jest optymalizacja wydatków oświatowych, czyli organizowanie takich działań i procesów, aby dały jak największe efekty przy jak najmniejszych nakładach, a także rekomendowanie kierunków gminnej polityki oświatowej dla organu prowadzącego, które to kierunki powinny być realizowane przez dyrektorów szkół i przedszkoli. Zastosowanie rekomendowanych zmian jest zawsze w pełni autonomiczną decyzją gminy.

1. Analiza wpływu zmian demograficznych na edukację i opiekę społeczną w Hyżnem

Prognoza demograficzna Gminy na podstawie danych GUS – „Prognoza ludności na lata 2023–2060”

Prognoza demograficzna liczby ludności Gminy dla różnych grup wiekowych jest analogiczna jak dla całego kraju. Gmina wchodzi w okres systematycznego spadku liczby mieszkańców, co zwykle przekłada się na niższy „napływ” dzieci do systemu oświaty i większą presję na racjonalizację kosztów stałych (utrzymanie budynków, etaty nieelastyczne). Populacja spada z 6870 (w 2024 r.) do 6481 osób (plan dla 2036 r.), czyli o 389 osób (-5,7 %).

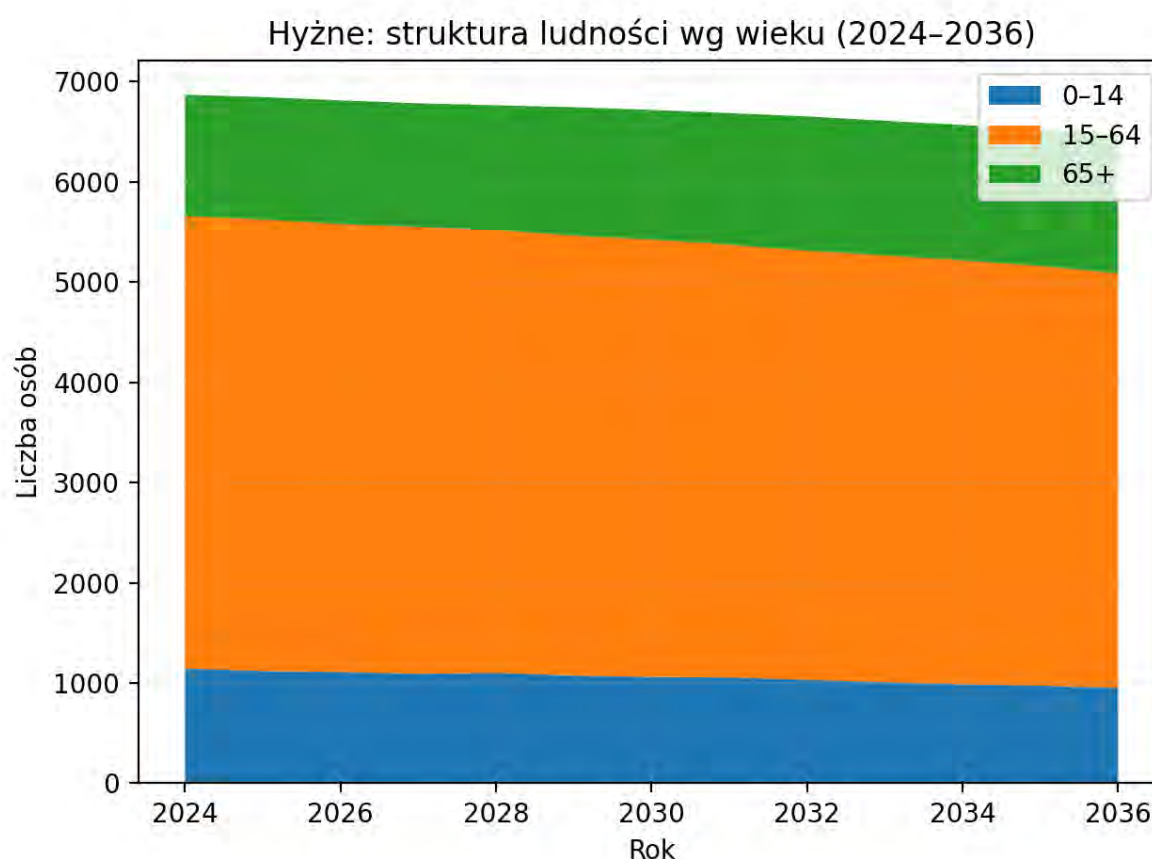
Wykres 1: Prognoza demograficzna dla Gminy Hyżne¹

¹ Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2060 <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060>

Spadek liczby mieszkańców oznacza kurczenie się „bazy” podatkowej i użytkowników usług publicznych, przy jednocześnie wolniej malejących kosztach stałych (infrastruktura, administracja, utrzymanie obiektów). W odniesieniu do oświaty: przy mniejszej populacji rośnie ryzyko małych roczników, a to zwykle podnosi koszt jednostkowy (na ucznia/oddział), jeśli sieć szkolna nie jest na bieżąco dostosowywana.

Wykres 2: Struktura wieku: 0–14, 15–64, 65+ (wykres skumulowany)

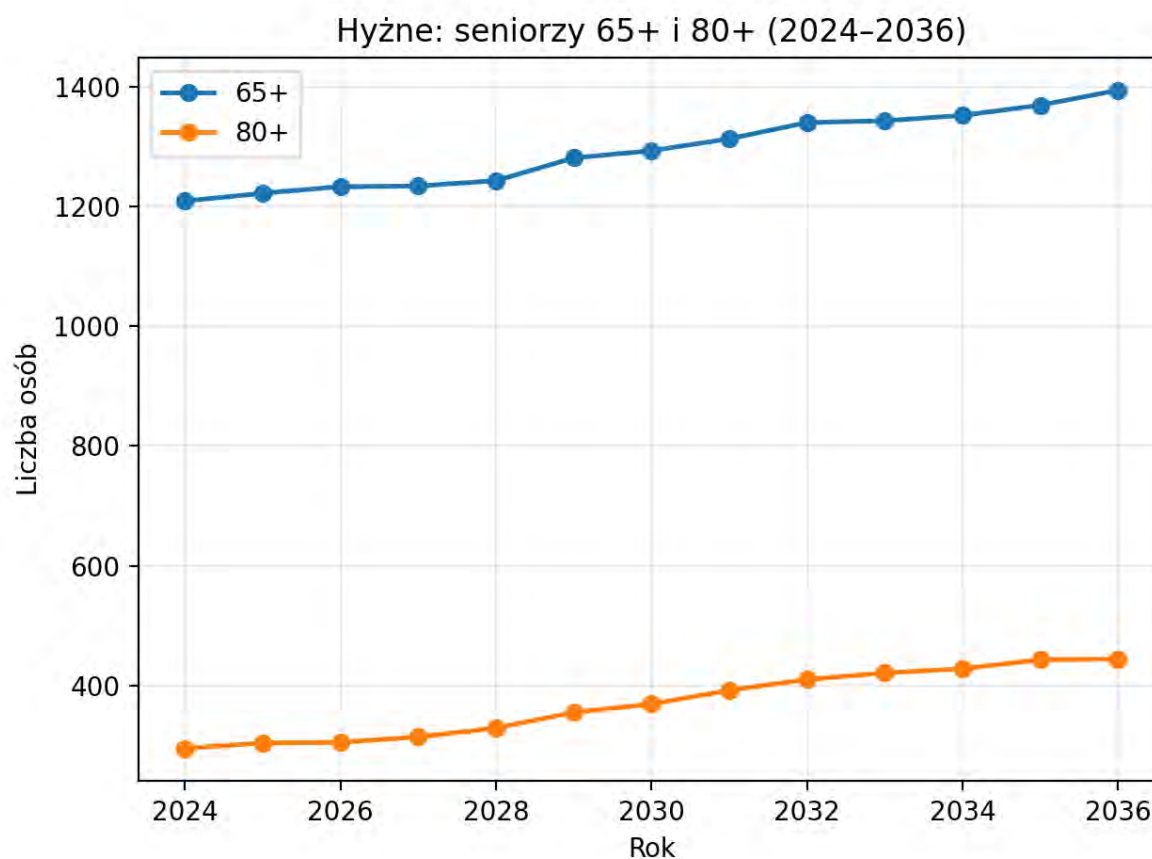
Wykres obrazuje przesuwanie się struktury demograficznej między dziećmi, ludnością w wieku produkcyjnym i seniorami. Utrzymanie się prognozowanego trendu na przestrzeni kolejnych lat skutkować będzie „zmianą potrzeb” populacji; mniej dzieci spowoduje mniejszy popyt na usługi edukacyjne, natomiast więcej seniorów zwiększy popyt na usługi opiekuńcze i zdrowotne.

- 0–14 lat: 1145 → 952 (-193; -16,9 %)
- 15–64 lat: 4516 → 4135 (-381; -8,4 %)
- 65+ lat: 1209 → 1394 (+185; +15,3 %)

To klasyczny układ „nożyc demograficznych”: ubywa dzieci i osób w wieku produkcyjnym, a przybywa seniorów. W odniesieniu do oświaty: spodziewany jest spadek liczby oddziałów (szczególnie w młodszych rocznikach) i rosnące ryzyko

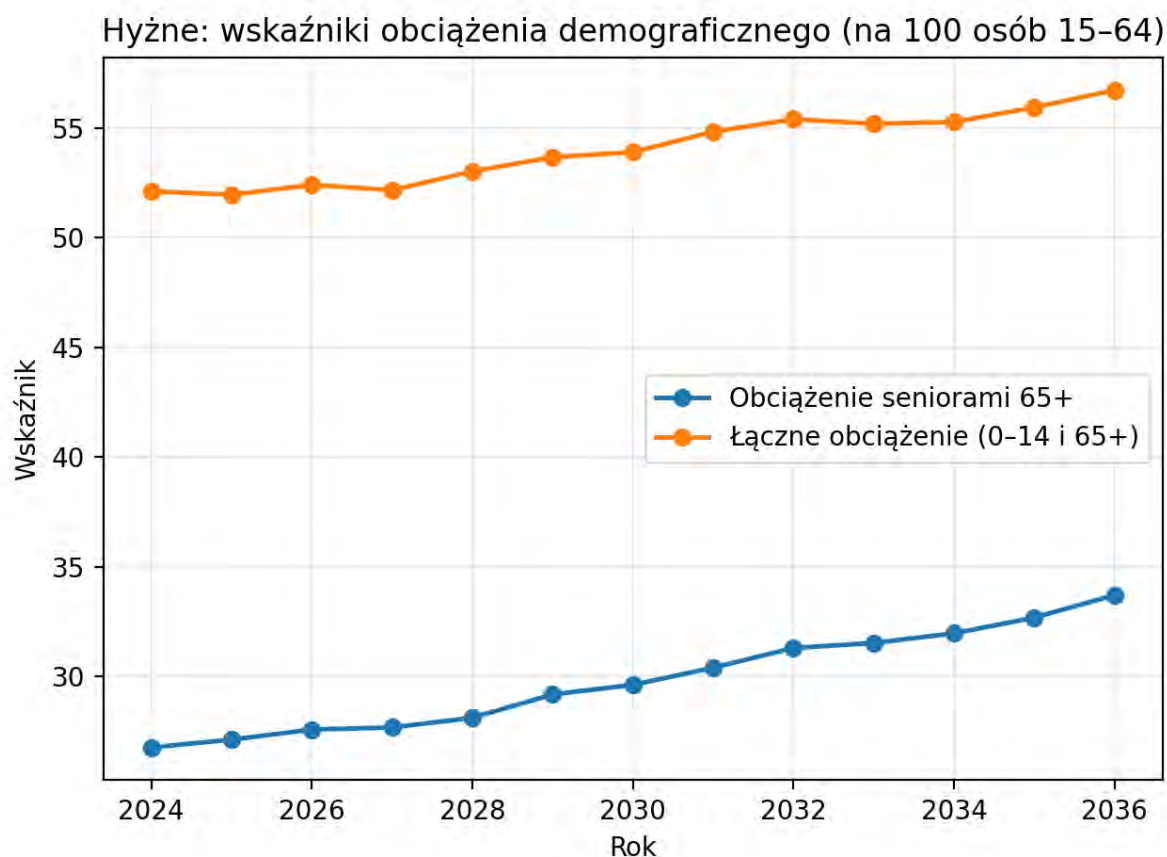
małoliceznych klas (wzrost kosztu na ucznia, jeśli sieć nie zostanie odpowiednio dostosowana).

Wykres 3: Seniorzy 65+ i 80+ (liczba osób)

Wykres obrazuje dynamikę wzrostu populacji seniorów, szczególnie grupy 80+ (najbardziej „kosztochłonnej” w usługach społecznych). W horyzoncie 2030+ rośnie znaczenie polityk usług społecznych (opieka, zdrowie, transport), co może oznaczać konkurencję o środki z oświatą w budżecie gminy. Udział seniorów w grupie wiekowej 65+ wzrośnie z 17,6 % do 21,5 % (wzrost o ok. 3,9 p.p.), natomiast w grupie wiekowej 80+ z 4,3 % do 6,9 % (wzrost o ok. 2,6 p.p.)

Wykres 4: Wskaźniki obciążenia demograficznego (na 100 osób 15–64)

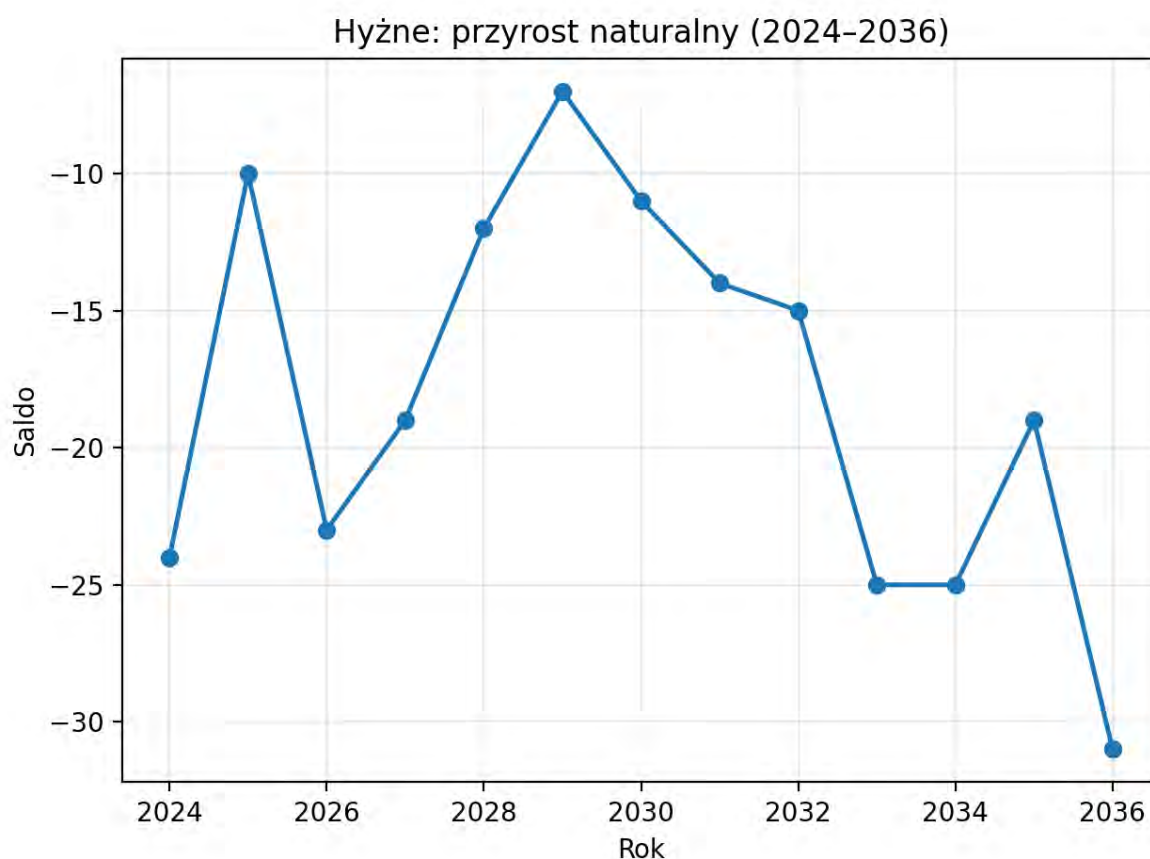

Wykres przedstawia liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (osoby 15–64 „utrzymują” system usług i finansów gminy):

- Obciążenie seniorami (65+) wzrośnie z 26,8 do 33,7 (wrażny wzrost)
- Łączne obciążenie w grupach wiekowych (0–14 + 65+) wzrośnie z 52,1 do 56,7

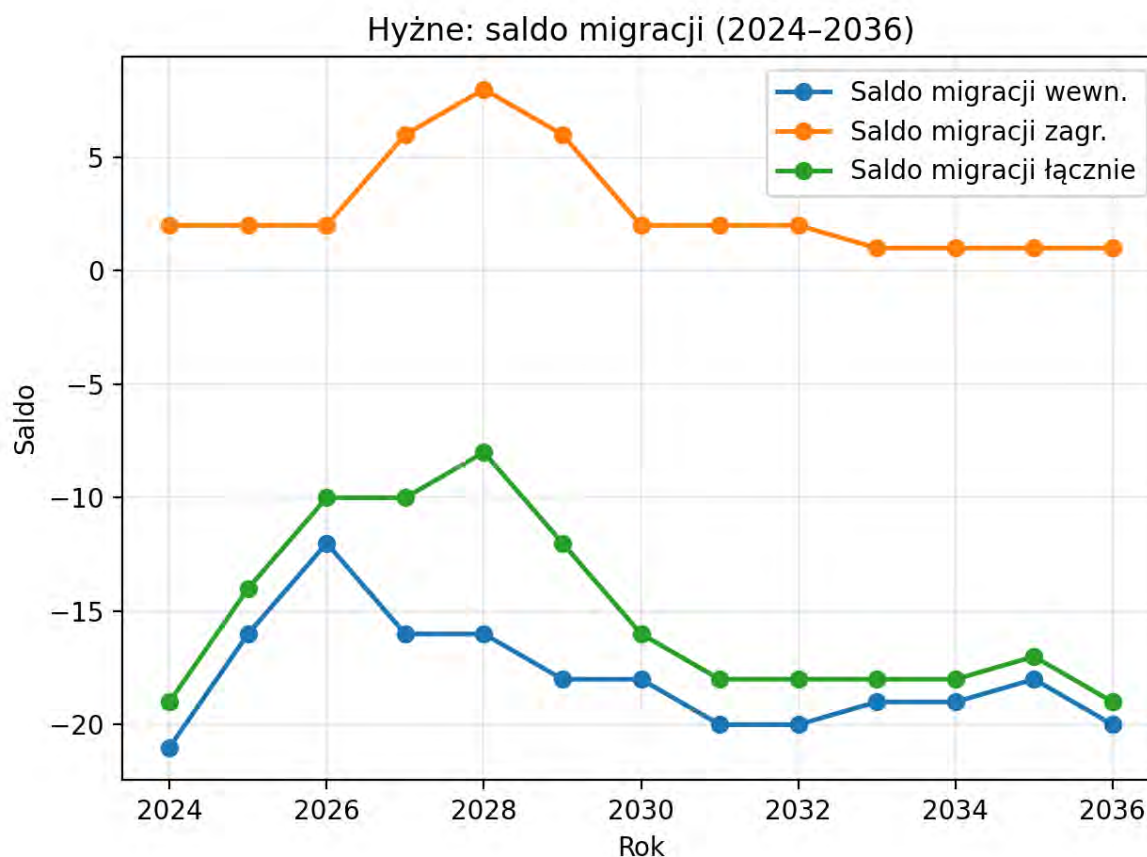
Relacja „pracujący – niepracujący” się pogarsza, co oznacza rosnącą trudność w finansowaniu usług publicznych (w tym oświaty) bez dostosowawczych zmian organizacyjnych.

Wykres 5: Przyrost naturalny (urodzenia – zgony)

Roczne saldo ruchu naturalnego pozwala ocenić, czy populacja rośnie czy maleje „z natury”. Wartości ujemne oznaczają ubytek mieszkańców wynikający wyłącznie z demografii. Łącznie w latach 2024–2036 populacja zmniejszy się o 235 osoby, wyłącznie z tytułu ruchu naturalnego. Ujemny przyrost naturalny jest istotnym argumentem za wieloletnim planowaniem usług (w tym sieci szkół), bo trend jest przewidywalny. W odniesieniu do oświaty: rośnie znaczenie planowania kadrowego (naturalne odejścia, łączenie etatów między placówkami, ograniczanie „rozproszenia etatów” w niepełnych wymiarach).

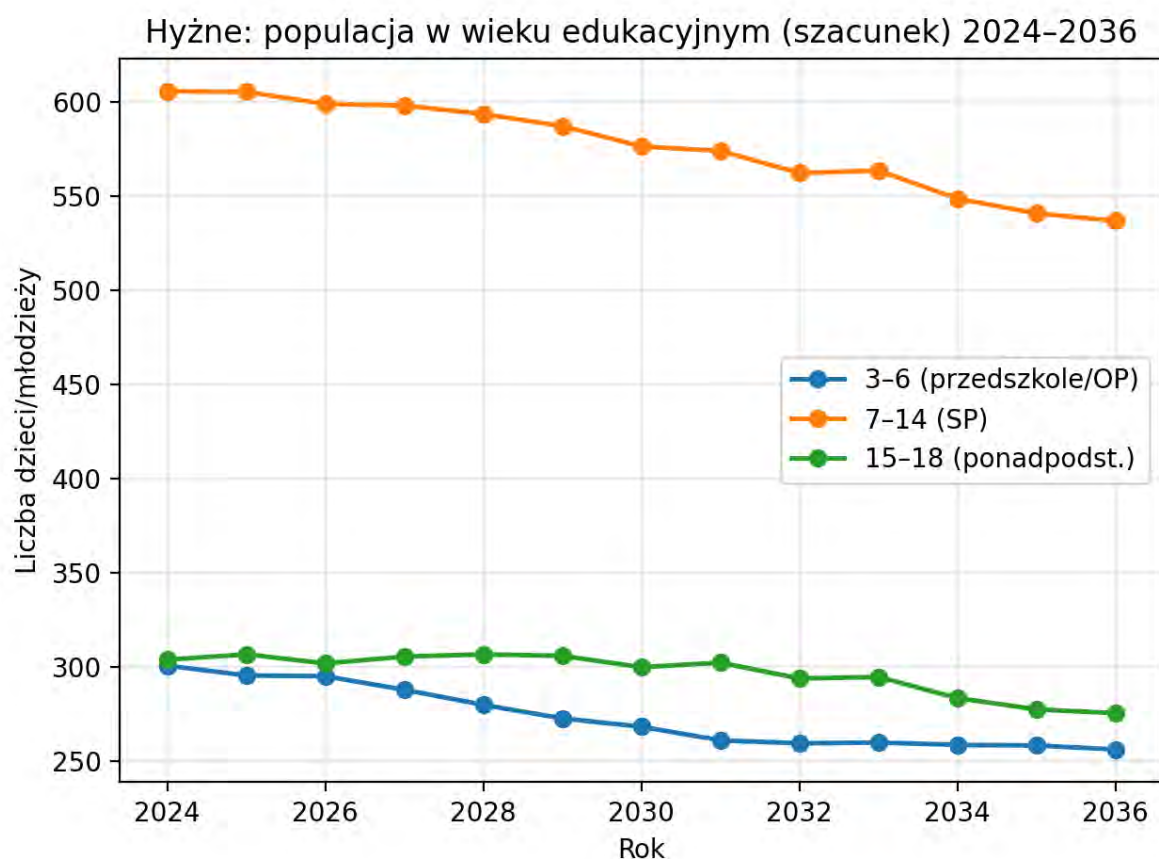
Wykres 6: Saldo migracji (wewnętrzne, zagraniczne i łącznie)

Wykres pozwala ocenić, czy migracje kompensują (lub pogłębiają) ubytek naturalny. Łączne saldo migracji 2024–2036 wynosi -197 osób (ujemne). Ujemne saldo oznacza odpływ mieszkańców — często dotyczy młodych rodzin i osób w wieku produkcyjnym, co dodatkowo zmniejsza liczbę dzieci. Migracje nie kompensują ubytku naturalnego — przeciwnie, pogłębiają spadek.

Podsumowanie kluczowych wniosków 2024–2036 (najważniejsze liczby)

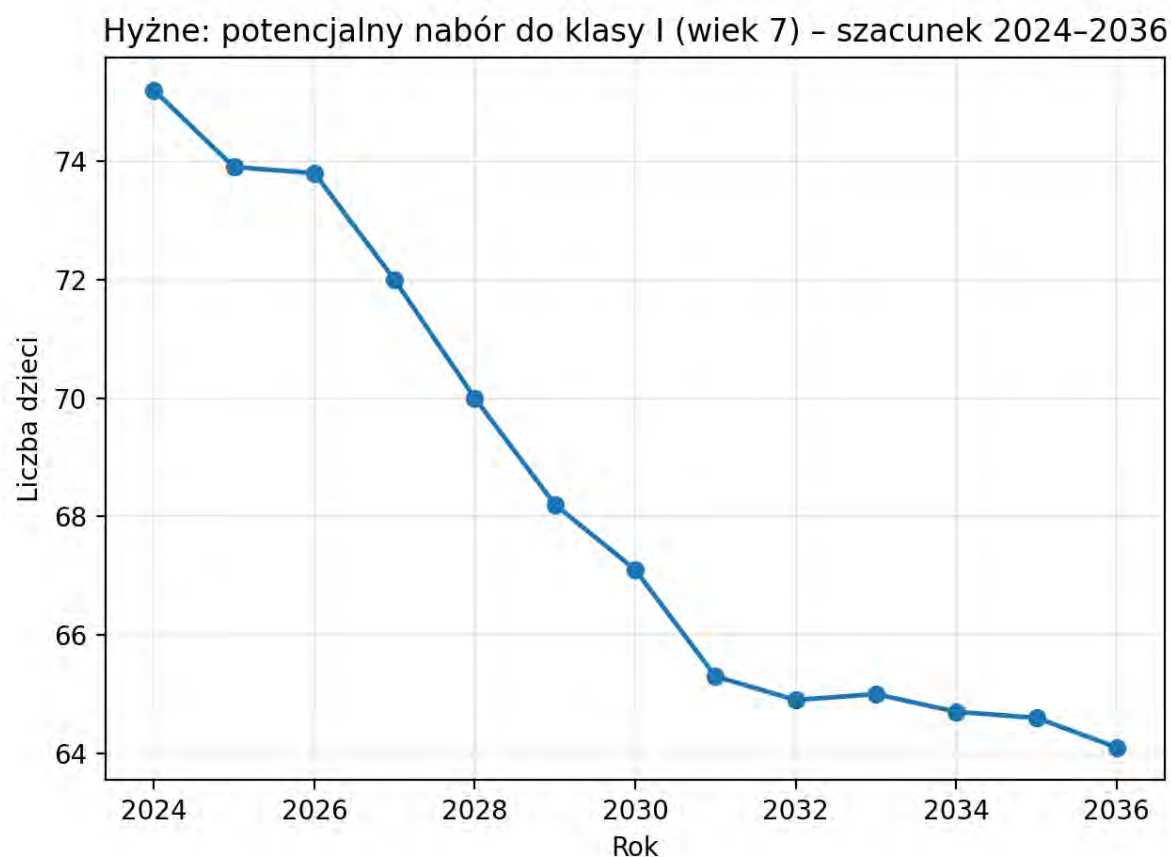
- Ludność ogółem: -5,7 % (6870 → 6481)
- Dzieci 0–14: -16,9 % (1145 → 952)
- Wiek 15–64: -8,4 % (4516 → 4135)
- Seniorzy 65+: +15,3 % (1209 → 1394)
- Udział 65+ w populacji: ~17,6 % → ~21,5 %
- Suma: przyrost naturalny **-235**, migracje **-197**

Wykres przedstawia trendy dotyczące trzech kluczowych grup dzieci w wieku edukacyjnym, w latach 2024–2036:

- 3–6 (przedszkole / oddziały przedszkolne): spadek z 300,8 do 256,4 (-14,8 %),
- 7–14 (szkoła podstawowa): z 605,6 do 536 (-11,4 %),
- 15–18 (ponadpodstawowe): z 304,0 do 275,6 (- 9,3 %)

Najmocniej „kurczy się” przyszłe zaplecze przedszkolne i wczesnoszkolne — to sygnał, że w horyzoncie kilku lat będzie spadać presja na liczbę oddziałów (albo przy braku zmian – rosnać będą małoliczne klasy). W SP (7–14) spadek jest wyraźny, ale rozłożony w czasie — to daje gminie przestrzeń na planowe dostosowanie sieci i organizacji, zamiast potrzeby pilnych działań „awaryjnych”.

Prognoza liczby dzieci, które w danym roku mogą zasilać klasy I wskazuje, że w kolejnych latach można spodziewać się zmniejszenia naboru uczniów do klas I z 75,2 osób do 64,1 (-14,8 %). Spadek „naboru” jest mocniejszy niż spadek całej populacji — to zwykle oznacza, że najpierw widać zmianę w klasach I–III, a dopiero później w całej SP. Praktycznie: rośnie ryzyko, że w części obwodów pojawią się roczniki, które będą „ciągnąć” koszty oddziałów przez 8 lat. Oddziały I–III będą pierwszym miejscem, gdzie ujawnią się takie konsekwencje (mniej dzieci = presja na łączenie lub redukcję oddziałów). Przy braku reakcji sieciowej, typowy mechanizm to: spadek uczniów → mniejsze klasy → wyższy koszt/ucznia (stałe koszty budynków i części etatów nie zmniejszają się proporcjonalnie).

Szacunki dla grup edukacyjnych powstały na podstawie danych w 10-letnich przedziałach wieku, przy założeniu równomiernego rozkładu roczników w danym przedziale. To podejście jest poprawne do analiz trendu i planowania scenariuszy. W dalszej części analizy przedstawiono pogłębioną prognozę dotyczącą liczebności dzieci/uczniów w oddziałach poszczególnych szkół i przedszkoli opartą na danych otrzymanych z Gminy Hyżne.

Prognoza naboru do klas I oraz liczby uczniów w klasach I–VIII w szkołach podstawowych Gminy Hyżne na podstawie danych dotyczących urodzeń, naborów historycznych i aktualnych

2. Analiza wskaźników organizacyjnych i finansowych oświaty w gminie Hyżne

2.1. Edukacja w szkołach podstawowych

Poniższa analiza dotyczy Gminy Hyżne i obszaru SMUP „Edukacja dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych”. Dane pobrano 24 lipca 2026 r. z oficjalnego [portalu SMUP](#) oraz [API SMUP GUS](#).

Jako poziomy odniesienia przyjęto powiat rzeszowski i województwo podkarpackie. Należy pamiętać, że dostępność danych zależy od wskaźnika: dane organizacyjne sięgają 2025 r., wyniki egzaminów i najnowsze wskaźniki finansowe – 2024 r., a niektóre wcześniejsze wskaźniki wydatkowe – 2022 r.

Poniżej przedstawiono najważniejsze wskaźniki kosztowe dla wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych w Gminie Hyżne w 2024 r., porównanie z grupą podobnych gmin oraz wskazanie konsekwencji organizacyjno-finansowych dla decyzji samorządowych. Do porównań wykorzystano dane SMUP:

- Koszt jednostkowy edukacji przedszkolnej dziecka w jednostce prowadzonej przez Gminę;
- Koszt jednostkowy edukacji przedszkolnej w oddziale w jednostce prowadzonej przez Gminę;
- Koszt jednostkowy edukacji ucznia w szkole podstawowej dla dzieci i młodzieży prowadzonej przez Gminę;
- Koszt jednostkowy edukacji w oddziale w szkole podstawowej dla dzieci i młodzieży prowadzonej przez Gminę.

W szkołach podstawowych koszt ucznia jest wyższy od średniej grupy o ok. 21,0 %, mimo że koszt oddziału jest niższy o ok. 16,1 %. Kluczowy problem szkół podstawowych nie polega na wyjątkowo drogich oddziałach, lecz na zbyt małej liczbie uczniów przypadających na oddział i na rozproszeniu sieci szkolnej.

Szkoła Podstawowa w Wólce Hyżneńskiej została zlikwidowana z dniem 31.08.2025 r. Skutki tej decyzji należy ocenić po pełnym roku funkcjonowania zmienionej sieci, zwłaszcza w zakresie kosztów szkół przyjmujących, dowozu i liczebności oddziałów.

Decyzje samorządowe powinny koncentrować się na arkuszach organizacyjnych, liczebności oddziałów, wykorzystaniu godzin, skutkach reorganizacji sieci szkolnej i organizacji po uruchomieniu nowego przedszkola.

Analiza wskazuje na charakterystyczne powiązanie organizacji i kosztów:

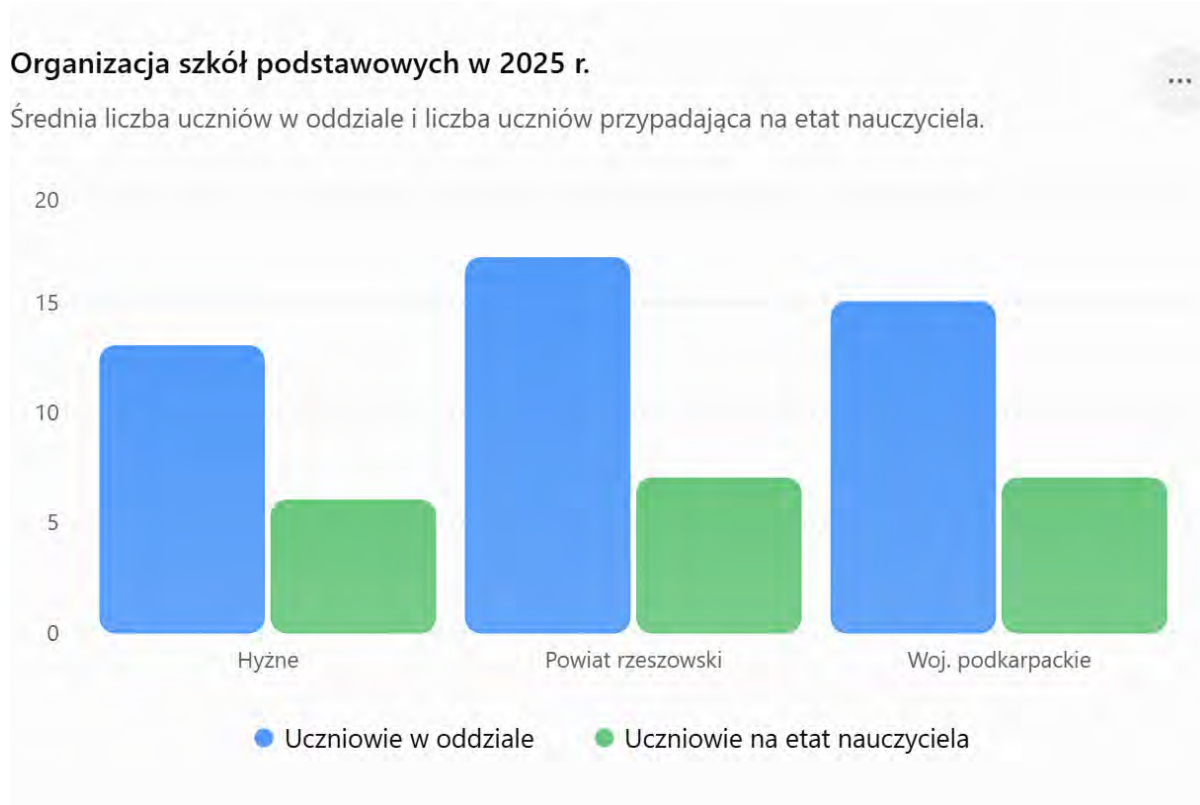
- szkoły w Gminie Hyżne mają wyraźnie mniejsze oddziały niż przeciętnie w powiecie i województwie,
- na jeden etat nauczyciela przypada mniej uczniów,
- koszt edukacji jednego ucznia jest w konsekwencji wysoki,
- jednocześnie koszt przypadający na jeden oddział pozostaje niższy niż w otoczeniu,
- wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 r. były dobre – we wszystkich trzech przedmiotach wyższe od średniej wojewódzkiej,
- potencjał kadrowy jest wysoki - udział nauczycieli dyplomowanych zdecydowanie przewyższa poziomy porównawczy,
- współczynnik skolaryzacji netto wynosi 90,7 %, co może wskazywać na odpływ części dzieci do szkół poza gminą,
- wydatki inwestycyjne na ucznia są wysokie na tle powiatu i województwa.

Tabela 1: Organizacja szkół podstawowych

Wskaźnik – najnowsze dane	Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie	Ocena
Uczniowie szkół podstawowych na 1000 mieszkańców	2025	85	93	84	poziom zbliżony do województwa, niższy niż w powiecie
Uczniowie na etat nauczyciela	2025	6	7	7	zwiększona potrzeba zasobów kadrowych
Średnia liczebność oddziału	2025	13	17	15	oddziały wyraźnie mniejsze
Nauczyciele dyplomowani	2025	72,8 %	60,1 %	64,9 %	wysoki potencjał doświadczenia kadry
Współczynnik skolaryzacji netto	2025	90,7 %	90,8 %	96,4 %	możliwy odpływ uczniów poza gminę
Roczna zmiana ludności w wieku 7–14 lat	2024	+1,41 %	+1,86 %	–0,30 %	krótkookresowo wzrost liczby dzieci

W 2025 r. przeciętny oddział szkoły podstawowej w Gminie Hyżne liczył 13 uczniów, wobec 17 uczniów w powiecie rzeszowskim i 15 w województwie podkarpackim. Równocześnie na jeden etat nauczyciela przypadało 6 uczniów, podczas gdy na obu poziomach odniesienia było to 7 uczniów. Oznacza to relatywnie kosztowną organizację wynikającą przede wszystkim z rozdrobnienia sieci i niewielkich oddziałów, a nie z nadmiernego kosztu pojedynczego oddziału.

Rysunek 1: Średnia liczba uczniów w oddziale i liczba uczniów przypadająca na etat nauczyciela

Gmina Hyżne wyróżnia się najmniejszą przeciętną liczebnością oddziału. W porównaniu z powiatem różnica wynosi 4 uczniów, czyli około 24 %. Mniejsza liczba uczniów na etat nauczyciela potwierdza, że utrzymanie obecnej organizacji wymaga relatywnie większych zasobów kadrowych.

Tabela 2: Zmiana wskaźników organizacyjnych

Rok	Uczniowie na 1000 mieszkańców	Uczniowie na etat nauczyciela	Średnia liczebność oddziału	Nauczyciele dyplomowani
2022	83	5	11	61,9 %
2023	82	6	11	68,7 %
2024	83	5	11	71,0 %
2025	85	6	13	72,8 %

W 2025 r. średnia liczebność oddziału wzrosła z 11 do 13 uczniów. Jest to zmiana korzystna z punktu widzenia efektywności organizacyjnej, lecz poziom wskaźnika nadal pozostaje niski. Interpretując dane za 2025 r., należy uwzględnić likwidację Szkoły Podstawowej w Wólce Hyżneńskiej z dniem 31 sierpnia 2025 r., która mogła wpłynąć na koncentrację uczniów i poprawę przeciętnej liczebności oddziałów.

Tabela 3: Dostępność edukacji

Wskaźnik	2022	2023	2024	2025
Współczynnik skolaryzacji netto – Hyżne	88,5 %	89,7 %	89,5 %	90,7 %
Współczynnik skolaryzacji netto – powiat	83,9 %	82,7 %	88,6 %	90,8 %
Współczynnik skolaryzacji netto – województwo	90,0 %	88,6 %	94,5 %	96,4 %
Uczniowie w oddziałach integracyjnych – Hyżne	0 %	0 %	0 %	0 %
Uczniowie w oddziałach ze specyfiką – Hyżne	0 %	0 %	0 %	0 %

Współczynnik skolaryzacji netto wzrósł w Gminie Hyżne z 88,5 % w 2022 r. do 90,7 % w 2025 r. Mimo poprawy pozostaje on niższy od średniej wojewódzkiej o 5,7 punktu procentowego. Może to oznaczać, że część dzieci zamieszkałych w gminie realizuje obowiązek szkolny w placówkach poza jej terenem. Wskaźnik wymaga weryfikacji na podstawie danych o uczniach zamieszkałych w obwodach, uczniach uczęszczających do szkół gminnych oraz kierunkach migracji szkolnej.

Wykres 9: Zmiana współczynnika w latach 2022–2025.

Tabela 4: Koszt jednostkowy edukacji ucznia

Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie	Różnica Hyżne–powiat	Różnica Hyżne–województwo
2022	20 850 zł	16 154 zł	17 302 zł	+4 696 zł	+3 548 zł
2023	22 574 zł	18 122 zł	19 609 zł	+4 452 zł	+2 965 zł
2024	27 714 zł	21 412 zł	23 701 zł	+6 302 zł	+4 013 zł

Koszt jednostkowy edukacji ucznia w Gminie Hyżne wzrósł w latach 2022–2024 o 6 864 zł, czyli o 32,9 %. W 2024 r. był o 29,4 % wyższy od wartości dla powiatu rzeszowskiego oraz o 16,9 % wyższy od średniej wojewódzkiej. Co istotne, przewaga kosztowa Gminy nad powiatem zwiększyła się w 2024 r., co świadczy o narastaniu presji finansowej.

Tabela 5: Koszt oddziału i nakłady inwestycyjne

Wskaźnik	Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie
Koszt edukacji jednego ucznia	2024	27 714 zł	21 412 zł	23 701 zł
Koszt ucznia w szkole prowadzonej przez gminę	2024	27 714 zł	21 771 zł	24 424 zł
Koszt edukacji jednego oddziału	2024	303 288 zł	366 021 zł	394 834 zł
Wysiętek inwestycyjny na jednego ucznia	2024	1 413 zł	1 024 zł	879 zł
Remonty i inwestycje z ostatnich 5 lat na ucznia	2025	brak danych	1 313 zł	1 183 zł

Wysoki koszt jednego ucznia nie wynika z wyjątkowo wysokiego kosztu funkcjonowania pojedynczego oddziału. Koszt oddziału w Gminie Hyżne jest o około 17 % niższy niż w powiecie i o 23 % niższy niż w województwie. Problemem jest natomiast rozłożenie kosztu oddziału na niewielką liczbę uczniów. Dane potwierdzają zatem, że podstawowym źródłem nieefektywności jest struktura organizacyjna – małe szkoły i oddziały – a nie ponadprzeciętny koszt prowadzenia typowego oddziału.

Wysiętek inwestycyjny wyniósł w 2024 r. 1 413 zł na ucznia. Był o około 38 % wyższy niż w powiecie oraz o 61 % wyższy niż w województwie. Brak wartości dla Hyżnego w odrębnym wskaźniku pięcioletnich wydatków remontowych i inwestycyjnych należy traktować jako brak danych w SMUP, a nie wartość zerową.

Tabela 6: Kadra nauczycielska i pomoc psychologiczno-pedagogiczna

Wskaźnik	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie
Uczniowie na etat nauczyciela, 2025	6	7	7
Nauczyciele dyplomowani, 2025	72,8 %	60,1 %	64,9 %
Uczniowie na etat specjalisty PPP, 2022	89	139	136

Gmina Hyżne dysponuje doświadczoną kadrą – udział nauczycieli dyplomowanych jest wyższy o 12,7 punktu procentowego niż w powiecie i o 7,9 punktu niż w województwie. Jest to atut jakościowy, ale może również podwyższać przeciętny koszt wynagrodzeń.

W 2022 r. na jeden etat specjalisty pomocy psychologiczno-pedagogicznej przypadało 89 uczniów, wobec 139 w powiecie i 136 w województwie. Niższa wartość oznacza większą dostępność specjalistów. Wskaźnika tego nie należy jednak interpretować jako nadmiernego zatrudnienia bez zestawienia go z liczbą uczniów wymagających wsparcia,

orzeczeniami, opiniami poradni oraz ustawowymi standardami zatrudnienia specjalistów.

Wnioski i rekomendacje do raportu

1. Głównym wyzwaniem Gminy Hyżne nie jest niski poziom efektów edukacyjnych, lecz wysoki koszt zapewnienia dobrych wyników. Optymalizacja powinna zachować jakość kształcenia, a jednocześnie poprawić wykorzystanie oddziałów i etatów.
2. Największy potencjał oszczędności znajduje się w strukturze organizacyjnej. Należy przeanalizować małe oddziały, możliwość ograniczenia liczby oddziałów równoległych, organizację zajęć w małych szkołach oraz dalsze skutki zmian sieciowych.
3. Wzrost średniej liczebności oddziału do 13 uczniów w 2025 r. jest korzystny, lecz nadal niewystarczający do osiągnięcia poziomu porównywalnego z powiatem. Konieczna jest ocena czy poprawa ma charakter trwały.
4. Dane za 2025 r. należy interpretować z uwzględnieniem likwidacji SP w Wólce Hyżneńskiej z dniem 31 sierpnia 2025 r. W kolejnym etapie warto policzyć faktyczny efekt tej zmiany: liczbę przeniesionych uczniów, zmianę liczby oddziałów i etatów oraz roczny efekt finansowy.
5. Należy przeprowadzić analizę przepływów uczniów. Współczynnik skolaryzacji na poziomie 90,7 % może oznaczać, że część potencjału istniejącej infrastruktury nie jest wykorzystywana z powodu wyboru szkół poza gminą.
6. Wysoki udział nauczycieli dyplomowanych stanowi atut jakościowy, ale powinien zostać uwzględniony w analizie kosztów wynagrodzeń. Nie może być jednak traktowany jako samodzielna przyczyna wysokich kosztów – kluczowe znaczenie ma liczba uczniów przypadająca na oddział i etat.
7. Wysoka dostępność specjalistów PPP powinna zostać oceniona poprzez porównanie z rzeczywistymi potrzebami uczniów i standardami zatrudnienia. Redukcja wsparcia nie powinna być rozważana bez takiej weryfikacji.
8. Należy połączyć wyniki SMUP z prognozą demograficzną do 2032 r. Sam pojedynczy wzrost liczby mieszkańców w wieku 7–14 lat w 2024 r. nie przesądza o odwróceniu długookresowego trendu demograficznego.
9. Rekomendowane jest przyjęcie jako lokalnych mierników zarządczych:
 - o średniej liczebności oddziału,
 - o udziału oddziałów liczących nie więcej niż 18 uczniów,
 - o liczby uczniów na etat nauczyciela,

- o kosztu netto na ucznia,
- o kosztu oddziału,
- o współczynnika skolaryzacji,
- o wyniku egzaminu w relacji do kosztu ucznia,
- o rocznego efektu finansowego zmian organizacyjnych.

Najważniejszy wniosek brzmi: Gmina Hyżne uzyskuje dobre efekty edukacyjne, jednak przy organizacji generującej ponadprzeciętny koszt na jednego ucznia. Kierunek zmian powinien polegać na zwiększaniu liczebności oddziałów i lepszym wykorzystaniu etatów, przy zachowaniu jakości nauczania i dostępności niezbędnego wsparcia specjalistycznego.

2.2. Edukacja przedszkolna

Analiza danych SMUP wskazuje, że:

- współczynnik skolaryzacji przedszkolnej w Gminie Hyżne wynosi 81,3 % i jest wyraźnie niższy niż w powiecie oraz województwie,
- gmina posiada stosunkowo gęstą sieć placówek wychowania przedszkolnego,
- przeciętny oddział liczy 22,9 dziecka i jest większy niż przeciętnie w powiecie i województwie,
- na jeden etat nauczyciela przypada 11 dzieci – tyle samo co w powiecie,
- udział nauczycieli dyplomowanych jest wysoki,
- koszt edukacji przedszkolnej jednego dziecka pozostaje niższy niż na obu poziomach odniesienia,
- w latach 2022–2024 koszt jednego dziecka wzrósł jednak o ponad 52 %,
- w 2024 r. nastąpił bardzo duży wzrost nakładów inwestycyjnych na edukację przedszkolną,
- pomimo korzystnej sytuacji demograficznej na tle województwa liczba dzieci w wieku 3–6 lat zaczęła się nieznacznie zmniejszać.

Tabela 7: Uczestnictwo dzieci w edukacji przedszkolnej

Wskaźnik – najnowsze dane	Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie	Ocena
Dzieci w wieku 3–5 lat objęte edukacją przedszkolną na 1000 mieszkańców	2025	25	30	25	poziom równy województwu, niższy niż w powiecie
Dzieci sześciolatnie objęte edukacją przedszkolną na 1000 mieszkańców	2025	11	12	10	poziom zbliżony do otoczenia
Współczynnik skolaryzacji netto	2025	81,3 %	94,8 %	96,3 %	wyraźnie niższy
Placówki wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	2025	23	16	19	relatywnie gęsta sieć
Roczna zmiana ludności w wieku 3–6 lat	2024	-0,60 %	-3,68 %	-5,61 %	spadek łagodniejszy niż w otoczeniu

Dostępność infrastruktury przedszkolnej w Gminie Hyżne jest wysoka. Na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat przypadają 23 placówki wychowania przedszkolnego, podczas gdy w powiecie rzeszowskim wskaźnik wynosi 16, a w województwie podkarpackim 19. Jednocześnie tylko 81,3 % dzieci w wieku przedszkolnym korzysta z edukacji przedszkolnej na terenie odpowiadającym miejscu zamieszkania. Połączenie gęstej sieci z relatywnie niskim współczynnikiem skolaryzacji wymaga pogłębionej analizy przepływów dzieci.

Tabela 8: Współczynnik skolaryzacji przedszkolnej

Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie
2022	76,2 %	86,6 %	91,4 %
2023	76,1 %	89,3 %	93,2 %
2024	81,1 %	91,8 %	95,3 %
2025	81,3 %	94,8 %	96,3 %
Zmiana 2022–2025	+5,1 p.p.	+8,2 p.p.	+4,9 p.p.

Współczynnik skolaryzacji przedszkolnej w Gminie Hyżne poprawił się z 76,2 % w 2022 r. do 81,3 % w 2025 r. Pomimo wzrostu różnica względem powiatu wynosi 13,5 punktu

procentowego, a względem województwa 15 punktów procentowych. Oznacza to, że poziom uczestnictwa dzieci w edukacji przedszkolnej nadal stanowi jeden z najważniejszych obszarów wymagających diagnozy.

Tabela 9: Organizacja oddziałów i zatrudnienie nauczycieli

Wskaźnik	Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie
Średnia liczebność oddziału	2025	22,9	20,9	18,5
Dzieci przypadające na etat nauczyciela	2025	11	11	10
Odsetek nauczycieli dyplomowanych	2025	41,2 %	33,0 %	34,7 %
Dzieci na etat specjalisty PPP	2022	752	362	222
Placówki zatrudniające specjalistów PPP	2022	0,0 %	62,7 %	60,0 %

Przeciętna liczebność oddziału przedszkolnego w Gminie Hyżne wynosi 22,9 dziecka i jest wyższa o 2 dzieci niż w powiecie oraz o 4,4 dziecka niż w województwie. Świadczy to o dobrym wykorzystaniu miejsc w istniejących oddziałach. Wskaźnik zbliża się jednak do maksymalnej liczebności typowego oddziału przedszkolnego, dlatego przy planowaniu organizacji należy kontrolować sytuację każdej grupy oddzielnie.

Na jeden etat nauczyciela przypada 11 dzieci, czyli tyle samo co w powiecie i o jedno dziecko więcej niż przeciętnie w województwie. Dane nie wskazują zatem na nadmierne zatrudnienie nauczycieli w relacji do liczby dzieci na poziomie całej gminy.

Gmina Hyżne wyróżnia się największą przeciętną liczebnością oddziału, natomiast wykorzystanie etatów nauczycielskich jest zbliżone do powiatu. W odróżnieniu od szkół podstawowych edukacja przedszkolna nie wykazuje więc problemu nadmiernego rozdrobnienia oddziałów na poziomie całej gminy.

Tabela 10: Zmiana organizacji w latach 2022–2025

Rok	Średnia liczebność oddziału	Dzieci na etat nauczyciela	Nauczyciele dyplomowani
2022	20,7	13	36,4 %
2023	21,3	14	35,0 %
2024	22,5	12	38,3 %
2025	22,9	11	41,2 %
Zmiana	+2,2	-2	+4,8 p.p.

Przeciętna liczebność oddziału systematycznie wzrosła z 20,7 dziecka w 2022 r. do 22,9 dziecka w 2025 r. Jednocześnie liczba dzieci na etat nauczyciela zmniejszyła się z 13 do 11. Oznacza to, że wzrost liczebności grup nie przełożył się na proporcjonalną poprawę wykorzystania etatów nauczycielskich. Możliwą przyczyną jest wydłużony czas pracy oddziałów, konieczność zmianowości nauczycieli, wzrost liczby godzin specjalistycznych albo struktura wieku dzieci. Wymaga to weryfikacji na podstawie arkuszy organizacyjnych.

Tabela 11: Koszt edukacji przedszkolnej jednego dziecka

Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie	Różnica Hyżne–powiat	Różnica Hyżne–województwo
2022	8 485 zł	9 436 zł	10 194 zł	–951 zł	–1 709 zł
2023	10 117 zł	10 883 zł	12 040 zł	–766 zł	–1 923 zł
2024	12 906 zł	13 814 zł	15 608 zł	–908 zł	–2 702 zł
Zmiana 2022–2024	+52,1 %	+46,4 %	+53,1 %	—	—

Koszt jednostkowy edukacji przedszkolnej w Gminie Hyżne wyniósł w 2024 r. 12 906 zł na dziecko. Był o 6,6 % niższy niż w powiecie rzeszowskim oraz o 17,3 % niższy niż w województwie podkarpackim. Na tle otoczenia poziom kosztu należy zatem ocenić korzystnie.

Jednocześnie w latach 2022–2024 koszt jednego dziecka wzrósł o 4 421 zł, czyli o 52,1 %. Dynamika wzrostu jest wysoka i wymaga monitorowania, zwłaszcza w warunkach przewidywanego zmniejszania się liczby dzieci.

Tabela 12: Koszt oddziału przedszkolnego

Wskaźnik	Rok	Hyżne	Powiat rzeszowski	Woj. podkarpackie
Koszt jednostkowy dziecka	2024	12 906 zł	13 814 zł	15 608 zł
Koszt dziecka w jednostce prowadzonej przez gminę	2024	12 906 zł	14 533 zł	16 324 zł
Koszt edukacji w jednym oddziale	2024	290 392 zł	322 828 zł	334 288 zł
Wysiętek inwestycyjny na jedno dziecko	2024	3 571 zł	808 zł	494 zł
Remonty i inwestycje z ostatnich 5 lat na dziecko	2025	brak danych	1 067 zł	657 zł

Koszt jednego oddziału przedszkolnego w Gminie Hyżne był w 2024 r. o około 10 % niższy niż w powiecie i o około 13 % niższy niż w województwie. Korzystny wynik jest związany m.in. z większą przeciętną liczebnością oddziałów.

W latach 2022–2024 koszt oddziału wzrósł jednak z 175 349 zł do 290 392 zł, a więc o 65,6 %. Wzrost był szybszy niż wzrost kosztu na dziecko, co może wskazywać na rosnące koszty wynagrodzeń, wydłużony czas pracy oddziałów, wzrost zatrudnienia albo inne zmiany organizacyjne.

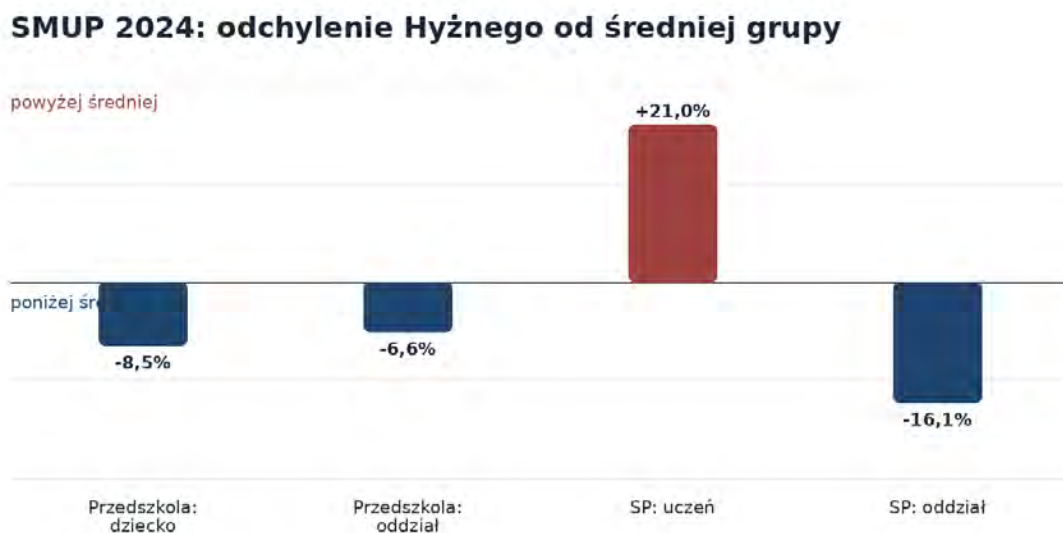
Wnioski i rekomendacje

1. Edukacja przedszkolna w Gminie Hyżne jest zorganizowana efektywniej kosztowo niż edukacja w szkołach podstawowych. Zarówno koszt jednego dziecka, jak i koszt oddziału pozostają niższe od wartości porównawczych.
2. Najważniejszym problemem nie jest obecnie wielkość oddziałów, lecz niski współczynnik skolaryzacji. Należy ustalić, ile dzieci korzysta z placówek poza gminą oraz jakie są przyczyny takich decyzji rodziców.
3. Gęsta sieć placówek nie przekłada się automatycznie na wysoki poziom uczestnictwa. Wymaga to analizy rozmieszczenia placówek, godzin ich funkcjonowania, oferty opieki, żywienia, dostępności w okresach wakacyjnych oraz dopasowania do potrzeb pracujących rodziców.
4. Przeciętna liczebność oddziału jest wysoka i korzystna finansowo. Nie należy jednak zwiększać jej mechanicznie. Każdy oddział powinien zostać sprawdzony pod kątem dopuszczalnej liczebności, wieku dzieci, dzieci z orzeczeniami oraz warunków lokalowych.
5. Spadek liczby dzieci przypadających na etat nauczyciela z 14 w 2023 r. do 11 w 2025 r. wymaga wyjaśnienia. Należy zbadać czas pracy oddziałów, liczbę godzin nauczycielskich, strukturę pensum 22/25, zastępstwa oraz zatrudnienie specjalistów.
6. W grupach mieszanych obejmujących dzieci sześciolatnie i młodsze należy zweryfikować lokalne pensum nauczycieli. Jeżeli wynosi ono 22 godziny, zasadne jest obliczenie wariantu podniesienia pensum do 25 godzin, z uwzględnieniem konieczności zmiany właściwej uchwały.
7. Wskaźniki dotyczące specjalistów PPP należy zweryfikować na podstawie arkuszy organizacyjnych szkół i oddziałów przedszkolnych. Dane SMUP mogą nie odzwierciedlać specjalistów zatrudnionych wspólnie w zespołach lub szkołach.
8. Wysoki poziom inwestycji w 2024 r. powinien zostać opisany w raporcie poprzez wskazanie konkretnych zadań i źródeł finansowania. Nakładów jednorazowych nie należy utożsamiać ze stałym wzrostem kosztów bieżących.

9. Ze względu na pojawiający się spadek liczby dzieci konieczne jest połączenie danych SMUP z prognozą naboru. Pozwoli to ustalić, czy obecna liczba placówek i oddziałów będzie uzasadniona po 2027–2030 r.

Najważniejszy wniosek brzmi: edukacja przedszkolna w Gminie Hyżne jest relatywnie efektywna finansowo i opiera się na dobrze wypełnionych oddziałach, lecz jej słabą stroną pozostaje niski poziom skolaryzacji oraz szybko rosnące koszty. Priorytetem powinno być zwiększenie wykorzystania istniejącej oferty i dostosowanie organizacji do przyszłej liczby dzieci, a nie proste ograniczanie liczby oddziałów.

Wykres 10: Porównanie kosztów jednostkowych na ucznia (dziecko) oraz na oddział z jednostkami podobnymi - gminy wiejskie / od 5 602 mieszkańców / o niskich dochodach na mieszkańca

Porównanie SMUP potwierdza, że największe ryzyko kosztowe dotyczy szkół podstawowych i wskaźnika kosztu ucznia, a nie edukacji przedszkolnej.

3. Analiza porównawcza sytuacji finansowej szkół Gminy Hyżne w 2025 r.

Analizą objęto pięć szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Hyżne. W obliczeniach przyjęto, że:

- wykonanie netto = wydatki wykonane – dochody wykonane,
- luka finansowania = wykonanie netto – kwota potrzeb oświatowych,
- pokrycie kosztu netto = potrzeby oświatowe ÷ wykonanie netto,
- kwota dokładana na ucznia = wykonanie netto na ucznia – potrzeby na ucznia.

3.1. Podstawowe dane finansowe szkół

Tabela 13: Porównanie dochodów i wydatków oświatowych w 2025 r.

Szkoła	Uczniowie*	Wydatki wykonane	Dochody	Koszt netto	Potrzeby oświatowe	Luka finansowania
SP Szklary	104	2 958 451 zł	2 032 zł	2 956 418 zł	2 605 683 zł	350 736 zł
SP Hyżne	418	7 544 517 zł	248 135 zł	7 296 383 zł	6 243 572 zł	1 052 810 zł
SP Grzegorzówka	89	2 634 788 zł	457 zł	2 634 331 zł	1 825 597 zł	808 734 zł
SP Dylągówka	155	3 350 793 zł	36 192 zł	3 314 601 zł	2 686 931 zł	627 671 zł
SP Brzezówka	73	2 312 660 zł	377 zł	2 312 283 zł	2 557 436 zł	-245 153 zł
Ogółem	839	18 801 209 zł	287 192 zł	18 514 016 zł	15 919 219 zł	2 594 797 zł

*Ponieważ potrzeby oświatowe na rok 2025 były planowane na podstawie danych SIO wg stanu na 15 maja 2024 r. do obliczeń w tabeli nr 13 przyjęto „statystyczną liczbę uczniów”. **Statystyczna liczba = [2/3 z 2024 i 1/3 z 2025]**

Największy bezwzględny koszt oraz największa nominalna luka finansowania występują w SP Hyżne, co wynika przede wszystkim ze skali jednostki – szkoła obejmuje niemal połowę wszystkich uczniów. Sama kwota luki nie wystarcza więc do oceny efektywności. Po przeliczeniu na ucznia SP Hyżne okazuje się jednostką najbardziej efektywną kosztowo.

SP Brzezówka wykazuje nadwyżkę przypisanej kwoty potrzeb nad kosztem netto w wysokości 245,2 tys. zł. Nie oznacza to osiągnięcia dochodu przez szkołę lecz korzystną relację przypisanego finansowania do poniesionego kosztu, przede wszystkim dzięki wysokim środkom przypisanym tej jednostce.

Tabela 14: Koszt i finansowanie w przeliczeniu na ucznia

Szkoła	Potrzeby na ucznia	Koszt netto na ucznia	Kwota dokładana na ucznia	Pokrycie kosztu netto
SP Hyżne	14 937 zł	17 455 zł	2 519 zł	85,6 %
SP Dylągówka	17 335 zł	21 385 zł	4 049 zł	81,1 %
SP Szklary	25 055 zł	28 427 zł	3 372 zł	88,1 %
SP Grzegorzówka	20 512 zł	29 599 zł	9 087 zł	69,3 %
SP Brzezówka	35 033 zł	31 675 zł	-3 358 zł	110,6 %
Ogółem	18 974 zł	22 067 zł	3 093 zł	86,0 %

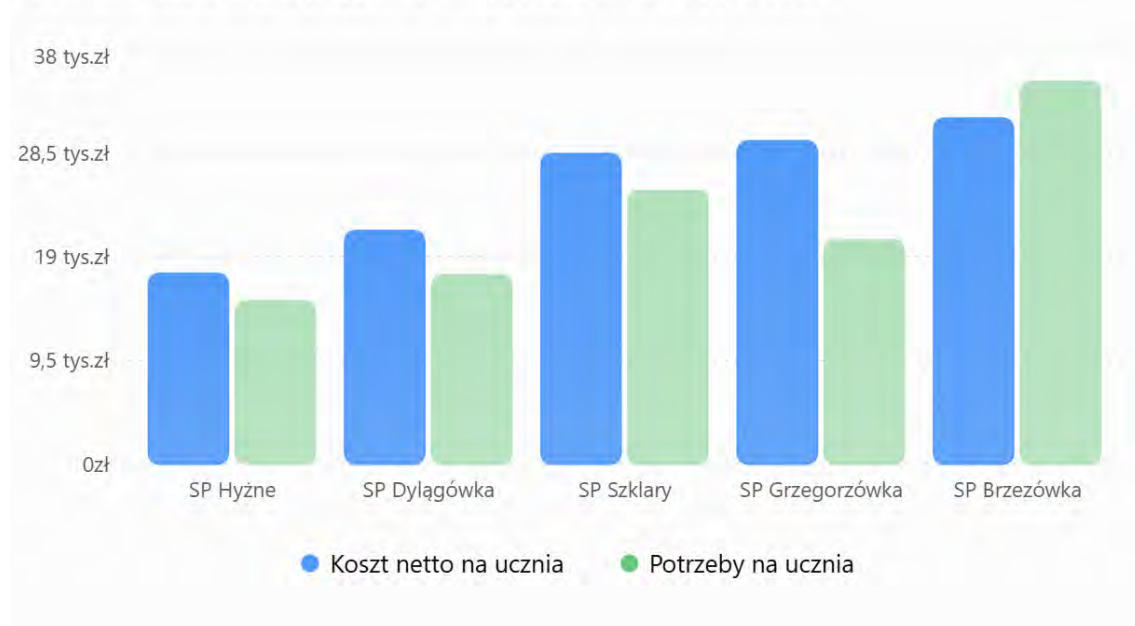
Koszt netto na ucznia jest silnie zróżnicowany – od 17 455 zł w SP Hyżne do 31 675 zł w SP Brzezówka. Oznacza to, że koszt kształcenia ucznia w najdroższej jednostce jest o około 81 % wyższy niż w największej szkole.

Najbardziej niekorzystna relacja kosztów do finansowania występuje w SP Grzegorzówka. Potrzeby oświatowe pokrywają tam tylko 69,3 % kosztu netto, a dopłata Gminy wynosi 9 087 zł na ucznia – niemal trzykrotnie więcej niż średnia gminna. Jednostka ta powinna być pierwszym obszarem pogłębionej analizy organizacyjnej.

Wykres 11: Porównanie kosztu netto z przypisaną kwotą potrzeb oświatowych w 2025 r.

Koszt i potrzeby oświatowe na ucznia

Porównanie kosztu netto z przypisaną kwotą potrzeb oświatowych w 2025 r.

W czterech szkołach koszt kształcenia ucznia przewyższa przypisaną kwotę potrzeb oświatowych. Największa rozbieżność występuje w SP Grzegorzówka. Odmienna sytuacja dotyczy SP Brzezówka, gdzie wysoka kwota potrzeb na ucznia przewyższa koszt netto.

Tabela 15: Kwota dokładana przez gminę na ucznia w 2025 r.

Miejsce	Szkoła	Dopłata na ucznia	Odchylenie od średniej gminnej
1	SP Grzegorzówka	9 087 zł	+5 994 zł
2	SP Dylągówka	4 049 zł	+957 zł
3	SP Szklary	3 372 zł	+280 zł
4	SP Hyżne	2 519 zł	-574 zł
5	SP Brzezówka	-3 358 zł	-6 451 zł
	Średnia gminna	3 093 zł	—

Największe obciążenie budżetu Gminy w przeliczeniu na ucznia generuje SP Grzegorzówka. Dopłata jest tam o 194 % wyższa od średniej gminnej. W SP Dylągówka i SP Szklary dopłata również przekracza średnią, ale skala odchylenia jest znacznie mniejsza.

SP Brzezówka nie wymaga dopłaty w rozumieniu zastosowanej metody – przypisana kwota potrzeb przewyższa koszt o 3 358 zł na ucznia. Wynik należy analizować łącznie ze strukturą naliczenia potrzeb, zwłaszcza środkami związanymi z kształceniem specjalnym.

Tabela 16: Pokrycie kosztu netto potrzebami oświatowymi

Szkoła	Wskaźnik z arkusza: potrzeby/wydatki brutto	Pokrycie kosztu netto	Różnica
SP Szklary	88,08 %	88,14 %	+0,06 p.p.
SP Hyżne	82,76 %	85,57 %	+2,81 p.p.
SP Grzegorzówka	69,29 %	69,30 %	+0,01 p.p.
SP Dylągówka	80,19 %	81,06 %	+0,87 p.p.
SP Brzezówka	110,58 %	110,60 %	+0,02 p.p.
Ogółem	84,67 %	85,98 %	+1,31 p.p.

Dla pełniejszej oceny należy dodatkowo prezentować pokrycie kosztu netto, czyli wydatków pomniejszonych o dochody.

Największa różnica między tymi wskaźnikami występuje w SP Hyżne, która uzyskuje 248,1 tys. zł dochodów. Na poziomie całej Gminy potrzeby oświatowe pokrywają 84,67 % wydatków brutto i 85,98 % kosztu netto.

Tabela 17: Potrzeby i wydatki na kształcenie specjalne

Szkoła	Potrzeby na kształcenie specjalne	Wydatki na kształcenie specjalne	Bilans środków	Pokrycie wydatków
SP Szklary	490 774 zł	434 404 zł	+56 370 zł	113,0 %
SP Hyżne	648 705 zł	444 874 zł	+203 831 zł	145,8 %
SP Grzegorzówka	48 378 zł	243 056 zł	-194 678 zł	19,9 %
SP Dylągówka	220 068 zł	185 284 zł	+34 784 zł	118,8 %
SP Brzezówka	377 858 zł	257 245 zł	+120 613 zł	146,9 %
Ogółem – wartość skorygowana	1 785 784 zł	1 564 862 zł	+220 922 zł	114,1 %

Na poziomie całej Gminy przypisane środki na kształcenie specjalne przewyższają wykazane wydatki o 220,9 tys. zł. Sytuacja poszczególnych szkół jest silnie

zróżnicowana. W SP Grzegorzówka wydatki na kształcenie specjalne są pięciokrotnie wyższe od przypisanej kwoty środków. Deficyt wynosi 194,7 tys. zł i wymaga weryfikacji liczby uczniów z orzeczeniami, zastosowanych wag, zakresu realizowanego wsparcia oraz sposobu przypisania środków do szkoły.

Nadwyżki wykazane w pozostałych szkołach nie powinny być automatycznie traktowane jako potencjalne oszczędności. Należy sprawdzić, czy w zestawieniu ujęto wszystkie wydatki związane z realizacją zaleceń z orzeczeń, w tym wynagrodzenia nauczycieli współorganizujących, rewalidację, specjalistów oraz odpowiednią część kosztów pośrednich.

Tabela 18: Ranking szkół według kluczowych wskaźników

Szkoła	Koszt na ucznia	Dopłata na ucznia	Pokrycie kosztu	Ocena finansowa
SP Hyżne	najniższy	druga najniższa	85,6 %	najwyższa efektywność skali
SP Dylągówka	drugi najniższy	powyżej średniej	81,1 %	umiarkowane ryzyko
SP Szklary	trzeci	nieznacznie powyżej średniej	88,1 %	wysokie potrzeby, ale relatywnie dobre pokrycie
SP Grzegorzówka	drugi najwyższy	najwyższa	69,3 %	najwyższy priorytet optymalizacji
SP Brzezówka	najwyższy	brak dopłaty	110,6 %	wysoki koszt kompensowany wysokimi potrzebami

Nie ma jednego wskaźnika, który samodzielnie rozstrzyga o efektywności funkcjonowania szkoły. SP Brzezówka ma najwyższy koszt na ucznia, ale jednocześnie najwyższą kwotę potrzeb i pełne pokrycie kosztu. Z kolei SP Grzegorzówka ma nieco niższy koszt jednostkowy, lecz zdecydowanie najniższy poziom finansowania i największą dopłatę gminy.

Najważniejszy wniosek: zróżnicowanie kosztów działalności szkół Gminy Hyżne wynika przede wszystkim z ich skali, organizacji oddziałów oraz struktury potrzeb uczniów. Największego potencjału do pogłębionej optymalizacji należy poszukiwać w SP Grzegorzówka, następnie w SP Szklary i SP Dylągówka. SP Hyżne stanowi punkt odniesienia dla efektu skali, natomiast SP Brzezówka wymaga odrębnej oceny ze względu na wysokie finansowanie związane z potrzebami uczniów.

4. Szczegółowa analiza arkuszy organizacyjnych jako źródło wiedzy do poszukiwania nadmiarowych wydatków

4.1. Szkoła Podstawowa w Grzegorzówce (SPG)

Podstawę opracowania stanowią arkusze organizacyjne dla 2025/2026, aneks nr 12, arkusz 2026/2027, opisy organizacji, wykazy kadry, przydziały nauczycieli, sprawozdania Rb-28S SPG za 2025 r. oraz za okres od początku 2026 r. do 31.05.2026. Dane wspólne Gminy: liczba uczniów, świetlica/przedszkola/dowóz, narzędzie orzeczeń KS, narzędzie AiO. Lokalne uchwały Gminy Hyżne dotyczące zniżek kierowniczych, pensum specjalistów i regulaminu wynagradzania.

4.1.2. Charakterystyka szkoły

Szkoła Podstawowa w Grzegorzówce funkcjonuje jako pełna szkoła ośmioklasowa, prowadząca klasy I–VIII oraz jeden oddział przedszkolny. W obu analizowanych latach szkolnych organizacja obejmuje dziewięć oddziałów i grup: osiem klas szkolnych oraz jeden oddział przedszkolny. Oznacza to utrzymanie pełnej struktury organizacyjnej niezależnie od niewielkiej liczby uczniów w poszczególnych rocznikach.

W roku szkolnym 2025/2026 w raporcie wykazano łącznie 89 uczniów i dzieci, w tym 74 uczniów klas I–VIII. Dla oddziału przedszkolnego występuje jednak rozbieżność: podsumowanie arkusza wskazuje 15 dzieci, natomiast informacja przedszkolna – 22 dzieci. W roku 2026/2027 przewidziano łącznie 98 uczniów i dzieci, w tym 75 uczniów części szkolnej oraz 23 dzieci w oddziale przedszkolnym.

Szkoła realizuje szeroki zakres zadań typowy dla pełnej szkoły podstawowej. Przy małej liczbie uczniów oznacza to konieczność utrzymywania wielu funkcji, stanowisk i godzin niezależnie od liczebności poszczególnych klas. Jest to podstawowy czynnik strukturalny wpływający na poziom kosztów placówki.

4.1.3. Organizacja szkoły

Tabela 19: Oddziały i uczniowie w latach szkolnych 2025/2026 i 2026/2027

Obszar	2025/2026	2026/2027	Komentarz ekspercki
Oddziały/grupy	9 łącznie: 8 klas + 1 OP	9 łącznie: 8 klas + 1 OP	Struktura oddziałowa pozostaje stabilna.
Liczba uczniów/dzieci łącznie	89	98	Wzrost o 9 osób poprawia wskaźnik kosztu stałego na ucznia.

Część szkolna	74 uczniów	75 uczniów	Liczba uczniów w klasach I-VIII jest praktycznie stabilna.
Oddział przedszkolny	15 dzieci wg podsumowania; 22 wg informacji przedszkolnej	23 dzieci	Dane OP za 2025/2026 wymagają uzgodnienia między źródłami.
Najmniejsze klasy	VIII - 6, III - 7, VI - 8	IV - 7, VIII - 7, VII - 8	Pełna struktura jest kosztowna przy małych rocznikach.
Średnia liczebność klas I-VIII	ok. 9,25 ucznia	ok. 9,38 ucznia	Bardzo małe oddziały generują wysoki koszt stały.

Liczba uczniów i dzieci ogółem wzrasta z 89 w roku 2025/2026 do 98 w roku 2026/2027, czyli o 9 osób i około 10,1 %. Wzrost ten nie rozkłada się jednak równomiernie pomiędzy część szkolną i przedszkolną. Liczba uczniów klas I–VIII zwiększa się jedynie z 74 do 75, natomiast wzrost ogólnej liczby osób wynika przede wszystkim z większej liczebności oddziału przedszkolnego.

Liczba oddziałów pozostaje niezmienna i wynosi dziewięć. Średnia liczebność klas I–VIII wzrasta nieznacznie z około 9,25 do 9,38 ucznia. W roku 2025/2026 najmniejsze były klasy VIII – 6 uczniów, III – 7 uczniów oraz VI – 8 uczniów. W roku 2026/2027 klasy IV i VIII mają liczyć po 7 uczniów, a klasa VII – 8 uczniów.

Przy uwzględnieniu wszystkich uczniów i dzieci oraz dziewięciu oddziałów i grup średnia liczebność jednej jednostki organizacyjnej wynosi:

- 9,89 osoby w roku 2025/2026;
- 10,89 osoby w roku 2026/2027.

Wskaźnik ten nie powinien być utożsamiany ze średnią liczebnością klasy szkolnej, ponieważ obejmuje także oddział przedszkolny. Dla oceny organizacji dydaktycznej klas I–VIII bardziej miarodajne są wartości 9,25 i 9,38 ucznia na klasę. W roku szkolnym 2024/25 średnia wielkość oddziału szkolnego w szkole podstawowej ogólnodostępnej wyniosła 18 uczniów. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) zlokalizowane na wsi charakteryzowały się korzystniejszą niż w miastach sytuacją pod względem liczebności oddziałów. Średnia liczba uczniów w oddziale w szkole na wsi wyniosła 15, podczas gdy w miastach oddział liczył 21 uczniów².

² Raport GUS „Edukacja w roku szkolnym 2024/2025 (wyniki wstępne)”

Liczebność oddziałów jest bardzo niska. Każda klasa, niezależnie od tego czy liczy 7, 10 czy 20 uczniów, wymaga realizacji określonego planu nauczania, zapewnienia nauczycieli poszczególnych przedmiotów, organizacji zastępstw, opieki, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i obsługi administracyjnej. Przy małej klasie te same lub zbliżone koszty rozkładają się na mniejszą liczbę uczniów. W rezultacie - koszt kształcenia jednego ucznia jest wyższy.

Wzrost liczby uczniów i dzieci w roku 2026/2027 jest zjawiskiem korzystnym, lecz nie zmienia zasadniczego obrazu organizacyjnego szkoły. Część szkolna pozostaje niemal na tym samym poziomie, a pełna ośmioklasowa struktura nadal opiera się na rocznikach liczących przeciętnie poniżej 10 uczniów.

Tabela 20: Podstawowe wskaźniki organizacyjne

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Uczniowie szkoły podstawowej	74	75	+1
Dzieci w oddziale przedszkolnym	15	23	+8
Uczniowie i dzieci razem	89	98	+9
Oddziały szkoły podstawowej	8	8	0
Oddziały przedszkolne	1	1	0
Oddziały razem	9	9	0
Średnia liczebność oddziału szkolnego	9,25	9,38	+0,13
Średnia liczebność wszystkich oddziałów	9,89	10,89	+1,00
Etaty nauczycielskie	16,432	16,838	+0,406
Uczniowie i dzieci na etat nauczyciela	5,42	5,82	+0,40
Etaty nauczycieli na oddział	1,83	1,87	+0,04

Tabela 21: Liczebność klas I–VIII w 2026 r.

Klasa	Liczba uczniów	Ocena według progu ≤18
I	11	mały oddział
II	10	mały oddział
III	11	mały oddział
IV	7	bardzo mały oddział
V	12	mały oddział

VI	9	bardzo mały oddział
VII	8	bardzo mały oddział
VIII	7	bardzo mały oddział
Razem	75	8 z 8 oddziałów małych

Wszystkie oddziały szkoły podstawowej liczą niewiecej niż 18 uczniów. Cztery klasy mają od 7 do 9 uczniów. Szkoła nie ma oddziałów równoległych, dlatego nie występuje możliwość ich prostego połączenia, jak w przypadku klas IV w SP Hyżne.

Skala małych oddziałów uzasadnia analizę edukacji w klasach łączonych, zwłaszcza w zakresie wybranych zajęć. Największy potencjał organizacyjny występuje w klasach VI–VII oraz IV–V. W klasach VII–VIII należy chronić przygotowanie uczniów do egzaminu ósmoklasisty. Na I etapie kształcenia możliwe jest rozważenie edukacji łączonej w klasach II–III.

Tabela 22: Organizacja edukacji łączonej w klasach IV–V

Przedmiot	Klasa IV – godziny	Klasa V – godziny	Proponowane godziny wspólne IV–V	Godziny prowadzone oddzielnie	Ograniczenie godzin nauczycielskich	Roczny efekt finansowy
Język polski	5	5	2	IV: 3, V: 3	2	16 533,34 zł
Język angielski	3	3	1	IV: 2, V: 2	1	8 266,67 zł
Matematyka	4	4	2	IV: 2, V: 2	2	16 533,34 zł
Religia	1	1	1	jedna grupa międzyklasowa IV–V	1	8 266,67 zł
Technika	1	1	1	wspólna realizacja całej godziny	1	8 266,67 zł
Informatyka	1	1	1	wspólna realizacja całej godziny	1	8 266,67 zł
Razem	16	17	8		8	66 133,36 zł

Tabela 23: Podstawy prawne proponowanego rozwiązania

Zakres rozwiązania	Podstawa prawna	Znaczenie dla klas IV–V
Organizowanie obowiązkowych zajęć w klasach łączonych	§ 13 ust. 1 i 2 pkt 3 rozporządzenia MEN z 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli	Dopuszcza nauczanie w klasach łączonych. W klasach IV–VII co najmniej połowa obowiązkowych zajęć, z wyjątkiem muzyki, plastyki i WF, musi pozostać realizowana bez łączenia.
Język polski, język angielski, historia i matematyka	§ 13 ust. 2 pkt 3 powyższego rozporządzenia	Przedmioty można łączyć częściowo, jeżeli w całym planie każdej klasy zostanie zachowany wymagany udział godzin realizowanych oddzielnie.
Technika i informatyka	§ 13 ust. 1–2 powyższego rozporządzenia oraz ramowy plan nauczania	Przepisy nie wyłącza tych przedmiotów z nauczania w klasach łączonych. Nauczyciel musi równolegle realizować treści właściwe dla każdej klasy.
Warunki prowadzenia informatyki	Przepisy dotyczące ramowych planów nauczania i podziału na grupy	Każdy uczeń powinien mieć dostęp do stanowiska komputerowego. Grupa IV–V liczy 19 uczniów, dlatego należy potwierdzić dostępność co najmniej 19 stanowisk.
Religia IV–V	§ 2 ust. 1a–1d rozporządzenia MEN z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie organizowania nauki religii, ze zmianami z 2024 i 2025 r.	Klasy IV i V mogą tworzyć jedną grupę międzyklasową, ponieważ należą do dopuszczalnego przedziału IV–VI. Grupa nie może przekroczyć 28 uczestników.
Wymiar religii	§ 8 ust. 1 rozporządzenia dotyczącego religii, w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2025 r.	Religia w szkole jest prowadzona w wymiarze jednej godziny tygodniowo.

Przepisy dopuszczają częściową wspólną realizację języka polskiego, języka angielskiego, historii i matematyki oraz wspólną realizację techniki i informatyki w klasach IV i V. Rozwiązanie powinno zostać formalnie określone jako nauczanie w klasach łączonych. Warunkiem jest zachowanie w każdej klasie wymaganej liczby obowiązkowych godzin prowadzonych bez łączenia oraz realizowanie odrębnych treści programowych i zasad oceniania.

Religia nie jest w tym przypadku ujmowana jako zwykłe nauczanie w klasach łączonych lecz jako grupa międzyklasowa IV–V tworzona na podstawie przepisów szczególnych. Przed zatwierdzeniem grupy trzeba sprawdzić liczbę pisemnych deklaracji uczestnictwa oraz potwierdzić, że grupa dotyczy tej samej religii i nie przekracza 28 uczestników.

W odniesieniu do informatyki należy dodatkowo sprawdzić wyposażenie pracowni. Połączenie 19 uczniów jest organizacyjnie możliwe jeżeli każdy uczeń ma dostęp do stanowiska komputerowego.

Tabela 24: Organizacja zajęć łączonych w klasach VI–VII oraz religii w klasach VII i VIII

Przedmiot	Łączone klasy	Godziny przed zmianą	Godziny wspólne	Godziny pozostające oddzielnie	Redukcja godzin	Roczny efekt finansowy
Język polski	VI–VII	5 + 5	2	VI: 3, VII: 3	2	16 533,34 zł
Język angielski	VI–VII	3 + 3	1	VI: 2, VII: 2	1	8 266,67 zł
Historia	VI–VII	2 + 2	1	VI: 1, VII: 1	1	8 266,67 zł
Matematyka	VI–VII	4 + 4	2	VI: 2, VII: 2	2	16 533,34 zł
Informatyka	VI–VII	1 + 1	1	wspólna realizacja całej godziny	1	8 266,67 zł
Religia	VII–VIII	1 + 1	1	jedna grupa międzyklasowa VII–VIII	1	8 266,67 zł
Razem			8		8	66 133,36 zł

Proponowana organizacja obejmuje 8 wspólnych godzin klas VI i VII oraz jedną wspólną godzinę religii dla klas VII i VIII. W zajęciach VI–VII uczestniczyłoby 17 uczniów, natomiast grupa religii VII–VIII liczyłaby maksymalnie 15 uczniów – 8 uczniów klasy VII i 7 uczniów klasy VIII. Faktyczną liczebność grupy religii należy ustalić na podstawie oświadczeń o uczestnictwie.

Religia klas VI i VII nie została ujęta jako zajęcie wspólne. Klasa VI pozostaje w przedziale IV–VI, natomiast prawidłową grupę dla klasy VII można utworzyć z klasą VIII. Takie rozwiązanie jest zgodne z podziałem grup międzyklasowych określonym w przepisach dotyczących organizacji nauki religii.

Łączny efekt proponowanych zmian wynosi ograniczenie o 16 godzin nauczycielskich tygodniowo, czyli o 0,87 etatu przy pensum 18. Potencjalna oszczędność w pełnym roku realizacji wynosi **132 266,67 zł**. Na okres od września do grudnia 2026 r. przypada kwota 44 088,89 zł, natomiast na okres od stycznia do sierpnia 2027 r. – 88 177,78 zł.

Rzeczywista oszczędność powstanie, jeżeli zmiany ograniczą godziny ponadwymiarowe albo wymiar zatrudnienia nauczycieli. W przypadku religii trzeba potwierdzić liczbę uczestników i odpowiednio wykazać grupę VII–VIII w arkuszu organizacyjnym.

Tabela 25; Proponowana organizacja wychowania fizycznego

Proponowana grupa	Skład grupy	Liczba uczniów	Godziny przed zmianą	Godziny po zmianie	Efekt godzinowy	Ocena
Klasy VI–VIII	VI: 9, VII: 8, VIII: 7	24	8	4	–4	grupa nie przekracza 26 uczniów
Klasy IV–V	IV: 7, V: 12	19	4	4	0	pozostawić obecne połączenie
Klasy II–III	II: 10, III: 11	21	6 razem z dotychczasową organizacją klasy I	3	0 w całym układzie klas I–III	proponowana zmiana składu grupy
Klasa I	I: 11	11	realizowana dotychczas z klasą II	3	0 w całym układzie klas I–III	po zmianie grupa oddziałowa
Razem			18	14	–4 godziny	limit zachowany

W arkuszu organizacyjnym WF jest już częściowo realizowany w grupach międzyklasowych. Połączono klasy VI–VII, IV–V oraz I–II. Oddzielnie zajęcia prowadzone są dla klasy VIII i klasy III. Wszystkie obecne grupy mieszczą się w przyjętym limicie 26 uczniów. Potencjał dalszej optymalizacji występuje w klasach VI–VIII. Proponuje się utworzenie jednej grupy międzyklasowej WF dla klas VI, VII i VIII. Grupa liczyłaby 24 uczniów, a więc nie przekroczyłaby limitu 26 osób. Zamiast 4 godzin dla klasy VIII oraz 4 godzin dla obecnej grupy VI–VII realizowano by jedną wspólną pulę 4 godzin. Daje to ograniczenie o 4 godziny nauczycielskie tygodniowo.

Połączenie klas IV i V należy pozostawić bez zmian. Grupa liczy 19 uczniów i jest już ujęta w arkuszu.

W klasach I–III proponuje się zmianę składu grup: zamiast obecnego połączenia I–II można połączyć klasy II–III, liczące łącznie 21 uczniów, a klasę I pozostawić jako oddzielną grupę. Zmiana nie powoduje oszczędności, ponieważ zarówno przed, jak i po reorganizacji potrzebnych jest łącznie 6 godzin nauczycielskich: 3 godziny dla jednej grupy łączonej oraz 3 godziny dla klasy prowadzonej oddzielnie. Może być jednak korzystniejsza programowo ze względu na zbliżony poziom rozwoju uczniów klas II i III.

Tabela 26: Efekt finansowy proponowanego rozwiązania

Zakres zmiany	Redukcja godzin	Efekt etatowy przy pensum 18	Efekt IX–XII 2026	Efekt I–VIII 2027	Efekt roczny
Połączenie WF klas VI–VIII	4	0,2222	11 022,23 zł	22 044,45 zł	33 066,68 zł
Pozostawienie połączenia IV–V	0	0	0 zł	0 zł	0 zł
Zamiana grupy I–II na II–III	0	0	0 zł	0 zł	0 zł
Razem	4	0,2222	11 022,23 zł	22 044,45 zł	33 066,68 zł

Efekt finansowy powstaje wyłącznie wskutek połączenia klas VI, VII i VIII. Ograniczenie 4 godzin tygodniowo odpowiada 0,2222 etatu nauczyciela z pensum 18 oraz szacunkowej oszczędności 33 066,68 zł w pełnym roku realizacji. Na rok budżetowy 2026 przypada 11 022,23 zł, a na rok budżetowy 2027–22 044,45 zł.

Pozostawienie grupy IV–V i zmiana grupy I–II na II–III nie generują dodatkowej oszczędności. Rzeczywisty skutek finansowy połączenia VI–VIII wystąpi, jeżeli zostaną ograniczone godziny ponadwymiarowe albo wymiar zatrudnienia nauczyciela.

Zajęcia WF mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej liczącej niewiecej niż 26 uczniów. Zasady wynikają z rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, czyli Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 maja 2024 r. – Dz.U. 2024 poz. 781. Dodatkową podstawę stanowi § 13 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (tj. Dz.U. 2023 poz.2736) . WF należy do zajęć, dla których przepisy przewidują szerszą możliwość prowadzenia w klasach łączonych.

SP Grzegorzówka jest szkołą o bardzo małych oddziałach i wysokim koszcie jednostkowym, ale prosta likwidacja oddziałów równoległych nie jest możliwa, ponieważ każda klasa występuje tylko raz. Najbardziej racjonalnym kierunkiem jest szczegółowe opracowanie modelu edukacji łączonej dla wybranych przedmiotów, uporządkowanie specjalistów i świetlicy oraz kontrola kosztów kształcenia specjalnego.

Wariant optymalizacji powinien zachować dostępność szkoły, nie ograniczać obowiązkowych zajęć ani wsparcia wynikającego z orzeczeń oraz uwzględniać prognozę naboru. Największy potencjał finansowy znajduje się w organizacji zajęć między małymi klasami, a nie w administracji i obsłudze. Przedstawione propozycje dotyczą wyłącznie nowych połączeń, które można wprowadzić ponad rozwiązania już zapisane w projekcie arkusza. Zapobiega to podwójnemu wykazaniu tego samego efektu finansowego.

4.1.4. Kadra pedagogiczna

Tabela 27: Etaty i godziny nauczycieli SPG

Kategoria godzin 2026/2027	Godziny	Etaty	Szacunkowy koszt roczny przy 148 800 zł/etat
Liczba godzin/etatów ogółem	321,03	16,84	2 505 494 zł
Zajęcia świetlicowe	20	1,02	151 776 zł
Biblioteka	4	0,21	31 248 zł
Psycholog	8	0,40	59 520 zł
Pedagog	3	0,17	25 296 zł
Logopeda	2	0,11	16 368 zł
Nauczyciel wspomagający / współorganizujący	14	0,67	99 696 zł
Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	5	0,27	40 176 zł
Zajęcia terapeutyczne	8	0,39	58 032 zł
Rewalidacja	5	0,26	38 688 zł
Zajęcia pozalekcyjne	9	0,49	72 912 zł
Zniżka dyrektora	13	0,72	107 136 zł
Pedagog specjalny	8	0,39	58 032 zł

W arkuszu organizacyjnym (projekt majowy) na rok 2026/2027 łączna liczba godzin nauczycielskich wynosi 321,03. Projekt majowy na 2025/2026 zakładał mniejszą liczbę godzin o 8,53 (311,5), ale w aneksie nr 4 liczba godzin wzrosła do 353, czyli nastąpił wzrost o około 33 godziny.

Struktura godzin w roku 2026/2027 pokazuje znaczne rozproszenie zadań specjalistycznych. Występują niewielkie części etatów psychologa, pedagoga, logopedy, pedagoga specjalnego, nauczyciela współorganizującego oraz osób realizujących zajęcia terapeutyczne i rewalidacyjne. Taki model może być organizacyjnie uzasadniony, ale w małej szkole zwiększa złożoność planu pracy i może prowadzić do trudności z efektywnym łączeniem obowiązków.

Tabela 28: Standardy zatrudnienia specjalistów

Wskaźnik	Standard	Arkusz	Różnica	Ocena
Specjaliści ogółem	1,50 etatu / 30 godz.	1,45 etatu / 29 godz.	-0,05 etatu / -1 godz.	standard niespełniony
Psycholog	min. 0,375 etatu / 7,50 godz.	8 godz.	+0,50 godz.	spełniony
Pedagog specjalny	min. 0,375 etatu / 7,50 godz.	8 godz.	+0,50 godz.	spełniony

Łączny wymiar specjalistów jest o jedną godzinę niższy od minimum wynikającego z kalkulatora art. 42d KN. Jednocześnie zachowano minimalny udział psychologa i pedagoga specjalnego. Do osiągnięcia standardu należy dodać co najmniej jedną godzinę dowolnego specjalisty odpowiadającego potrzebom uczniów.

Przy pensum 20 roczny koszt uzupełnienia jednej godziny wynosi około 7 440 zł, a koszt od września do grudnia około 2 480 zł.

Tabela 29: Efekt propozycji podwyższenia pensum specjalistów

Stanowisko	Liczba etatów	Godziny przy pensum 20	Godziny przy pensum 22	Zwiększenie dostępności	Zmiana kosztu
Psycholog	0,40	8,0	8,8	+0,8 godz.	0 zł
Pedagog	0,15	3,0	3,3	+0,3 godz.	0 zł
Logopeda	0,10	2,0	2,2	+0,2 godz.	0 zł
Pedagog specjalny	0,40	8,0	8,8	+0,8 godz.	0 zł
Razem – zakres poprzedniej tabeli	1,05	21,0	23,1	+2,1 godz.	0 zł

Rekomenduje się zmianę **Uchwały Nr X/74/19**, w brzmieniu nadanym Uchwałą Nr **XLII/335/22**, określając pensum wskazanych specjalistów na poziomie 22 godzin tygodniowo. Zmiana pensum zwiększa natomiast tygodniową dostępność specjalistów dla uczniów. Każdy pełny etat zapewni 22 godziny zamiast 20, czyli o 2 godziny więcej. W przypadku doradcy zawodowego i terapeuty pedagogicznego – realizującego zajęcia z uczniami w szkołach podstawowych o 4 godziny więcej.

Istotny problem stanowi wygaśnięcie uchwały. Ustawa z 25 lipca 2025 r. o zmianie Karty Nauczyciela stanowi, że dotychczasowe akty organów prowadzących wydane na podstawie art. 42 ust. 7 zachowują moc tylko do 1 września 2026 r. Oznacza to, że: Uchwała Rady Gminy Hyżne Nr X/74/19 z dnia 12 lipca 2019 r., zmieniona Uchwałą Nr

XLII/335/22 z dnia 29 czerwca 2022 r., nie powinna być podstawą ustalania pensum od dnia 1 września 2026 r. Przepis przejściowy KN – art. 18 ust. 3 ustawy, Dz.U. 2025 poz. 1160.

Nie należy wykazywać ani oszczędności ani dodatkowego kosztu uchwały, dopóki nie zmienia się liczba etatów lub poziom wynagrodzeń. Efektem uchwały jest zwiększenie liczby godzin pracy bezpośredniej specjalistów w ramach niezmienionej liczby etatów.

Tabela 30: Efekt zmiany pensum nauczyciela grupy mieszanej z 22 do 25 godzin

Wskaźnik	Pensum 22	Pensum 25	Różnica
Liczba godzin planu OP	26	26	0
Wymiar etatu	$26 \div 22 = 1,1818$	$26 \div 25 = 1,0400$	-0,1418 etatu
Roczny koszt jednej godziny tygodniowo	6 763,64 zł	5 952,00 zł	-811,64 zł
Roczny koszt realizacji 26 godzin	175 854,55 zł	154 752,00 zł	-21 102,55 zł

Podniesienie pensum nauczycieli pracujących w grupie obejmującej dzieci sześciolatnie i młodsze z 22 do 25 godzin pozwala zrealizować pełny plan oddziału przedszkolnego, obejmujący 26 godzin tygodniowo, przy niższym wymiarze zatrudnienia.

Wymiar organizacyjny zmniejsza się z 1,1818 do 1,0400 etatu, czyli o 0,1418 etatu. Przy rocznym przeciętnym koszcie pełnego etatu wynoszącym 148 800 zł daje to potencjalną oszczędność 21 102,55 zł rocznie. Czas pracy oddziału oraz liczba godzin religii i języka angielskiego nie ulegają zmniejszeniu. Na rok budżetowy 2026 przypada 7 034,18 zł, a na rok budżetowy 2027–14 068,37 zł. Oszczędność wystąpi pod warunkiem odpowiedniego ograniczenia wymiaru zatrudnienia albo godzin ponadwymiarowych. Jeżeli gmina zachowa dotychczasowe 1,1818 etatu, koszt nie zmniejszy się. Wzrośnie natomiast dostępność nauczycieli o około 3,55 godziny tygodniowo. Godziny te mogą zostać wykorzystane do wydłużenia pracy oddziału, ograniczenia innych płatnych godzin lub poprawy organizacji zastępstw.

4.1.5.Administracja i obsługa

Dane dotyczące administracji i obsługi są niespójne. Narzędzie AiO wykazuje po 2,625 etatu w obu latach. Podsumowanie arkusza wskazuje natomiast:

- 2,0 etaty w roku 2025/2026;
- 1,625 etatu w roku 2026/2027.

Według raportu różnica prawdopodobnie wynika z odmiennego zakwalifikowania 0,625 etatu pomocy lub opieki dla dziecka posiadającego orzeczenie. Funkcja ta nie powinna być automatycznie utożsamiana z typową administracją lub obsługą techniczną.

W raporcie wskazano również 1,5 etatu sprzątnia przy powierzchni budynku wynoszącej 3 244 m². Oznacza to około 2 163 m² powierzchni na jeden etat sprzątnia. Przytoczony wskaźnik powierzchni przypadającej na etat sprzątnia jest wysoki. Na podstawie raportu nie ma podstaw, aby uznać zatrudnienie w tym obszarze za nadmierne. Proste ograniczenie etatów obsługi mogłoby obniżyć standard utrzymania obiektu lub zwiększyć obciążenie pracowników. W konsekwencji, redukcja administracji i obsługi nie powinna być pierwszym działaniem oszczędnościowym.

4.1.6. Finanse szkoły

Tabela 31: Koszty wykonania i wskaźniki jednostkowe

Pozycja	Kwota
Wydatki wykonane	2 634 788 zł
Dochody wykonane	457 zł
Koszt netto	2 634 331 zł
Przypisana kwota potrzeb oświatowych	1 825 597 zł
Finansowanie własne gminy	808 734 zł
Pokrycie kosztu netto potrzebami	69,30 %
Udział finansowania własnego	30,70 %
Wynagrodzenia nauczycieli i AIO	2 187 183 zł
Udział wynagrodzeń w wydatkach	83,01 %
Wskaźnik	Wartość
Koszt netto na ucznia i dziecko	29 599 zł
Potrzeby oświatowe na ucznia i dziecko	20 512 zł
Kwota dokładana przez gminę na ucznia	9 087 zł
Koszt netto na oddział	292 703 zł
Koszt netto na etat	142 922 zł

Potrzeby oświatowe pokrywają około 69 % kosztu netto szkoły. Gmina finansuje z pozostałych dochodów około 809 tys. zł, czyli niemal jedną trzecią kosztów jednostki. Udział wynagrodzeń przekracza 83 %, dlatego podstawowym źródłem kosztów jest organizacja kadrowa wynikająca z utrzymywania ośmiu małych klas. Koszt jednostkowy

SP Grzegorzówka jest wysoki. Gmina dokłada średnio ponad 9 tys. zł rocznie do każdego ucznia i dziecka. W porównaniu z SP Hyżne, gdzie dopłata wyniosła około 2,5 tys. zł, obciążenie budżetu przypadające na jednego ucznia jest ponad trzykrotnie wyższe.

Tabela 32: Wydatki na kształcenie specjalne

Pozycja	Kwota
Potrzeby oświatowe na kształcenie specjalne	48 378 zł
Wydatki na kształcenie specjalne	243 056 zł
Różnica	-194 678 zł
Pokrycie wydatków przypisanymi potrzebami	19,90 %

Wydatki na kształcenie specjalne są o około 195 tys. zł wyższe od przypisanej szkole kwoty potrzeb oświatowych. Należy zweryfikować poprawność przypisania uczniów i wag finansowych oraz zestawić wydatki z orzeczeniami. Wysoka różnica może wynikać z kosztu nauczyciela współorganizującego, rewalidacji, pomocy nauczyciela i pozostałych form wsparcia.

Największą wartość bezwzględną ma rozdział 80101 dotyczący szkoły podstawowej. Najwyższą dynamikę wzrostu wykazuje natomiast rozdział 80149, dotyczący realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki w oddziale przedszkolnym.

Tabela 33: Podsumowanie potencjalnych efektów finansowych SP w Grzegorzówce

Obszar optymalizacji	Zmiana organizacyjna	Efekt roczny
Zajęcia łączone klas IV–V	nowe połączenia m.in. języka polskiego, angielskiego, historii, matematyki, techniki i informatyki oraz religii IV–V	66 133,36 zł
Zajęcia łączone klas VI–VII oraz religia VII–VIII	częściowe połączenie przedmiotów ogólnokształcących i informatyki; religia VII–VIII	66 133,36 zł
Wychowanie fizyczne VI–VIII	jedna grupa międzyklasowa licząca 24 uczniów zamiast grupy VI–VII i oddzielnej klasy VIII	33 066,68 zł
Pensum grupy mieszanej OP: 22 → 25	26 godzin planu OP, w tym religia i język angielski	21 102,55 zł
Pensum specjalistów: 20 → 22	zachowanie wymaganej liczby etatów	0 zł
Łączny maksymalny potencjał		186 435,95 zł

Łączny maksymalny potencjał finansowy zidentyfikowanych zmian w Szkole Podstawowej w Grzegorzówce wynosi około **186,4 tys. zł rocznie**. Na rok budżetowy

2026 przypada kwota około 61,5 tys. zł, natomiast na rok budżetowy 2027 – około 124,9 tys. zł.

Największy efekt wynika z organizacji zajęć łączonych w klasach IV–VII oraz utworzenia grup religii IV–V i VII–VIII. Dodatkowy efekt daje połączenie WF klas VI–VIII oraz ustalenie pensum nauczycieli grup mieszanych w oddziale przedszkolnym na poziomie 25 godzin.

Podane wartości przedstawiają maksymalny potencjał. Faktyczna oszczędność wystąpi tylko w zakresie, w którym zmiany pozwolą ograniczyć godziny ponadwymiarowe, wymiar zatrudnienia albo potrzebę zatrudnienia dodatkowego nauczyciela. Nie należy wykazywać oszczędności, jeżeli godziny zostaną jedynie przesunięte do innych zadań.

Tabela 34: Rekomendowane warianty wdrożenia

Wariant	Zakres	Ocena
Zachowawczy	WF VI–VIII oraz pensum 25 w grupie mieszanej OP	najniższe ryzyko edukacyjne
Umiarkowany	wariant zachowawczy oraz religia IV–V i VII–VIII, technika IV–V, informatyka IV–V i VI–VII	rekomendowany do wdrożenia po kontroli planu
Głęboki	pełny zakres zajęć łączonych IV–V i VI–VII wraz z WF i zmianą pensum OP	wymaga szczegółowej oceny programowej i kadrowej

Jako wariant podstawowy rekomenduje się wariant umiarkowany o potencjalnej wartości około **95,5 tys. zł rocznie**. Obejmuje on rozwiązania o stosunkowo niskim ryzyku: racjonalizację WF, grupy międzyklasowe religii, wspólną realizację techniki i informatyki oraz zmianę pensum nauczycieli grup mieszanych.

Wariant głęboki powinien być traktowany jako maksymalny potencjał, a nie automatyczna rekomendacja. Łączenie części godzin języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, historii, biologii i geografii wymaga przygotowania programowego, zapewnienia odrębnej realizacji wymagań dla każdej klasy oraz kontroli zasady pozostawienia wymaganej części zajęć bez łączenia.

4.1.7. Rekomendacje dla organu prowadzącego

1. Wprowadzić grupę WF klas VI–VIII. Grupa będzie liczyła 24 uczniów, czyli nie przekroczy limitu 26. Rozwiązanie daje oszczędność około 33,1 tys. zł rocznie. Pozostawić obecne połączenie IV–V. W klasach I–III można zmienić grupę I–II na II–III, ale bez wykazywania oszczędności.
2. Utworzyć grupy religii IV–V oraz VII–VIII. Nie łączyć religii VI–VII. Przed zmianą sprawdzić oświadczenia rodziców i faktyczną liczbę uczestników.

3. W pierwszej kolejności łączyć przedmioty praktyczne i organizacyjnie łatwiejsze. Dotyczy to techniki IV–V i informatyki IV–V oraz VI–VII. Przy informatyce należy zapewnić każdemu uczniowi dostęp do stanowiska komputerowego.
4. Przedmioty egzaminacyjne łączyć ostrożnie. Język polski, język angielski i matematykę należy łączyć tylko częściowo. Rekomendowane jest rozpoczęcie od jednej–dwóch godzin, z pozostawieniem większości zajęć oddzielnie i monitorowaniem wyników uczniów.
5. Przyjąć nową uchwałę dotyczącą pensum przed 1 września 2026 r. Dotychczasowa uchwała traci moc. W nowej uchwale rekomenduje się 22 godziny dla specjalistów i 25 godzin dla nauczycieli grup obejmujących dzieci sześciolatek i młodsze.
6. Nie wykazywać oszczędności na specjalistach. Zmiana pensum specjalistów z 20 do 22 godzin nie zmienia wymaganego standardu etatowego ani kosztu. Zwiększa dostępność o 2 godziny na każdy pełny etat. Dodatkowe godziny należy przeznaczyć na bezpośrednią pomoc uczniom.
7. Przeprowadzić analizę kadrową przed zatwierdzeniem aneksu. Dla każdego nauczyciela należy wskazać godziny likwidowane, pozostające oraz możliwe do uzupełnienia w innej szkole. Szczegółnej kontroli wymagają niepełne etaty, nadgodziny i pensum łączone.
8. Monitorować skutki po pierwszym semestrze. Ocena powinna obejmować frekwencję, wyniki uczniów, bezpieczeństwo WF, realizację podstaw programowych, obciążenie nauczycieli i faktyczne wykonanie planu finansowego.

4.2. Szkoła Podstawowa w Dylągówce

Podstawę opracowania stanowią: arkusz organizacyjny SPD 2025/2026, aneks nr 8 oraz arkusz organizacyjny 2026/2027. Sprawozdania Rb-28S SPD za 2025 r. oraz za okres od początku 2026 r. do 31.05.2026. Dane wspólne Gminy: liczba uczniów, świetlica/przedszkola/dowóz, narzędzie orzeczeń KS, narzędzie AiO. Lokalne uchwały Gminy Hyżne dotyczące zniżek kierowniczych, pensum specjalistów i regulaminu wynagradzania.

4.2.1. Ogólna charakterystyka szkoły

Szkoła Podstawowa w Dylągówce jest jednostką o bardziej złożonej strukturze niż większość pozostałych szkół prowadzonych przez Gminę Hyżne. Obejmuje szkołę podstawową, oddział przedszkolny, punkt przedszkolny oraz kuchnię i stołówkę. Według narzędzia AiO kuchnia przygotowuje posiłki również dla innych placówek, dlatego część

kosztów wykazywanych w budżecie jednostki ma charakter wspólny i nie powinna być traktowana wyłącznie jako koszt działalności dydaktycznej szkoły.

W roku szkolnym 2025/2026 szkoła z oddziałem przedszkolnym obejmowała 130 uczniów i dzieci, natomiast w roku 2026/2027–136. Dodatkowo w punkcie przedszkolnym wykazano odpowiednio 25 i 18 dzieci. Łączna liczba osób objętych działalnością całej jednostki wynosi więc 155 w pierwszym roku i 154 w drugim.

W strukturze szkoły funkcjonują także świetlica, biblioteka, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, zajęcia rewalidacyjne, wsparcie nauczyciela współorganizującego oraz żywienie. Zakres działalności jest zatem szerszy niż w szkole realizującej wyłącznie zadania dydaktyczne i opiekuńcze wobec własnych uczniów.

Z punktu widzenia analizy finansowej kluczowe jest rozdzielenie co najmniej czterech segmentów działalności:

- szkoły podstawowej;
- oddziału przedszkolnego;
- punktu przedszkolnego;
- kuchni i stołówki jako funkcji wspólnej.

Brak takiego rozdzielenia prowadzi do zawyżenia kosztu przypisywanego samej szkole.

4.2.2. Organizacja szkoły

Tabela 35: Organizacja Szkoły Podstawowej w Dylągówce

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Liczba uczniów szkoły podstawowej	98	111	+13
Zmiana liczby uczniów	—	+11,71 %	wzrost
Liczba oddziałów klas I–VIII	8	8	0
Średnia liczebność oddziału	12,25	13,88	+1,63
Liczba małych oddziałów, do 18 uczniów	8	6	–2
Udział małych oddziałów	100 %	75,00 %	–25 p.p.

Liczba uczniów szkoły podstawowej wzrasta o 13 osób, czyli o 11,71 %, przy zachowaniu ośmiu oddziałów. Pomimo wzrostu średnia liczebność klasy wyniesie jedynie 13,88 ucznia. Aż sześć z ośmiu oddziałów nadal spełnia przyjęte kryterium małego oddziału. Oznacza to utrzymywanie kosztownej struktury organizacyjnej i uzasadnia szczegółowe zbadanie edukacji w klasach łączonych.

W arkuszu na rok 2026/2027 wykaz pracowników obsługi zawiera prawdopodobne zdublowanie dwóch sprzątaczek - według zestawienia wspólnego zatrudnienie faktyczne wynosi 2 etaty, dlatego powtórzenia nie należy traktować jako rzeczywistego wzrostu zatrudnienia.

Tabela 36: Liczebność klas SPD

Klasa	2025/2026	2026/2027	Zmiana	Ocena 2026/2027
I	19	18	-1	mały oddział
II	18	19	+1	powyżej progu
III	7	19	+12	powyżej progu
IV	10	7	-3	bardzo mały oddział
V	14	10	-4	bardzo mały oddział
VI	9	14	+5	mały oddział
VII	15	9	-6	bardzo mały oddział
VIII	13	15	+2	mały oddział
Razem	105	111	+6	6 małych oddziałów

Największym problemem organizacyjnym pozostają klasy IV, V i VII, liczące odpowiednio 7, 10 i 9 uczniów. Szczególnie uzasadniona jest analiza wspólnej realizacji części zajęć klas IV–V, których łączna liczebność wynosi 17 uczniów. Możliwość łączenia klas VI–VII również wymaga zbadania, ponieważ tworzyłyby grupę 23-osobową. Rekomendacja nie może jednak obejmować automatycznie wszystkich przedmiotów — należy uwzględnić różny wymiar godzin, ograniczenia dotyczące klas łączonych oraz zasady podziału na grupy.

Tabela 37: Organizacja punktu przedszkolnego i oddziału przedszkolnego

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Dzieci w oddziale przedszkolnym	25	25	0
Dzieci w punkcie przedszkolnym	25	18	-7
Liczba grup	2	2	0
Łączna liczba dzieci	50	43	-7
Średnia liczebność grupy	25,00	21,50	-3,50

Przy niezmienionej liczbie dwóch grup liczba dzieci w wychowaniu przedszkolnym zmniejsza się o 7, czyli o 14 %. Oddział przedszkolny pozostaje pełny, natomiast punkt przedszkolny będzie liczył 18 dzieci. Spadek liczby dzieci wymaga zweryfikowania czasu pracy obu grup, liczby etatów nauczycieli, pensum grup mieszanych oraz zatrudnienia pomocy nauczyciela i obsługi.

Tabela 38: Propozycja łączenia zajęć kl. IV i V

Przedmiot	Godziny kl. IV	Godziny kl. V	Wspólnie	Oddzielnie kl. IV	Oddzielnie kl. V	Ograniczenie godzin
Język polski	5	5	2	3	3	2
Język angielski	3	3	1	2	2	1
Matematyka	4	4	2	2	2	2
Religia – grupa międzyklasowa	1	1	1	0	0	1
Razem	13	13	6	7	7	6

Uwaga: Klasa IV liczy 7 uczniów, a klasa V — 10 uczniów. Łączna grupa liczyłaby 17 uczniów.

Arkusze uwzględnia już wspólną realizację muzyki i plastyki w klasach IV–V, dlatego zajęć tych nie należy ponownie ujmować jako efektu optymalizacji. Historia oraz technika nie mogą być rekomendowane do wspólnej realizacji, ponieważ w roku szkolnym 2026/2027 ich tygodniowy wymiar w klasach IV i V jest różny. Potencjał ograniczenia godzin występuje przede wszystkim w języku polskim, języku angielskim, matematyce oraz religii.

Tabela 39: Efekt finansowy połączenia klas IV–V

Wskaźnik	Wartość
Ograniczenie liczby godzin tygodniowo	6
Ograniczenie etatów przeliczeniowych	0,33
Efekt pełnego roku	49 600 zł
Efekt od września do grudnia 2026 r.	16 533 zł
Efekt w kolejnych pełnych 12 miesiącach	49 600 zł

Częściowe połączenie klas IV–V pozwala ograniczyć 6 godzin nauczycielskich tygodniowo, co odpowiada około 0,33 etatu i 49,6 tys. zł w pełnym roku. W 2026 r., przy wdrożeniu od 1 września, skutek budżetowy wyniósłby około 16,5 tys. zł. Uczniowie nadal realizowaliby oddzielnie większość języka polskiego, języka angielskiego i

matematyki. Religia może być prowadzona w grupie międzyklasowej IV–V, pod warunkiem uwzględnienia uczniów rzeczywiście zgłoszonych na te zajęcia.

Tabela 40: Propozycja zajęć łączonych klas VI–VII i religii VII–VIII

Przedmiot i klasy	Godziny w każdej klasie	Wspólnie	Oddzielnie w każdej klasie	Ograniczenie godzin
Język polski VI–VII	5	2	3	2
Język angielski VI–VII	3	1	2	1
Matematyka VI–VII	4	2	2	2
Religia VII–VIII	1	1	0	1
Razem	—	6	—	6

Tabela 41: Efekt finansowy łączenia zajęć w klasach VI i VII i religii

Pozycja	Wartość
Ograniczenie godzin tygodniowo	6
Efekt etatowy przy pensum 18	0,33 etatu
Koszt jednej godziny tygodniowo w roku	8 266,67 zł
Efekt roczny	49 600,02 zł
Efekt w 2026 r. – 4 miesiące	16 533,34 zł
Efekt w 2027 r. – 8 miesięcy	33 066,68 zł

Łączny potencjalny efekt wynosi **6 godzin tygodniowo, 0,33 etatu i około 49 600 zł w roku szkolnym**. Wdrożenie wymaga prawidłowego ujęcia klas łączonych w arkuszu organizacyjnym oraz przygotowania rozkładu zajęć pozwalającego na odrębną realizację wymaganej części programu.

Podstawa prawna: § 13 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia MEN z 28 lutego 2019 r. – tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2736 oraz § 2 ust. 1b–1c przepisów o organizowaniu nauki religii, w brzmieniu wynikającym z Dz.U. z 2025 r. poz. 66.

Tabela 42: Proponowana organizacja wychowania fizycznego

Proponowana grupa	Liczba uczniów	Godziny tygodniowo	Limit 26 uczniów	Ocena
Klasy IV–V	17	4	zachowany	możliwa
Klasy VI–VII	23	4	zachowany	możliwa
Klasa VIII	15	4	zachowany	pozostaje oddzielnie
Razem	55	12	—	3 grupy

Z arkusza wynika 16 godzin nauczycielskich WF dla klas IV–VIII, czyli zastosowano już jedno połączenie. W tabeli arkusza oznaczenie istniejącej grupy nie jest całkowicie czytelne, jednak wskazuje na połączenie klas V–VI. Proponuję uporządkowanie organizacji do trzech grup.

Tabela 43: Efekt finansowy reorganizacji WF

Wskaźnik	Organizacja z arkusza	Propozycja	Efekt
Liczba grup rozliczeniowych	4	3	–1
Godziny nauczycielskie WF	16	12	–4
Etaty przeliczeniowe	0,89	0,67	–0,22
Efekt pełnego roku	—	—	33 067 zł
Efekt wrzesień–grudzień 2026 r.	—	—	11 022 zł

Utworzenie grup IV–V oraz VI–VII pozwoliłoby prowadzić wychowanie fizyczne w grupach liczących odpowiednio 17 i 23 uczniów, a więc poniżej przyjętego limitu 26 uczniów. Klasa VIII pozostałaby oddzielna. W stosunku do 16 godzin wykazanych w arkuszu możliwe byłoby ograniczenie kolejnych 4 godzin tygodniowo, o szacunkowej wartości 33,1 tys. zł rocznie. Przed wdrożeniem dyrektor powinien potwierdzić liczbę uczniów ćwiczących, ewentualne zwolnienia, potrzeby uczniów wynikające z orzeczeń, dostępność sali oraz to, jak dokładnie zbudowana jest obecna grupa wykazana w arkuszu.

Tabela 44: Efekt zmiany pensum grupy mieszanej z 22 do 25 godzin

Wskaźnik	Pensum 22	Pensum 25	Różnica
Godziny planu grupy	26	26	0
Wymiar etatu	$26 \div 22 = 1,1818$	$26 \div 25 = 1,0400$	-0,1418 etatu
Roczny koszt organizacyjny	175 855 zł	154 752 zł	-21 103 zł
Czas pracy grupy	bez zmian	bez zmian	0
Liczba godzin zajęć dla dzieci	26	26	0

W punkcie przedszkolnym nauczyciel jest już rozliczany według pensum 25 godzin, dlatego nie występuje efekt zmiany. W oddziale przedszkolnym obejmującym dzieci sześćioletnie i młodsze zastosowano pensum 22. Podniesienie pensum z 22 do 25 godzin nie zmniejsza czasu pracy oddziału ani liczby zajęć dla dzieci. Pozwala natomiast zmniejszyć zapotrzebowanie z 1,1818 do 1,0400 etatu, czyli o około 0,1418 etatu. Szacunkowe ograniczenie kosztu wynosi około 21,1 tys. zł w pełnym roku. Jeżeli zmiana zacznie obowiązywać 1 września 2026 r., w budżecie 2026 można uwzględnić około 7 tys. zł oszczędności. Roczny efekt wyniesie około 21,1 tys. zł. Oszczędność powstanie wyłącznie wtedy, gdy zmiana pensum przełoży się na rzeczywiste ograniczenie wymiaru zatrudnienia, godzin ponadwymiarowych albo konieczności zatrudnienia drugiego nauczyciela. Jeżeli organ prowadzący zachowa dotychczasowy wymiar zatrudnienia, zmiana pensum nie przyniesie oszczędności, lecz zwiększy dostępność nauczycieli o około 3,55 godziny tygodniowo. Godziny te można wykorzystać do pokrycia czasu pracy grupy, zastępstw lub ograniczenia innych płatnych godzin, o ile jest to zgodne z zakresem stanowiska.

Maksymalny policzony potencjał tego modułu wynosi 16 godzin tygodniowo, około 0,89 etatu i **153 370 zł** w pełnym roku. W roku budżetowym 2026 ze względu na rozpoczęcie nowej organizacji 1 września, efekt wyniósłby około 50,6 tys. zł. Jest to wariant wymagający akceptacji organizacyjnej i prawnej i nie powinien być automatycznie utożsamiany z możliwością zmniejszenia zatrudnienia. Realny efekt zależy od możliwości ograniczenia nadgodzin, nieprzedłużenia części umów albo uzupełniania etatów w innych szkołach.

Podstawą organizacji klas łączonych jest art. 96 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe oraz § 13 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli

Wymiar przedmiotów w klasie IV od 1 września 2026 r. wynika ze zmiany ramowych planów wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 12 marca 2026 r. (Dz.U.

2026 poz. 380). Nowy plan jest wdrażany od klasy IV, dlatego nie wolno automatycznie przyjmować identycznego wymiaru historii i techniki w klasach IV–V.

Organizację religii należy oprzeć na § 2 rozporządzenia z 14 kwietnia 1992 r., w brzmieniu wynikającym z **Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 26 lipca 2024 r.** zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz.U. 2024 poz. 1158) oraz zmian obowiązujących od 1 września 2025 r. wprowadzonych Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 17 stycznia 2025 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych (Dz.U. 2025 poz. 66). Przed zatwierdzeniem grup trzeba potwierdzić liczbę uczniów zgłoszonych na religię.

Ostateczne zastosowanie klas łączonych wymaga również potwierdzenia, że SP w Dylągówce spełnia ustawową przesłankę działania w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych, oraz prawidłowego wykazania organizacji w arkuszu i uzyskania wymaganych opinii.

4.2.3. Kadra Pedagogiczna i pracownicy AIO

Tabela 45: Etaty i godziny nauczycieli SPD

Kategoria organizacyjna	2025/2026	2026/2027	Wniosek
Liczba nauczycieli	18	20	Wzrost liczby osób nie musi oznaczać proporcjonalnego wzrostu godzin.
Stanowisko kierownicze	dyrektor - 1	dyrektor - 1	Zniżka w 2026/2027: 13 godz., zgodna z progmem 9-12 oddziałów, jeśli liczba oddziałów jest liczona łącznie z OP.
Godziny ogółem	337,5 tygodniowo + 20 DZ rocznie	347 tygodniowo + 20 DZ rocznie	Wzrost o 9,5 godziny tygodniowo.
Świetlica	25 godz.	20 godz.	Spadek o 5 godzin tygodniowo.
Pedagog specjalny	10 godz.	11 godz.	Niewielki wzrost mimo spadku liczby orzeczeń w narzędziu KS.
Psycholog	11 godz.	11 godz.	Stabilny wymiar.

Logopeda	2 godz.	3 godz.	Wzrost o 1 godz.
Nauczyciel współorganizujący	16 godz.	18 godz.	Wzrost o 2 godz. pomimo spadku ogólnej liczby uczniów z orzeczeniami.
Biblioteka	5 godz.	5 godz.	Stabilny wymiar.

Administracja i obsługa według narzędzia AiO obejmuje 5 etatów przy SP Dylągówka oraz 1,625 etatu w punkcie przedszkolnym. W strukturze są 2 etaty sprzątnia, 4 etaty funkcji kuchnia/żywienie liczone łącznie ze wsparciem punktu przedszkolnego oraz 0,625 etatu pomocy/opieki nad dzieckiem.

Tabela 46: Kontrola standardu z art. 42d Karty Nauczyciela

Etaty	W arkuszu	Wymagana	Godziny	W arkuszu	Wymagana
Łączna liczba etatów specjalistów:	2,2	2	Liczba godzin:	44	40
min. liczba etatów pedagogów specjalnych:	0,550	0,5	min. liczba godzin:	11	10
min. liczba etatów psychologów:	0,550	0,5	min. liczba godzin:	11	10

Szkoła spełnia minimalny wymagany wymiar zatrudnienia psychologa i pedagoga specjalnego.

Tabela 47: Rozbieżności w dokumentacji szkoły, wymagające wyjaśnienia

Rozbieżność	Dane w arkuszu	Znaczenie	Zalecane działanie
Logopeda	3 godz. stanowiska, ale 4 godz. zajęć logopedycznych	możliwa realizacja części zajęć w innym pensum albo błąd przypisania	uzgodnić z przydziałem nauczyciela
Terapeuta pedagogiczny	2 godz. stanowiska	osoba wskazana w arkuszu ma podstawową specjalność opisaną jako edukacja wczesnoszkolna i świetlica	potwierdzić kwalifikacje do terapii pedagogicznej
Logopeda – kwalifikacje	przydział otrzymuje nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej	skrótowy opis kwalifikacji nie wykazuje logopedii	sprawdzić dokumentację kwalifikacyjną

Pedagog specjalny	11 godz. rozdzielonych między trzy osoby	większe rozdrobnienie odpowiedzialności	określić koordynatora pomocy i zakres obowiązków
--------------------------	--	---	--

4.2.4. Finanse szkoły

Tabela 48: Koszty wykonania i wskaźniki jednostkowe

Wskaźnik	SP w Dylągówce
Liczba uczniów i dzieci przyjęta w analizie	155
Plan wydatków po zmianach	3 582 276,73 zł
Wydatki wykonane	3 350 792,70 zł
Wykonanie planu	93,54 %
Dochody wykonane	36 191,66 zł
Wykonanie netto	3 314 601,04 zł
Potrzeby oświatowe ogółem	2 686 930,51 zł
W tym potrzeby na kształcenie specjalne	220 068,26 zł
Pokrycie wydatków brutto potrzebami	80,19 %
Pokrycie kosztu netto potrzebami	81,06 %
Kwota finansowana przez gminę	627 670,53 zł
Wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi	2 714 546,40 zł
Udział wynagrodzeń w wydatkach	81,01 %
Wynagrodzenia w kształceniu specjalnym	154 157,76 zł
Potrzeby oświatowe na ucznia	17 335,04 zł
Wykonanie netto na ucznia	21 384,52 zł
Kwota dokładana przez gminę na ucznia	4 049,49 zł
Koszt brutto jednego oddziału lub grupy – 10 grup	335 079,27 zł
Koszt netto jednego oddziału lub grupy	331 460,10 zł

W 2025 r. utrzymanie SP w Dylągówce wraz z wychowaniem przedszkolnym kosztowało netto 3,315 mln zł. Przypisana kwota potrzeb oświatowych pokryła 81,06 % kosztu netto, natomiast udział gminy wyniósł 627,7 tys. zł. Gmina dokładała średnio 4 049 zł do

każdego ucznia i dziecka. Podstawowym czynnikiem kosztowym są wynagrodzenia z pochodnymi, stanowiące 81,01 % wszystkich wydatków. Dwie trzecie wydatków przypada na podstawową działalność szkoły. Znaczącymi obszarami są również punkt przedszkolny oraz stołówka — każdy odpowiada za około 9 % kosztów jednostki. Świetlica kosztowała 127,7 tys. zł. Od września 2026 r. jej wymiar zmniejsza się z 25 do 20 godzin, co powinno ograniczyć koszt organizacyjny, o ile redukcja przełoży się na nadgodziny albo rzeczywisty wymiar zatrudnienia.

Tabela 49: Kształcenie specjalne

Wskaźnik	Wartość
Potrzeby oświatowe ogółem	2 686 930,51 zł
W tym na kształcenie specjalne	220 068,26 zł
Wydatki na kształcenie specjalne ogółem	185 283,79 zł
W tym wynagrodzenia	154 157,76 zł
Różnica: środki – wydatki specjalne	+34 784,47 zł
Pokrycie wydatków specjalnych środkami	118,77 %

Wydatki zaklasyfikowane jako kształcenie specjalne były niższe od przypisanych środków o 34,8 tys. zł. Wynik należy zweryfikować z realizacją wszystkich zaleceń wynikających z orzeczeń. Nadwyżka finansowa nie przesądza o możliwości ograniczenia zajęć obowiązkowych. Trzeba również sprawdzić, czy wszystkie właściwe wydatki zostały przypisane do rozdziałów 80149 i 80150.

Tabela 50: Podsumowanie potencjalnego efektu finansowego optymalizacji

Pozycja	Efekt IX–XII 2026	Efekt pełnoroczny
Zajęcia łączone IV–V	+16 533 zł	+49 600 zł
Zajęcia łączone VI–VII i religia VII–VIII	+16 533 zł	+49 600 zł
Reorganizacja WF	+11 022 zł	+33 067 zł
Zmiana pensum dla grup mieszanych	+ 6 963,99 zł	+21 103 zł
Potencjalne ograniczenie wydatków	+44 089 zł	+153 370 zł

Maksymalny policzony potencjał tego modułu wynosi **153 370 zł** w pełnym roku. W roku budżetowym 2026, ze względu na rozpoczęcie nowej organizacji 1 września, efekt wyniósłby kwotowo około 50,6 tys. zł. Jest to wariant wymagający akceptacji organizacyjnej i prawnej; nie powinien być automatycznie utożsamiany z możliwością

zmniejszenia zatrudnienia. Realny efekt zależy od możliwości ograniczenia nadgodzin, nieprzedłużenia części umów albo uzupełniania etatów w innych szkołach.

4.2.5. Rekomendacje dla organu prowadzącego

Rekomendacje dla organu prowadzącego:

1. Wprowadzić edukację łączoną w klasach IV–V z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki oraz wspólną religię. Potencjalny efekt wynosi 6 godzin i kwotę około 49 600 zł rocznie.
2. Wprowadzić edukację łączoną w klasach VI–VII z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki. Nie łączyć historii, biologii i geografii.
3. Zorganizować wspólną religię dla klas VII–VIII, po potwierdzeniu liczby uczniów zapisanych na zajęcia.
4. Zreorganizować WF w grupach IV–V, VI–VII oraz oddzielnie VIII. Każda grupa będzie liczyć nie więcej niż 26 uczniów. Potencjalny efekt wynosi 4 godziny i około 33 067 zł rocznie.
5. Podnieść pensum nauczycieli oddziałów przedszkolnych pracujących z grupami obejmującymi dzieci sześciolatnie i młodsze z 22 do 25 godzin.
6. Zmienić w tym zakresie uchwałę nr X/74/19 Rady Gminy Hyżne z 12 lipca 2019 r., z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej uchwałą nr XLII/335/22 z 29 czerwca 2022 r.
7. Ograniczać w pierwszej kolejności godziny nadwymiarowe i rozdrobnione przydziały, zanim zostaną podjęte decyzje o zmniejszeniu zatrudnienia.
8. Sprawdzić możliwość uzupełniania niepełnych etatów nauczycieli w innych szkołach Gminy Hyżne.
9. Poprawić wykaz pracowników administracji i obsługi, w którym prawdopodobnie zdublowano dwa etaty sprzątaczek. Jako faktyczne zatrudnienie przyjąć 2 etaty po potwierdzeniu przez dyrektora.
10. Zobowiązać dyrektora do wyjaśnienia wzrostu planu wydatków na 2026 r. o 868 727 zł, czyli o 24,25 % względem planu 2025 r.
11. Traktować podane oszczędności jako warunkowe. Staną się rzeczywistym efektem finansowym dopiero po ograniczeniu nadgodzin, wymiaru zatrudnienia albo kosztu zastępstw.

4.3. Szkoła Podstawowa w Szklarach

Podstawę opracowania stanowią; arkusz organizacyjny SPSz 2025/2026, aneks nr 3 obowiązujący od 14.01.2026 oraz arkusz 2026/2027 obowiązujący od 01.09.2026, podsumowania opisu organizacji SPSz 2025/2026 i 2026/2027 oraz przydziały nauczycieli 2025/2026 i 2026/2027, wykazy kadry pedagogicznej 2025/2026 i 2026/2027, sprawozdania Rb-28S SPSz za 2025 r. oraz za okres od początku 2026 r. do 31.05.2026, dane wspólne gminy: liczba uczniów, świetlica/przedszkola/dowóz, narzędzie orzeczeń KS, narzędzie AiO, uchwały lokalne Gminy Hyżne dotyczące pensum specjalistów, zniżek kierowniczych i regulaminu wynagradzania.

4.3.1. Ogólna charakterystyka szkoły

SP Szklary funkcjonuje jako pełna szkoła ośmioklasowa z jednym oddziałem przedszkolnym. W roku 2026/2027 w podsumowaniu arkusza wykazano 105 uczniów/dzieci łącznie, w tym 85 w klasach I-VIII i 20 w OP. Koszt jednostkowy jest wysoki, ale niższy niż w SP Brzezówka i zbliżony do kosztu SP Dylągówka/Grzegorzówka w planie 2026.

Najważniejszy problem analityczny dotyczy spójności danych: podsumowanie organizacji 2025/2026 pokazuje 68 uczniów i 0 dzieci w OP, podczas gdy dane wspólne Gminy wskazują 104 uczniów/dzieci oraz 25 dzieci w przedszkolu. Dla roku 2026/2027 występuje także różnica między podsumowaniem arkusza, danymi klasowymi i informacją przedszkolną.

4.3.2. Organizacja Szkoły Podstawowej w Szklarach

Tabela 51: Organizacja i wskaźniki edukacyjne (SPSz)

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Uczniowie szkoły podstawowej	68	85	+17; +25,0 %
Dzieci w OP wykazane w podsumowaniu	0	20	dane 2025 nieporównywalne
Uczniowie i dzieci łącznie	68	105	+37, ale zmiana zawyżona brakiem danych OP w 2025
Oddziały szkolne	8	8	0
Oddziały przedszkolne	1	1	0
Średnia liczebność oddziału szkolnego	8,50	10,63	+2,13
Etaty nauczycielskie całej jednostki	20,308	18,110	-2,198
Etaty nauczycieli bez OP	18,748	16,666	-2,082

Uczniowie szkoły na etat nauczyciela	3,63	5,10	+1,47
Etaty nauczycieli na oddział szkolny	2,34	2,08	-0,26
Etaty AIO	4,00	3,00	-1,00
Uczniowie i dzieci na etat AIO	17,00*	35,00	wzrost efektywności; 2025 zniekształcony

* Wskaźnik 2025 jest zaniżony z powodu niewykazania dzieci OP oraz w klasie pierwszej

W projekcie na 2026/2027 liczba uczniów szkoły wzrasta z 68 do 85, przy zachowaniu ośmiu oddziałów. Jednocześnie liczba etatów nauczycielskich spada o 2,198. Poprawiają się wskaźniki uczniów przypadających na etat nauczyciela, jednak szkoła nadal charakteryzuje się bardzo niską średnią liczebnością oddziałów – 10,63 ucznia.

Tabela 52: Liczebność klas i małe oddziały

Klasa	Liczba uczniów 2026/2027	Ocena
I	13	mały oddział
II	10	mały oddział
III	7	mały oddział
IV	16	mały oddział
V	9	mały oddział
VI	13	mały oddział
VII	8	mały oddział
VIII	9	mały oddział
Razem	85	8 z 8 oddziałów małych

Wszystkie oddziały szkoły liczą nie więcej niż 18 uczniów i spełniają przyjęte kryterium małego oddziału wymagającego analizy. Najmniejsza jest klasa III – 7 uczniów, a największa klasa IV – 16 uczniów. Przy takiej strukturze podstawowym kierunkiem optymalizacji powinno być prowadzenie części zajęć w klasach łączonych, bez likwidowania oddziałów.

Tabela 53: Propozycja edukacji łączonej w klasach VI–VII i religii VII–VIII

Przedmiot	Klasy	Godziny przed zmianą	Godziny wspólne	Godziny oddzielnie	Godziny po zmianie	Ograniczenie godzin
Język polski	VI–VII	5 + 5 = 10	2	3	8	2
Język angielski	VI–VII	3 + 3 = 6	1	2	5	1
Matematyka	VI–VII	4 + 4 = 8	2	2	6	2
Religia – grupa międzyklasowa	VII–VIII	1 + 1 = 2	1	—	1	1
Razem		26	6		20	6

Po uwzględnieniu ograniczeń wynikających z przepisów zaproponowano częściowe, a nie całkowite połączenie zajęć klas VI–VII. Oddzielnie pozostają 3 z 5 godzin języka polskiego, 2 z 3 godzin języka angielskiego oraz 2 z 4 godzin matematyki w każdej klasie. Tym samym, co najmniej połowa wymiaru tych zajęć jest realizowana bez łączenia klas.

Religię klas VII–VIII można zorganizować w jednej grupie międzyklasowej na podstawie przepisów szczególnych dotyczących nauki religii. Rozwiązanie wymaga wcześniejszego potwierdzenia liczby uczniów zgłoszonych na religię.

Łączny potencjalny efekt wynosi **6 godzin tygodniowo, 0,33 etatu i około 49 600 zł w roku szkolnym**. Wdrożenie wymaga prawidłowego ujęcia klas łączonych w arkuszu organizacyjnym oraz przygotowania rozkładu zajęć pozwalającego na odrębną realizację wymaganej części programu.

Podstawa prawna: § 13 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia MEN z 28 lutego 2019 r. – tekst jednolity

Tabela 54: Propozycja edukacji łączonej i religii w klasach IV–V

Przedmiot	Godziny kl. IV	Godziny kl. V	Godziny wspólne	Oddzielnie kl. IV	Oddzielnie kl. V	Ograniczenie godzin
Język polski	5	5	2	3	3	2
Matematyka	4	4	2	2	2	2
Religia – grupa międzyklasowa	1	1	1	0	0	1
Razem	10	10	5	5	5	5

Po uwzględnieniu ramowych planów nauczania propozycję ograniczono do częściowego połączenia języka polskiego i matematyki oraz utworzenia wspólnej grupy religii. Co najmniej połowa godzin obowiązkowych zajęć pozostaje prowadzona oddzielnie, zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia. Poprawiony wariant pozwala ograniczyć organizację o **5 godzin tygodniowo**, co odpowiada około **0,28 etatu** i potencjalnemu efektowi finansowemu w wysokości **41 333,35 zł w roku szkolnym 2026/2027**.

Tabela 55: Propozycja optymalnej wersji organizacji zajęć z wychowania fizycznego

Proponowana grupa	Skład grupy	Liczba uczniów	Godziny przed zmianą	Godziny po zmianie	Ograniczenie godzin
Grupa międzyklasowa II–III	uczniowie klas II i III	17	3	3	0
Grupa mieszana IV–V	uczniowie klas IV i V	25	8	4	4
Grupa chłopców VI–VIII	chłopcy klas VI, VII i VIII	16	6*	4	2
Grupa dziewcząt VI–VIII	dziewczęta klas VI, VII i VIII	14	6*	4	2
Razem			23	15	8

* Dotychczasowe 12 godzin WF klas VI–VIII rozdzielono proporcjonalnie pomiędzy grupę chłopców i dziewcząt wyłącznie w celu pokazania porównania. Łącznie: przed zmianą 12 godzin, po zmianie 8 godzin.

Proponuje się utrzymanie istniejącej grupy klas II–III, utworzenie jednej mieszanej grupy klas IV–V liczącej 25 uczniów oraz dwóch grup międzyklasowych dla klas VI–VIII: grupy chłopców liczącej 16 uczniów i grupy dziewcząt liczącej 14 uczniów. Żadna grupa nie przekroczy dopuszczalnego limitu 26 uczniów.

Podział klas VI–VIII na grupę chłopców i dziewcząt pozwala objąć organizacją międzyklasową wszystkich uczniów tych klas, bez pozostawiania jednej klasy poza połączeniem. Rozwiązanie wymaga zapewnienia realizacji zajęć w odpowiednich obiektach oraz dostosowania form aktywności do wieku i możliwości uczniów.

Tabela 56: Skutek godzinowy i etatowy optymalizacji zajęć wychowania fizycznego

Pozycja	Obecnie	Po zmianie	Różnica
WF klas II–III	3 godz.	3 godz.	0
WF klas IV–V	8 godz.	4 godz.	–4
WF klas VI–VIII	12 godz.	8 godz.	–4
Razem	23 godz.	15 godz.	–8 godz.
Etaty przy pensum 18	1,28	0,83	–0,44 etatu

Potencjalny efekt finansowy reorganizacji wychowania fizycznego wynosi **66 133,36 zł w roku szkolnym 2026/2027**. W roku budżetowym 2026 efekt obejmujący cztery miesiące wyniósłby około 22 044 zł, natomiast w 2027 r. – około 44 089 zł. Ostateczna oszczędność zależy od możliwości ograniczenia godzin nadwymiarowych, wymiaru zatrudnienia nauczycieli oraz skutków dla uzupełniania etatów.

Zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 7 Rozporządzenie Ministra Edukacji z 20 maja 2024 r., (Dz.U. z 2024 r. poz. 781) zajęcia WF mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej albo międzyklasowej liczącej nie więcej niż 26 uczniów. W klasach IV–VIII mogą być prowadzone łącznie albo oddzielnie dla dziewcząt i chłopców..

Tabela 57: Efekt zmiany pensum nauczyciela grupy mieszanej z 22 do 25 godzin

Wskaźnik	Pensum 22	Pensum 25	Różnica
Liczba godzin oddziału	31	31	0
Obowiązkowe pensum	22	25	+3
Liczba etatów potrzebnych do realizacji 31 godzin	1,409	1,240	–0,169
Liczba godzin przypadająca na jeden etat	22	25	+3

Jeżeli zmiana pensum zostanie połączona z dostosowaniem wymiarów zatrudnienia do 1,24 etatu, potencjalny efekt finansowy wyniesie około **25 161 zł w roku szkolnym**. W roku budżetowym 2026, przy obowiązywaniu rozwiązania od 1 września, efekt wyniesie kwotę około 8 387 zł, a pozostałe 16 774 zł przypadnie na osiem miesięcy 2027 r.

Oszczędność powstanie wyłącznie wtedy, gdy zmniejszenie zapotrzebowania o 0,169 etatu przełoży się na faktyczne ograniczenie zatrudnienia, godzin nadwymiarowych lub wymiaru umowy. Jeżeli po zmianie pensum gmina zachowa dotychczasowy poziom 1,409 etatu, koszt zatrudnienia nie zmniejszy się. Wzrośnie natomiast dostępność nauczycieli o około **4,23 godziny tygodniowo**. Godziny te można wykorzystać do

ograniczenia innych przydziałów, zastępstw, godzin ponadwymiarowych albo do zapewnienia nakładania się czasu pracy nauczycieli w godzinach największej liczby dzieci.

4.3.3. Kadra pedagogiczna i pracownicy AIO

Tabela 58: Godziny i etaty nauczycieli

Wskaźnik 2026/2027	Wartość
Nauczyciele – osoby	26
Etaty nauczycielskie	18,110
Godziny nauczycielskie ogółem	343,03
Godziny pełnego wymiaru	223
Godziny ponadwymiarowe	20
Godziny niepełnego wymiaru	100,03
Nauczyciele z godzinami ponad etat	7
Łączny wymiar ponad etat	1,11 etatu
Nauczyciele na niepełnych etatach	13
Łączny wymiar niepełnych etatów	5,00 etatów

W podsumowaniu arkusza 2026/2027 wykazano 343,03 godziny nauczycielskie i 18,11 etatu nauczycielskiego. Jest to spadek względem podsumowania 2025/2026, które wykazywało 387,03 godziny i 20,31 etatu, ale porównanie 2025 wymaga ostrożności z powodu niespójnej liczby uczniów i OP. Struktura zatrudnienia jest silnie rozdrobniona. Trzynastu nauczycieli ma niepełne etaty podczas gdy siedmiu realizuje godziny ponadwymiarowe. Przed zatwierdzeniem arkusza należy sprawdzić możliwość ograniczenia nadgodzin przez racjonalne uzupełnienie przydziałów nauczycieli niepełnozatrudnionych oraz przez wprowadzenie zajęć łączonych.

Tabela 59: Kontrola standardu z art. 42d Karty Nauczyciela

Pozycja	Wymagane	W arkuszu	Różnica	Ocena
Łączna liczba etatów specjalistów	2,00	1,85	-0,15	standard niespełniony
Łączna liczba godzin	40	37	-3	niedobór
Pedagog specjalny – minimum 25 %	0,50 etatu / 10 godz.	0,95 etatu / 19 godz.	+0,45 etatu / +9 godz.	spełnione
Psycholog – minimum 25 %	0,50 etatu / 10 godz.	0,50 etatu / 10 godz.	0	spełnione

Szkoła spełnia minimalny wymagany wymiar zatrudnienia psychologa i pedagoga specjalnego. Nie spełnia jednak łącznego standardu zatrudnienia specjalistów. Do wymaganych 2 etatów, czyli 40 godzin według kalkulatora, brakuje **0,15 etatu – 3 godzin tygodniowo**.

Godziny uzupełniające można przeznaczyć w szczególności na pomoc dla dzieci z oddziału przedszkolnego, ponieważ w tej części jednostki nie wykazano obecnie żadnych odrębnych godzin specjalistycznych. Rodzaj specjalisty powinien wynikać z rozpoznanych potrzeb dzieci i uczniów. Dostosowanie zatrudnienia do minimalnego standardu wymaga zwiększenia organizacji o 3 godziny tygodniowo. Przy kalkulacyjnej stawce dla pensum 20 szacunkowy koszt wynosi 22 320 zł w roku szkolnym 2026/2027.

Należy podkreślić, że gmina powinna kontrolować spełnienie art. 42d ust. 13 KN, który wprowadza limit „pogorszenia dostępności specjalistów” na poziomie organu prowadzącego. Kontrola polega na corocznym wyliczaniu dla gminy wskaźnika: liczba dzieci/uczniów przypadających na 1 etat specjalistów (pedagog, pedagog specjalny, psycholog, logopeda, terapeuta pedagogiczny) w przedszkolach/szkolach/zespołach z art. 42d ust. 1, ten wskaźnik nie może być wyższy niż średnia arytmetyczna analogicznego wskaźnika policzona dla stanu na dzień 30.09.2020 i 30.09.2021.

4.3.4. Finanse szkoły

Tabela 60: Analiza finansowa SP Szklary – 2025 r.

Wskaźnik	Wartość
Liczba uczniów i dzieci	104
Wydatki wykonane	2 958 450,55 zł
Dochody wykonane	2 032,10 zł
Wykonanie netto: wydatki minus dochody	2 956 418,45 zł
Kwota potrzeb oświatowych ogółem	2 605 682,76 zł
W tym potrzeby na kształcenie specjalne	490 774,20 zł
Udział potrzeb oświatowych w wydatkach brutto	88,08 %
Kwota finansowana przez gminę	350 735,69 zł
Wydatki na wynagrodzenia nauczycieli i AIO	2 462 435,14 zł
W tym wynagrodzenia dotyczące kształcenia specjalnego	395 265,58 zł
Potrzeby oświatowe na jednego ucznia	25 054,64 zł
Wykonanie netto na jednego ucznia	28 427,10 zł

Kwota dokładana przez gminę na jednego ucznia	3 372,46 zł
--	--------------------

Wydatki SP Szklary, po odjęciu wykonanych dochodów, wyniosły w 2025 r. kwotę 2 956 418,45 zł. Kwota potrzeb oświatowych pokryła około 88,08 % wydatków brutto jednostki. Różnica finansowana ze środków własnych Gminy wyniosła 350 735,69 zł, czyli około 3 372 zł na jednego ucznia lub dziecko. Głównym składnikiem kosztów były wynagrodzenia nauczycieli oraz pracowników administracji i obsługi.

Tabela 61: Finansowanie kształcenia specjalnego

Wskaźnik	Wartość
Kwota potrzeb oświatowych ogółem	2 605 682,76 zł
Kwota potrzeb na kształcenie specjalne	490 774,20 zł
Wykonanie netto jednostki	2 956 418,45 zł
Wydatki na kształcenie specjalne ogółem	434 403,79 zł
W tym wynagrodzenia nauczycieli i AIO	395 265,58 zł
Udział wynagrodzeń w wydatkach na kształcenie specjalne	90,99 %
Różnica: środki na kształcenie specjalne minus wydatki	+56 370,41 zł

Wydatki na kształcenie specjalne wyniosły 434 403,79 zł i były niższe od przypisanej kwoty potrzeb oświatowych o 56 370,41 zł. Wynagrodzenia stanowiły około 91 % wydatków tego obszaru. Dodatnia różnica powinna zostać zweryfikowana z kosztami realizacji orzeczeń ujmowanymi ewentualnie w innych rozdziałach klasyfikacji budżetowej.

Tabela 62: Podsumowanie efektów finansowych optymalizacji – SP Szklary

Działanie optymalizacyjne	Efekt godzinowy	Efekt etatowy	Efekt roczny
Edukacja łączona klas II–III – bez religii	7 godz.	0,39	57 866,69 zł
Edukacja łączona klas IV–V	5 godz.	0,28	41 333,35 zł
Edukacja łączona klas VI–VII oraz religia VII–VIII	6 godz.	0,33	49 600,02 zł
Reorganizacja WF w grupach międzyklasowych	8 godz.	0,44	66 133,36 zł
Zmiana pensum nauczycieli grupy mieszanej z 22 na 25	—	0,17	25 160,73 zł
Potencjał oszczędności brutto	26 godz.	1,61 etatu	240 094,15 zł

Największy potencjał finansowy wiąże się z organizacją wychowania fizycznego w grupach międzyklasowych oraz rozszerzeniem edukacji łączonej klas II–III. Łącznie proponowane zmiany mogą ograniczyć zatrudnienie o około **1,61 etatu** i przynieść maksymalnie **240,1 tys. zł oszczędności rocznie**.

Zmiana pensum w oddziale przedszkolnym wymaga wcześniejszej zmiany uchwały Rady Gminy Hyżne. Pozostałe działania wymagają zmiany arkusza, planu zajęć i przydziałów nauczycieli.

W arkuszu stwierdzono niedobór 3 godzin specjalistów, odpowiadający 0,15 etatu. Uzupelnienie standardu wynikającego z art. 42d Karty Nauczyciela zwiększy wydatki o około 22,3 tys. zł rocznie. Koszt ten należy uwzględnić przed wykazaniem ostatecznego efektu optymalizacji. Po uwzględnieniu kosztu uzupełnienia zatrudnienia specjalistów potencjalny efekt netto wynosi około 217,8 tys. zł rocznie, czyli 7,37 % wydatków netto jednostki z 2025 r. Efekt kadrowy odpowiada około 1,46 etatu netto.

Ponieważ nowa organizacja może obowiązywać od 1 września 2026 r., w budżecie na 2026 r. należy przyjąć jedynie cztery miesiące efektu, czyli kwotę około **72,6 tys. zł netto**. Pozostałe 145,2 tys. zł dotyczy ośmiu miesięcy 2027 r. Pełny efekt roczny będzie widoczny dopiero po utrzymaniu nowej organizacji przez dwanaście miesięcy. Przy niezmienionej kwocie potrzeb oświatowych i pozostałych dochodów pełne osiągnięcie efektu netto mogłoby ograniczyć dopłatę gminy z kwoty około 350,7 tys. zł do kwoty około **133,0 tys. zł rocznie**. Jest to symulacja, ponieważ przyszła kwota potrzeb oświatowych, wynagrodzenia oraz ceny usług i energii mogą się zmienić.

4.3.5. Rekomendacje dla organu prowadzącego

1. Wyjaśnić niedobór 3 godzin w puli przeznaczonej dla nauczycieli specjalistów.
2. W pierwszej kolejności wdrożyć reorganizację WF. Grupa klas IV–V liczyłaby 25 uczniów, a klasy VI–VIII można zorganizować w grupie 16 chłopców i 14 dziewcząt. Rozwiązanie spełnia limit 26 uczniów i daje największy jednostkowy efekt – około 66,1 tys. zł rocznie.
3. Rozszerzyć edukację łączoną klas II–III. Należy formalnie wskazać w arkuszu godziny wspólne i oddzielne. Bez potwierdzenia liczby zgłoszeń na religię należy przyjąć efekt 7 godzin, a nie 8.
4. Wprowadzić częściową edukację łączoną klas IV–V oraz VI–VII. Trzeba zachować co najmniej połowę wymaganych godzin bez łączenia oraz wyłączyć przedmioty o różnym wymiarze godzin. Nie należy łączyć języka angielskiego i informatyki klas IV–V, ponieważ grupa liczyłaby 25 uczniów.

5. Zmienić pensum nauczycieli grup mieszanych na 25 godzin. Rada Gminy powinna zmienić uchwałę nr X/74/19 z 12 lipca 2019 r., z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą nr XLII/335/22. Rozwiązanie może przynieść około 25,2 tys. zł oszczędności rocznie.
6. Monitorować jakość i skutki społeczne. Po pierwszym półroczu funkcjonowania klas i grup międzyklasowych należy ocenić realizację podstaw programowych, wyniki uczniów, frekwencję, bezpieczeństwo na WF oraz obciążenie nauczycieli.

Rekomenduję wdrożenie **wariantu umiarkowanego**, obejmującego reorganizację WF, prawidłowo zaplanowaną edukację łączoną, zmianę pensum w oddziale przedszkolnym i jednocześnie uzupełnienie standardu specjalistów. Maksymalny efekt netto wynosi kwotę około **217,8 tys. zł rocznie**, ale powinien zostać wpisany do budżetu dopiero po potwierdzeniu rzeczywistych zmian w umowach i godzinach nadwymiarowych.

4.4 Szkoła Podstawowa w Brzeźówce

Podstawę opracowania stanowią: arkusz organizacyjny SPB 2025/2026, aneks nr 10 obowiązujący od 14.05.2026 oraz arkusz 2026/2027 obowiązujący od 01.09.2026. Sprawozdania Rb-28S SPD za 2025 r. oraz za okres od początku 2026 r. do 31.05.2026. Dane wspólne gminy: liczba uczniów, świetlica/przedszkola/dowóz, narzędzie orzeczeń KS, narzędzie AiO. Lokalne uchwały Rady Gminy Hyżne dotyczące zniżek kierowniczych, pensum specjalistów i regulaminu wynagradzania.

4.4.1. Ogólna charakterystyka szkoły

SP Brzeźówka jest najmniejszą szkołą podstawową w analizowanym zestawie gminnym. Organizacja opiera się na 8 oddziałach szkolnych oraz jednym oddziale przedszkolnym. Przy niskiej liczebności klas utrzymanie pełnej struktury oddziałowej powoduje wysoki koszt jednostkowy, a duży udział godzin wsparcia specjalnego dodatkowo wzmacnia presję kosztową. Podstawowym problemem nie jest nadmierne zatrudnienie administracji i obsługi, lecz mała skala szkoły, wysoki koszt stały utrzymania odrębnych oddziałów oraz istotny wolumen godzin dla uczniów z orzeczeniami. Optymalizacja powinna koncentrować się na łączeniu zajęć tam, gdzie jest to dopuszczalne i pedagogicznie racjonalne, kontroli wymiarów wsparcia wynikających z IPET/orzeczeń oraz ograniczaniu godzin ponadstandardowych.

Należy podkreślić, że w trakcie roku szkolnego 2025/2026 znacznie wzrosła liczba godzin (ogółem) w stosunku do projektu arkusza, który był zatwierdzony w maju 2025 r. W aneksie nr 10 liczba godzin nauczycielskich jest większa o 44,5 tygodniowo, podczas gdy liczba uczniów i dzieci wzrosła jedynie o 6. Największa rozpoznana zmiana dotyczy nauczycieli współorganizujących, których wymiar zwiększył się z 30 do 50 godzin. Zmiana

wymaga uzgodnienia z liczbą i treścią orzeczeń oraz wskazania, które godziny były obowiązkowe, a które wynikały z decyzji organizacyjnej dyrektora.

4.4.2. Organizacja szkoły i podstawowe wskaźniki organizacyjne

Tabela 63: Organizacja szkoły i podstawowe wskaźniki organizacyjne

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Uczniowie klas I–VIII	56	56	-
Zmiana liczby uczniów szkoły	—	-	-
Oddziały klas I–VIII	8	8	-
Średnia liczebność oddziału	7,50	7,00	-0,50
Małe oddziały, do 18 uczniów	8	8	0
Udział małych oddziałów	100 %	100 %	0
Dzieci w oddziale przedszkolnym	11	12	+1
Razem uczniowie i dzieci	67	68	+1
Zmiana liczby całej jednostki	—	1,47 %	wzrost
Godziny nauczycielskie	300,5	350,5	+50,00
Etaty nauczycieli według arkusza	15,10	18,35	+3,25
Uczniowie i dzieci na etat nauczyciela	4,43	3,71	-0,72
Etaty nauczycieli na oddział lub grupę	1,68	2,04	+0,36

W roku 2026/2027 liczba uczniów i dzieci zwiększa się o 1 osobę, natomiast liczba godzin nauczycielskich wzrasta o 50,5, a zatrudnienie o około 3,25 etatu. Wskaźnik uczniów i dzieci przypadających na etat pogarsza się z 4,43 do 3,71. Oznacza to dalszy wzrost kosztu organizacji przypadającego na ucznia i wymaga szczegółowego zbadania przydziałów, kształcenia specjalnego oraz zajęć łączonych.

Tabela 64: Liczebność oddziałów szkolnych

Klasa	2025/2026	2026/2027	Zmiana	Ocena 2026/2027
I	7	5	-3	bardzo mały oddział
II	5	8	+3	bardzo mały oddział
III	7	5	-2	bardzo mały oddział
IV	6	7	0	bardzo mały oddział
V	7	7	0	bardzo mały oddział

VI	6	7	+1	bardzo mały oddział
VII	9	6	-5	bardzo mały oddział
VIII	9	11	+2	bardzo mały oddział
Razem	56	56	-4	wszystkie oddziały małe

Wszystkie oddziały liczą 11 uczniów lub mniej, a średnia wielkość klasy wynosi zaledwie 7 uczniów. Najmniejsze klasy I i III będą liczyć po 5 uczniów, a klasa VII — 6 uczniów. Jest to struktura o bardzo wysokim koszcie jednostkowym, dlatego edukacja łączona powinna być podstawowym elementem organizacji szkoły.

Szkoła wykorzystuje już edukację łączoną w szerokim zakresie. W szczególności połączono większość przedmiotów, które można bezpiecznie zaproponować w klasach IV–V i VI–VII. Organizacja religii w grupie VI–VII wymaga korekty, ponieważ łączy uczniów należących do dwóch odrębnych przedziałów klas: IV–VI oraz VII–VIII, określonych w § 2 ust. 1c rozporządzenia w sprawie organizowania nauki religii. Rekomenduje się utworzenie grup IV–VI oraz VII–VIII.

Zgodnie z § 2 ust. 1c rozporządzenia o organizowaniu nauki religii, dopuszczalne jest tworzenie grup międzyklasowych na następujących zasadach:

- I-III - wyłącznie na warunkach dotyczących liczby zgłoszeń,
- IV-VI - grupa międzyklasowa,
- VII-VIII - grupa międzyklasowa.

Grupa utworzona w arkuszu SPB z klas VI-VII nie mieści się w żadnym przedziale. Dlatego obecne rozwiązanie w arkuszu SP w Brzezówce — religia „7A+6A” — nie powinno być przyjmowane jako standardowa grupa międzyklasowa. Rekomendowana organizacja to:

- wspólna religia klas IV–V–VI — maksymalnie 21 uczniów;
- wspólna religia klas VII–VIII — maksymalnie 17 uczniów.

Pozwala to zachować wymagane przedziały i jednocześnie zmniejszyć liczbę godzin religii. Wyjątkowe rozwiązanie wykraczające poza zwykłe zasady można analizować odrębnie na podstawie § 2 ust. 4, ale nie powinno być ono domyślnym sposobem organizacji ani podstawą kalkulacji oszczędności.

Podstawa prawna: § 2 ust. 1c rozporządzenia MEN z 14 kwietnia 1992 r., w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2025 r., nadanym [rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 17 stycznia 2025 r. \(Dz.U. 2025 poz. 66\)](#).

Tabela 65: Proponowana organizacja zajęć z religii

Grupa w arkuszu	Proponowana grupa	Liczba uczniów	Godziny po zmianie	Ocena
I-II	I-II warunkowo	13	1	wymaga liczby zgłoszeń w każdej klasie
III	III	5	1	pozostaje oddzielnie, chyba że spełnione są warunki grupy I-III
IV i V oddzielnie oraz VI z VII	IV-V-VI	21	1	dopuszczalny przedział IV-VI
VIII oddzielnie	VII-VIII	17	1	dopuszczalny przedział VII-VIII
Razem			4 godz.	zamiast 6 godzin

Tabela 66: Efekt finansowy zmiany organizacji zajęć religii

Wskaźnik	Wartość
Godziny nauczycielskie przed zmianą	6
Godziny po zmianie	4
Ograniczenie	2 godz.
Ograniczenie etatu	0,11
Efekt pełnoroczny	16 533 zł
Efekt wrzesień-grudzień 2026 r.	5 511 zł

Organizację religii I-II można zachować wyłącznie po potwierdzeniu, że w każdej z tych klas liczba uczniów zgłoszonych na religię spełnia warunki wynikające z przepisów. Sama liczba uczniów w klasie nie zastępuje liczby zgłoszeń.

Tabela 67: Organizacja zajęć z wychowania fizycznego

Grupa	Liczba uczniów	Godziny	Limit 26 uczniów	Ocena
Klasa I	5	3	zachowany	oddzielnie
Klasy II-III	13	3	zachowany	połączone
Klasy IV-V	14	4	zachowany	połączone
Klasy VI-VII	13	4	zachowany	połączone
Klasa VIII	11	4	zachowany	oddzielnie
Razem	56	18	—	5 grup

Arkusz prawidłowo wykorzystuje grupy międzyklasowe II–III, IV–V oraz VI–VII. Wszystkie grupy mieszczą się w limicie 26 uczniów. Dodatkowy potencjał występuje przez włączenie klasy VIII do grupy VI–VII., poniżej przedstawiono takie rozwiązanie.

Tabela 68: Proponowana organizacja zajęć z wychowania fizycznego

Proponowana grupa	Liczba uczniów	Godziny tygodniowo	Ocena
Klasa I	5	3	pozostaje oddzielnie
Klasy II–III	13	3	bez zmian
Klasy IV–V	14	4	bez zmian
Klasy VI–VII–VIII	24	4	limit zachowany
Razem	56	14	4 grupy

Połączenie klas VI–VIII pozwoliłoby utworzyć grupę 24-osobową i ograniczyć kolejne 4 godziny WF. Takie rozwiązanie skutkowałoby roczną oszczędnością na poziomie **33 067 zł**. Przed wdrożeniem należy sprawdzić liczbę uczniów faktycznie ćwiczących, zalecenia wynikające z orzeczeń, możliwość prowadzenia zajęć wspólnie dla dziewcząt i chłopców, bazę sportową oraz bezpieczeństwo.

4.4.3. Kadra pedagogiczna

Tabela 69: Zatrudnienie nauczycieli

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Liczba uczniów i dzieci	67	68	+1
Liczba oddziałów	9	9	0
Godziny nauczycielskie tygodniowo	300,50 + godziny roczne	350,50 + godziny roczne	+50,00
Etaty przeliczeniowe nauczycieli	15,10	18,35	+3,25
Godziny pełnego wymiaru	186	208,00	0
Godziny nadwymiarowe	31	39,18	+8,18
Uczniowie na etat nauczyciela	4,43	3,71	-0,72
Etaty nauczycieli na oddział	1,68	2,04	+0,36

Pomimo zwiększenia liczby uczniów o 1 zatrudnienie nauczycieli wzrasta o około 3,25 etatu, a liczba godzin nadwymiarowych o 8,18 godziny tygodniowo. Pogarsza się wskaźnik liczby uczniów przypadających na etat nauczyciela – z 4,43 do 3,71. Zmiana jest

częściowo związana z organizacją kształcenia specjalnego, pomocą psychologiczno-pedagogiczną oraz rozdrobnieniem małych oddziałów. Przed zatwierdzeniem arkusza należy jednak wyodrębnić godziny obowiązkowe od godzin, które mogą zostać ograniczone lub przesunięte.

W arkuszu występuje ponadto rozbieżność: suma ogólna wynosi **300,5 godziny**, natomiast suma godzin przypisanych nauczycielom – **299,5 godziny**. Różnica dotyczy jednej godziny w przydziale nauczyciela oznaczonego inicjałami „PW”.

Wymaga jednak kontroli, czy część niepełnych etatów można uzupełnić godzinami obecnie przydzielonymi jako ponadwymiarowe osobom posiadającym takie same kwalifikacje. Przy zastosowaniu przeciętnego kosztu etatu nauczyciela wynoszącego 148 800 zł wzrost zatrudnienia może zwiększyć koszty o około 49,8 tys. zł w skali pełnego roku. W roku budżetowym 2026 skutek organizacji obowiązującej od 1 września wyniesie szacunkowo około 16,6 tys. zł. Jest to kalkulacja wskaźnikowa – faktyczny koszt zależy od stopnia awansu, dodatków oraz struktury godzin ponadwymiarowych.

Tabela 70: Zatrudnienie specjalistów

Wskaźnik	Wymaganie	Wykonanie	Różnica	Ocena
Łączny standard specjalistów	1,50 etatu	1,55 etatu	+0,05 etatu	spełniony
Godziny według kalkulatora	30 godz.	31 godz.	+1 godz.	spełniony
Minimum psychologa	0,375 etatu / 7,5 godz.	0,40 etatu / 8 godz.	+0,5 godz.	spełnione
Minimum pedagoga specjalnego	0,375 etatu / 7,5 godz.	0,40 etatu / 8 godz.	+0,5 godz.	spełnione
Pozostali specjaliści	0,75 etatu / 15 godz.	0,75 etatu / 15 godz.	0	spełnione

W roku 2026/2027 zaplanowano łącznie 31 godzin specjalistów, czyli 1,55 etatu. Pomimo zmniejszenia wymiaru logopedy i terapeuty pedagogicznego o łącznie 2 godziny szkoła nadal przekracza wymagany standard 1,50 etatu. Wymagane minimum każdego z tych stanowisk wynosi 7,5 godziny. Łączne zatrudnienie przekracza standard o jedną godzinę.

Tabela 71: Zatrudnienie pracowników AIO

Wskaźnik	Wartość
Powierzchnia do sprzątania	580 m ²
Liczba pomieszczeń	19
Zatrudnienie faktyczne	1,00 etatu
Stały standard przyjęty do audytu	800 m ² na etat
Zatrudnienie wynikające wyłącznie z powierzchni	$580 \div 800 = 0,73$ etatu
Odchylenie od standardu powierzchniowego	+0,27 etatu
Faktyczna powierzchnia na etat	580 m ²
Godziny pracy	5:00–13:00
Dodatkowe zadania	wydawanie posiłków, mycie naczyń, odśnieżanie, grabienie liści

W przeliczeniu wyłącznie według powierzchni zatrudnienie przekracza standard o około 0,27 etatu. Nie stanowi to jednak podstawy do automatycznego ograniczenia zatrudnienia. Pracownik wykonuje również zadania niezwiązane bezpośrednio ze sprzątaniami: wydaje około 60 posiłków dziennie, myje naczynia i wykonuje prace sezonowe na zewnątrz. Rekomendowane jest sporządzenie ewidencji czasu przeznaczanego na poszczególne zadania i dopiero na tej podstawie ocena wymiaru etatu. Szkoła nie prowadzi własnej kuchni; posiłki są przygotowywane poza jednostką, a na miejscu wykonuje się ich wydawanie i obsługę naczyń. Z tego względu nie stosuje się wprost normy 1,5 etatu kuchni. Brak lokalnego sekretariatu i pracownika technicznego należy oceniać łącznie z zatrudnieniem w GZEAS oraz z obsługą wykonywaną przez inne jednostki Gminy.

4.4.4. Finanse szkoły

Tabela 72: Dane finansowe za rok 2025

Wskaźnik	SP w Brzezówce – 2025
Liczba uczniów	73
Wydatki wykonane	2 312 659,89 zł
Dochody wykonane	377,00 zł
Wykonanie netto	2 312 282,89 zł
Kwota potrzeb oświatowych ogółem	2 557 436,31 zł
W tym potrzeby na kształcenie specjalne	377 857,64 zł
Udział potrzeb oświatowych w wydatkach brutto	110,58 %
Pokrycie wykonania netto potrzebami oświatowymi	110,60 %
Różnica: wykonanie netto – potrzeby oświatowe	-245 153,42 zł
Wynagrodzenia nauczycieli i AIO ogółem	1 978 261,29 zł
W tym wynagrodzenia dotyczące kształcenia specjalnego	224 341,29 zł
Potrzeby oświatowe na jednego ucznia	35 033,37 zł
Wykonanie netto na jednego ucznia	31 675,11 zł
Kwota dokładana przez gminę do ucznia	-3 358,27 zł

W 2025 roku przypisana SP w Brzezówce kwota potrzeb oświatowych była o 245 153,42 zł wyższa od wykonania netto jednostki. Wskaźnik pokrycia kosztu netto wyniósł 110,60 %. Ujemna „kwota dokładana do ucznia” oznacza, że w tym modelu gmina nie dopłacała do bieżącego kosztu jednego ucznia – przypisane potrzeby przewyższały koszt o kwotę 3 358,27 zł na ucznia.

Nie należy jednak utożsamiać wyniku z wolnymi środkami pozostającymi w szkole. Jest to rezultat przyjętego sposobu przypisania potrzeb oświatowych pomiędzy placówki gminne. Przypisane kwoty wynikają z metryczki 2025 r. oraz danych z Systemu Informacji Oświatowej. Szkoła wykonała 92,86 % planu finansowego. Niewykorzystanie planu wyniosło 177 895,53 zł. Wartość ta nie stanowi w całości oszczędności organizacyjnej, ponieważ obejmuje także niezrealizowane wydatki majątkowe i rzeczowe. Podstawowa działalność szkoły pochłonęła 78,05 % wydatków, natomiast kształcenie specjalne – łącznie rozdziały 80149 i 80150–11,12 %. Oddział przedszkolny odpowiadał za 6,69 %, a świetlica za 3,71 % wydatków jednostki.

Wynagrodzenia stanowią 85,54 % wszystkich wydatków szkoły. Oznacza to, że zasadnicze możliwości kontroli kosztów dotyczą organizacji oddziałów, godzin nauczycielskich, etatów, nadgodzin i obsługi. Ograniczanie drobnych wydatków rzeczowych nie przyniesie efektu porównywalnego ze zmianami organizacyjnymi.

Sytuacja finansowa SP w Brzeźowce w 2025 r. jest korzystna w porównaniu z przypisaną kwotą potrzeb oświatowych. Najważniejszym ryzykiem nie jest poziom wydatków rzeczowych, lecz utrzymanie wysokiej kosztochłonności zatrudnienia przy spadku liczby uczniów.

Tabela 73: Podsumowanie efektów finansowych proponowanych zmian

Działanie	Ograniczenie etatu	Efekt IX–XII 2026	Efekt pełnoroczny
Reorganizacja religii	0,11	5 511 zł	16 533 zł
Grupa WF VI–VIII	0,22	11 022 zł	33 067 zł
Podniesienie pensum nauczyciela oddziału przedszkolnego z 22 do 25 godzin	0,14	7 035 zł	21 105 zł
Razem	0,33	23 568 zł	70 705 zł

4.4.5. Rekomendacje dla organu prowadzącego

1. Zatwierdzenie arkusza 2026/2027 uzależnić od wyjaśnienia wzrostu zatrudnienia nauczycieli o około 0,34 etatu przy jednoczesnym spadku liczby uczniów i dzieci z 73 do 68.
2. Sprawdzić możliwość uzupełnienia niepełnych etatów godzinami przydzielonymi innym nauczycielom jako ponadwymiarowe, każdorazowo z uwzględnieniem kwalifikacji i pensum.
3. Utrzymać racjonalną edukację łączoną w klasach II–III, IV–V i VI–VII. Przy aktualnej liczebności klas rozwiązanie istotnie ogranicza koszty organizacji szkoły.
4. Zmienić organizację religii: zrezygnować z grupy VI–VII, pozostawić klasę VI oddzielnie i utworzyć wspólną grupę międzyklasową VII–VIII, jeżeli spełnione są warunki organizacyjne.
5. Utrzymać międzyklasowe grupy wychowania fizycznego pod warunkiem, że żadna grupa nie przekracza 26 uczniów oraz nie występują szczególne ograniczenia wynikające z potrzeb uczniów.

- 6 Zweryfikować w orzeczeniach, IPET-ach i wielospecjalistycznych ocenach, czy wskazane 50 godzin oznacza wyłącznie obecność nauczycieli współorganizujących podczas lekcji, czy łączny wymiar ich wsparcia obejmujący rewalidację.
- 7 Rozważyć włączenie 8 godzin rewalidacji do obowiązkowego wymiaru nauczycieli współorganizujących. Rozwiązanie może ograniczyć do 7 godzin ponadwymiarowych i przynieść maksymalnie kwotę około **52 080 zł rocznie**.
- 8 Jeżeli orzeczenia lub IPET-y wymagają zachowania 50 godzin współorganizowania niezależnie od rewalidacji, nie wykazywać z tego tytułu oszczędności.
- 9 Podniesienie pensum specjalistów do 22 godzin traktować jako zwiększenie ich dostępności, a nie automatyczną oszczędność. Jeżeli liczba wymaganych etatów się nie zmienia, koszt pozostaje bez zmian.
- 10 Przygotować zmianę właściwej uchwały rady gminy w zakresie pensum nauczycieli wychowania przedszkolnego pracujących w grupach obejmujących dzieci sześciolatek i młodsze – z 22 do 25 godzin.

4.5. Szkoła Podstawowa w Hyżnem

Analizę przeprowadzono na podstawie; arkusza 2025/2026 — obowiązujący od 1 września 2025 r., aneksu nr 12 — obowiązujący od 4 maja 2026 r., arkusza 2026/2027, danych wspólnych dotyczących orzeczeń, AIO, świetlicy, przedszkola, dowozów i finansów.

4.5.1. Charakterystyka szkoły

Szkoła Podstawowa w Hyżnem jest największą placówką oświatową prowadzoną przez Gminę Hyżne. W roku szkolnym 2026/2027 zaplanowano w niej 281 uczniów w 15 oddziałach klas I–VIII, co daje średnio 18,73 ucznia na oddział. Szkoła posiada największy w gminie potencjał demograficzny, lokalowy i organizacyjny, jednak także w niej występują małe oddziały oraz podziały równoległych klas wymagające okresowej oceny zasadności.

Prognoza wskazuje na stopniowe zmniejszenie liczby uczniów – do około 240 w roku 2032/2033 – oraz ograniczenie liczby oddziałów do 13. Placówka powinna jednak zachować pozycję głównej szkoły gminnej i może pełnić funkcję szkoły przyjmującej uczniów w przypadku zmian sieciowych.

4.5.2. Liczba uczniów i organizacja oddziałów

Tabela 74: Organizacja Szkoły Podstawowej w Hyżne

Obszar	2025/2026	2026/2027	Zmiana / komentarz
Uczniowie/dzieci razem	420	418	-2
Oddziały razem	20	21	+1 oddział
Szkoła podstawowa	14 oddziałów / 273 uczniów	15 oddziałów / 281 uczniów	+1 oddział i +8 uczniów
Przedszkole / punkt	OP: 5/122 + PP: 1/25	OP: 6/137	mniej dzieci w wychowaniu przedszkolnym przy tej samej liczbie grup
Pracownicy ogółem	53	59	+6 osób
Nauczyciele	42	45	+3 osoby
Administracja i obsługa	11	14	+3 osoby
Etaty ogółem	49,515	56,896	+7,381 etatu
Etaty nauczycielskie	39,140	43,521	+4,381 etatu
Etaty administracji i obsługi	10,375	13,375	+3,000 etatu
Oddziały przedszkolne	6 grup łącznie z PP, 147 dzieci	6 grup OP, 137 dzieci	brak przekroczeń 25 dzieci
Klasy I-III	6 oddziałów, 109 uczniów	6 oddziałów, 114 uczniów	brak przekroczeń limitu 25 uczniów
Klasy IV-VIII	8 oddziałów, 164 uczniów	9 oddziałów, 167 uczniów	wzrost o jeden oddział przy +3 uczniach; wymaga uzasadnienia organizacyjnego
Najmniejsze oddziały SP 2026/27	nie dotyczy	4B - 14, 4A - 15, 5A/5B - po 16	ryzyko efektywności kosztowej, choć może wynikać z kontynuacji istniejących podziałów

Placówka zapewnia kształcenie na wszystkich poziomach szkoły podstawowej oraz wychowanie przedszkolne. Jej organizację charakteryzuje znaczna liczba oddziałów równoległych i wysoki udział małych klas — 9 z 15 oddziałów szkolnych liczy nie więcej niż 18 uczniów. Szczegółnej analizy wymagają klasy IV, które liczą łącznie 29 uczniów w dwóch oddziałach.

W porównaniu z rokiem 2025/2026 ogólna liczba dzieci i uczniów zmniejsza się o 2, natomiast liczba oddziałów wzrasta z 20 do 21. Jednocześnie zatrudnienie nauczycieli zwiększa się o około 4,38 etatu, a administracji i obsługi o 3 etaty. Głównym źródłem wzrostu godzin nauczycielskich jest kształcenie specjalne, w szczególności zwiększenie wymiaru nauczycieli współorganizujących z 6 do 57 godzin tygodniowo. Liczba uczniów/dzieci spada z 420 do 418 a liczba oddziałów rośnie z 20 do 21. Liczba godzin nauczycielskich rośnie z 791,5 do 877,8 tygodniowo, czyli o 86,3 godz. (+10,9 %).

Etaty nauczycielskie rosną z 39,140 do 43,521, czyli o 4,381 etatu. Przy przeciętnym koszcie 148 800 zł/etat oznacza to orientacyjnie około 651,9 tys. zł rocznego kosztu. Etaty administracji i obsługi rosną z 10,375 do 13,375, czyli o 3,0 etaty.

W arkuszu 2026/2027 nie widać przekroczenia limitu 25 dzieci w oddziałach przedszkolnych ani 25 uczniów w klasach I-III. Problemem jest niska liczebność oddziałów, zwłaszcza w kl. IV.

Projekt organizacji 2026/2027 zwiększa skalę zatrudnienia i liczbę godzin pomimo nieznacznego spadku liczby dzieci i uczniów. Największe ryzyko dotyczy uzasadnienia wzrostu etatów, obsady wakatów oraz standardu pedagoga specjalnego.

Tabela 74: Uczniowie i oddziały

Część jednostki	Uczniowie 2025/2026	Uczniowie 2026/2027	Zmiana	Oddziały 2025/2026	Oddziały 2026/2027	Zmiana
Szkoła podstawowa	273	281	+8	14	15	+1
Oddziały przedszkolne i punkt przedszkolny	147	137	-10	6	6	0
Cała jednostka	420	418	-2	20	21	+1

Liczba dzieci i uczniów w całej jednostce spada nieznacznie – o 2 osoby – ale liczba oddziałów rośnie z 20 do 21. W szkole podstawowej przybywa 8 uczniów i jeden oddział, natomiast w wychowaniu przedszkolnym liczba dzieci spada o 10.

Tabela 75: Podstawowe wskaźniki szkoły

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Uczniowie klas I–VIII	273	281	+8
Oddziały klas I–VIII	14	15	+1
Średnia liczebność oddziału	19,50	18,73	–0,77
Etaty nauczycielskie	27,490	29,094	+1,604
Uczniowie na etat nauczyciela	9,93	9,66	–0,27
Etaty nauczycieli na oddział	1,96	1,94	–0,02

Liczba uczniów rośnie o 2,9 %, ale liczba oddziałów o 7,1 %. W efekcie spada średnia liczebność oddziału i pogarsza się wskaźnik uczniów przypadających na etat nauczyciela.

Tabela 76: Średnia liczebność oddziałów

Część jednostki	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Szkoła podstawowa	19,50	18,73	–0,77
Wychowanie przedszkolne	24,50	22,83	–1,67
Cała jednostka	21,00	19,90	–1,10

Organizacja szkoły pogarsza się wskaźnikowo: przy wzroście liczby uczniów o 8 powstaje dodatkowy oddział, a udział małych klas rośnie z 50 % do 60 %. Nie oznacza to jednak możliwości prostego zmniejszenia liczby oddziałów. Największy realny potencjał optymalizacji organizacji dotyczy klas IV a i IV b. Po połączeniu powstanie jeden oddział liczący 29 uczniów.

Tabela 77: Wariant optymalizacyjny — połączenie klas IV A i IV B

Element analizy	Organizacja obecna	Organizacja po zmianie	Efekt
Liczba oddziałów klasy IV	2	1	–1 oddział
Liczba uczniów	29	29	bez zmian
Liczebność IV A	15	—	—
Liczebność IV B	14	—	—
Liczebność połączonej klasy IV	—	29	29 uczniów
Godziny nauczycielskie	58	37	–21 godz. tygodniowo
Roczny koszt godzin	479 466,86 zł	305 866,79 zł	–173 600,07 zł

Tabela 78: Organizacja godzin po połączeniu oddziałów kl. IV

Rodzaj zajęć	Przed połączeniem	Po połączeniu	Zmiana
Podstawowy wymiar zajęć	58 godz.	29 godz.	–29 godz.
Dodatkowy podział języka angielskiego	w ramach 2 oddziałów	+3 godz.	+3 godz.
Dodatkowy podział informatyki	w ramach 2 oddziałów	+1 godz.	+1 godz.
Dodatkowy podział wychowania fizycznego	w ramach 2 oddziałów	+4 godz.	+4 godz.
Łącznie	58 godz.	37 godz.	–21 godz.

Przy 29 uczniach trzeba zachować podział na grupy:

- język angielski — 3 dodatkowe godziny, ponieważ podział jest obowiązkowy powyżej 24 uczniów,
- informatyka — 1 dodatkowa godzina, ponieważ podział jest obowiązkowy powyżej 24 uczniów,
- wychowanie fizyczne — 4 dodatkowe godziny, ponieważ grupa nie może liczyć więcej niż 26 uczniów.

Efekt 173 600 zł jest rocznym ekwiwalentem kosztowym. Rzeczywista oszczędność budżetowa powstanie, jeżeli redukcja godzin spowoduje:

- zmniejszenie godzin ponadwymiarowych,
- ograniczenie niepełnych etatów albo umów,
- brak konieczności uzupełniania nauczycielom godzin innymi zajęciami,

- niewprowadzenie dodatkowych podziałów za zgodą organu prowadzącego.

Tabela 79: Proponowana organizacja zajęć z wychowania fizycznego w klasach IV–V

Proponowana grupa	Uczniowie objęci organizacją	Liczba uczniów	Godziny WF	Spełnienie limitu
Grupa IV–V nr 1	uczniowie klas IV A, IV B, V A i V B	21	4	Tak
Grupa IV–V nr 2	uczniowie klas IV A, IV B, V A i V B	20	4	Tak
Grupa IV–V nr 3	uczniowie klas IV A, IV B, V A i V B	20	4	Tak
Razem	61 uczniów	61	12	maksymalnie 21 osób

Klasy IV–V liczą łącznie 61 uczniów. Chcąc zoptymalizować wydatki można utworzyć trzy mieszane grupy międzyoddziałowe i międzyklasowe. Podział imienny powinien zostać przygotowany przez dyrektora z uwzględnieniem płci, sprawności, stanu zdrowia, orzeczeń oraz wybranych form aktywności. Zajęcia mogą być prowadzone łącznie dla dziewcząt i chłopców albo oddzielnie, zależnie od ich formy.

Zastąpienie czterech grup oddziałowych trzema grupami międzyoddziałowymi lub międzyklasowymi pozwala zachować pełny wymiar czterech godzin WF dla każdego ucznia. Grupy liczyłyby po 20–21 uczniów, a więc pozostawałyby wyraźnie poniżej limitu 26 osób. Rozwiązanie nie oznacza ograniczenia liczby zajęć uczniów, lecz zmniejszenie liczby równoległe finansowanych grup nauczycielskich. Rekomendowany wariant zmniejsza liczbę grup WF z dziewięciu do ośmiu i ogranicza tygodniową liczbę godzin nauczycielskich z 36 do 32. Szacunkowy efekt kwotowy wynosi **33 067 zł** w pełnym roku. Jeżeli zmiana zostanie wprowadzona od 1 września 2026 r., skutek dla budżetu 2026 wyniesie około 11 022 zł. Oszczędność powstanie tylko wtedy, gdy cztery godziny zostaną faktycznie ograniczone w przydziałach i nie zostaną wykorzystane jako nowe godziny ponadwymiarowe lub dopełnienie etatu.

Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania pozwala prowadzić WF w grupach oddziałowych, międzyoddziałowych i międzyklasowych liczących nie więcej niż 26 uczniów. W klasach IV–VIII zajęcia mogą być prowadzone łącznie albo oddzielnie dla dziewcząt i chłopców.

4.5.3. Kadra pedagogiczna i pracownicy AIO

Tabela 80: Etaty i godziny nauczycieli SPH

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Liczba nauczycieli	42	45	+3
Etaty nauczycieli – cała jednostka	39,14	43,52	+4,38
Etaty nauczycieli – szkoła bez przedszkola	27,49	29,09	+1,60
Etaty nauczycieli – wychowanie przedszkolne	11,65	14,43	+2,78
Godziny nauczycielskie tygodniowo	791,50	877,80	+86,30
Uczniowie i dzieci na etat nauczyciela	10,73	9,60	-1,13
Etaty nauczycieli na oddział	1,96	2,07	+0,11

Tabela 81: Etaty i godziny pracowników AIO

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027	Zmiana
Liczba pracowników AIO	11	14	+3
Etaty AIO	10,375	13,375	+3,000
Uczniowie i dzieci na etat AIO	40,48	31,25	-9,23
Etaty AIO na oddział	0,52	0,64	+0,12

Przy spadku liczby dzieci i uczniów o 2, zatrudnienie nauczycieli wzrasta o 4,38 etatu, a liczba godzin o 86,30 tygodniowo. Największa część przypada na wychowanie przedszkolne oraz kształcenie specjalne oraz utworzenie dodatkowego oddziału szkolnego.

Zatrudnienie administracji i obsługi wzrasta o 3 pełne etaty, mimo że liczba dzieci i uczniów spada. Wzrost powinien zostać wyjaśniony osobno dla sprzątnia, pomocy nauczyciela, kuchni, administracji i prac technicznych. Na tym etapie jest to alert wymagający analizy, a nie automatyczna podstawa redukcji.

Tabela 82: Standardy zatrudnienia specjalistów

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Wymagana liczba etatów	Wymagana liczba godzin	Faktyczna liczba godzin	Faktyczna liczba etatów	Różnica etatów	Roczny efekt finansowy
Specjaliści ogółem	418	2,60	52	54	2,70	+0,10	+14 880 zł
Pedagog specjalny	418	0,65	13	11	0,55	-0,10	-14 880 zł
Psycholog	418	0,65	13	13	0,65	0,00	0 zł

Analiza zatrudnienia specjalistów w SP Hyżne, przeprowadzona dla 418 dzieci i uczniów według kalkulatora opartego na art. 42d Karty Nauczyciela, wskazuje, że łączny standard zatrudnienia został spełniony. Wymagany poziom wynosi 2,60 etatu, czyli 52 godziny tygodniowo, natomiast w arkuszu zaplanowano 2,70 etatu – 54 godziny. Oznacza to nadwyżkę 0,10 etatu, odpowiadającą 2 godzinom tygodniowo i rocznemu kosztowi około 14 880 zł.

Pomimo spełnienia standardu łącznego nie zachowano wymaganego minimalnego udziału pedagoga specjalnego. Dla tej jednostki powinien on wynosić co najmniej 0,65 etatu, czyli 13 godzin tygodniowo, podczas gdy zaplanowano 0,55 etatu – 11 godzin. Brakuje zatem 2 godzin tygodniowo. Zatrudnienie psychologa wynosi 0,65 etatu, czyli 13 godzin i odpowiada wymaganemu minimum.

Rekomenduje się przesunięcie 2 godzin od pozostałych specjalistów do pedagoga specjalnego, pod warunkiem zachowania wymaganych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz posiadania przez nauczyciela odpowiednich kwalifikacji. Takie rozwiązanie pozwoli spełnić wymagania dotyczące struktury zatrudnienia bez zwiększania łącznej liczby godzin i bez dodatkowego obciążenia budżetu. Jeżeli przesunięcie godzin nie będzie możliwe, zwiększenie wymiaru pedagoga specjalnego o 2 godziny spowoduje wzrost rocznych kosztów o około 14 880 zł.

W arkuszu organizacyjnym SP Hyżne na rok 2026/2027 dwie godziny zajęć socjoterapeutycznych przydzielono nauczycielowi oznaczonemu inicjałami (AG). Zajęcia zostały wykazane jako odrębne obowiązki socjoterapeuty i wyliczone jako 0,11 etatu, czyli według pensum 18 godzin. Nie zostały ujęte jako godziny pedagoga specjalnego.

W obecnym kształcie dokumentacji tych 2 godzin nie należy zatem automatycznie doliczać do 11 godzin pedagoga specjalnego wymaganych przy kontroli art. 42d Karty Nauczyciela. W płachcie godziny pedagoga specjalnego zostały przypisane innym

nauczycielom, natomiast osoba (AG) realizuje socjoterapię w ramach przydziału obejmującego głównie edukację wczesnoszkolną.

Zaliczenie tych godzin do wymiaru pedagoga specjalnego wymagałoby formalnej zmiany arkusza: przypisania 2 godzin do stanowiska pedagoga specjalnego, zastosowania właściwego pensum oraz potwierdzenia, że osoba (AG) posiada pełne kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska. Sama kwalifikacja z pedagogiki resocjalizacyjnej i możliwość prowadzenia socjoterapii nie przesądzają jeszcze o prawidłowym wykazaniu godzin jako etatu pedagoga specjalnego.

Arkusz organizacyjny nie jest zgodny z tabelą wspólną dotyczącą orzeczeń:

- nauczyciele współorganizujący: 57 godzin w arkuszu wobec 70 godzin w tabeli – niedobór 13 godzin,
- rewalidacja: 17 godzin w arkuszu wobec 23 godzin w tabeli – niedobór 6 godzin,
- zajęcia PPP i specjalistyczne: 29 godzin odpowiednich zajęć w arkuszu wobec 22,5 godziny w tabeli, ale nie można ich uzgodnić indywidualnie bez harmonogramów i IPET-ów,
- dla dwóch uczniów tabela wskazuje brak aktualnego IPET-u.

Tabela 83: Liczba uczniów i godzin wsparcia

Wskaźnik	2025/2026	2026/2027 – tabela wspólna	Zmiana
Liczba dzieci i uczniów z orzeczeniami	20	13	-7
Łączne godziny wsparcia	125,00	115,50	-9,50
Nauczyciele współorganizujący	42,00	70,00	+28,00
Rewalidacja	30,00	23,00	-7,00
PPP i zajęcia specjalistyczne	53,00	22,50	-30,50

Mimo spadku liczby uczniów z orzeczeniami z 20 do 13 znacząco rośnie zapotrzebowanie na nauczycieli współorganizujących. Wynika to z objęcia tym wsparciem uczniów z autyzmem oraz uczniów z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją. Spadek liczby uczniów nie oznacza więc automatycznie proporcjonalnego spadku kosztów kształcenia specjalnego.

Tabela 84: Przydziały nauczycieli współorganizujących – uzgodnienia danych

Uczeń – kod anonimowy	Klasa/grupa	Niepełnosprawność	Tabela wspólna	Arkusz	Różnica	Ocena
JS	oddział przedszkolny	autyzm, w tym zespół Aspergera	10	11	+1	powyżej tabeli
LP	oddział przedszkolny	autyzm, w tym zespół Aspergera	10	11	+1	powyżej tabeli
SL	II B	niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	7	część grupy 20 h	—	zgodność w ramach grupy
AL	II B	niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	6	część grupy 20 h	—	zgodność w ramach grupy
JL	II B	niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	7	część grupy 20 h	—	zgodność w ramach grupy
DW	IV B	niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	15	0	-15	istotna rozbieżność
IŁ	V A	autyzm, w tym zespół Aspergera	15	15	0	zgodne
Pozostali uczniowie	różne klasy	słabostyszenie, słabowidzenie, zagrożenie niedostosowaniem społecznym	0	0	0	zgodne
Razem			70	57	-13	niezgodne

Główną przyczyną rozbieżności między danymi z arkusza organizacyjnego na rok 2026/2027 a danymi z tabeli otrzymanymi z Gminy brak 15 godzin dla nauczyciela współorganizującego dla ucznia DW w klasie IV B. Jednocześnie dla dzieci JS i LP zaplanowano po jednej godzinie więcej niż wskazuje tabela wspólna. Po uwzględnieniu tych nadwyżek różnica netto wynosi 13 godzin. Przed zatwierdzeniem arkusza dyrektor powinien wyjaśnić, czy brak godzin dla DW wynika ze zmiany potrzeb, nowego orzeczenia, błędu tabeli wspólnej czy pominięcia w arkuszu. Wyjaśnienia wymaga fakt przydzielenia nauczyciela współorganizującego trzem uczniom z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją. Przydział 20 godzin dla uczniów SL, AL i JL jest prawnie możliwy, ale dokumentacja powinna zawierać zgodę organu prowadzącego oraz uzasadnienie wymiaru wsparcia w orzeczeniach, WOPFU i IPET-ach. Przepisy nie określają, że każdemu uczniowi z afazją należy przyznać konkretnie 6 albo 7 godzin. Zgodnie z § 7 ust.

3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym przy innych niepełnosprawnościach, w tym niepełnosprawności ruchowej i afazji, nauczyciela współorganizującego można zatrudnić **za zgodą organu**.

Tabela 85: Propozycja zmiany pensum nauczycieli przedszkolnych

Grupa	Liczba dzieci	Razem liczba godzin w arkuszu 2026/2027	Pensum przed	Etaty przed	Pensum po	Etaty po	Redukcja etatu	Efekt roczny
0A	20	31	22	1,409	25	1,240	0,169	25 161 zł
0B	22	31	22	1,409	25	1,240	0,169	25 161 zł
Razem	42	62	—	2,818	—	2,480	0,338	50 321 zł

W arkuszu organizacyjnym SP Hyżne na rok 2026/2027 dla oddziałów 0A i 0B zastosowano pensum 22-godzinne. Do kalkulacji przyjęto wszystkie godziny planu oddziałów, w tym język angielski i religię. Podniesienie pensum do 25 godzin, przy zachowaniu po 31 godzin organizacji każdego oddziału, obniża zapotrzebowanie z 2,818 do 2,480 etatu, czyli o 0,338 etatu. Szacowany pełnoroczny efekt finansowy wynosi 50 321 zł.

Efekt w pierwszym roku budżetowym jest niższy, ponieważ nowa organizacja obowiązywałaby od 1 września 2026 r. Jeżeli gmina nie ograniczy zatrudnienia, zmiana pensum nie przyniesie oszczędności, ale zwiększy dostępność nauczycieli o około 8,45 godziny tygodniowo bez wzrostu kosztu etatowego.

Podstawą kalkulacji jest przeciętny koszt etatu wynoszący 148 800 zł rocznie:

- przed zmianą: $62 \div 22 \times 148\,800 \text{ zł} = 419\,345 \text{ zł}$,
- po zmianie: $62 \div 25 \times 148\,800 \text{ zł} = 369\,024 \text{ zł}$,
- różnica: **50 321 zł rocznie**.

Zmiana wymaga odpowiedniej uchwały Rady Gminy Hyżne. Należy zmienić uchwałę nr X/74/19 z dnia 12 lipca 2019 r., ze zmianami wprowadzonymi uchwałą nr XLII/335/22 z dnia 29 czerwca 2022 r., po potwierdzeniu jej aktualnego tekstu jednolitego. Art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. c Karty Nauczyciela pozwala organowi prowadzącemu ustalić dla nauczycieli pracujących z grupami obejmującymi dzieci sześciolatnie i młodsze pensum nieprzekraczające 25 godzin.

Warunkiem wykazania pełnej oszczędności jest faktyczne ograniczenie zatrudnienia, godzin nadwymiarowych albo nieodtworzenie zwalnianej części etatu. Sama zmiana uchwały bez korekty organizacji nie obniży wydatków.

4.5.4. Finanse szkoły

Tabela 86: Główne dane finansowe za 2025 r. za 2025 r.

Wskaźnik	SP w Hyżne – 2025
Liczba uczniów i dzieci przyjęta w tabeli	418
Plan wydatków po zmianach	7 837 956,22 zł
Wydatki wykonane	7 544 517,24 zł
Dochody wykonane	248 134,58 zł
Wykonanie netto	7 296 382,66 zł
Kwota potrzeb oświatowych ogółem	6 243 572,27 zł
W tym potrzeby na kształcenie specjalne	648 705,42 zł
Udział potrzeb w wydatkach brutto	82,76 %
Pokrycie kosztu netto potrzebami	85,57 %
Różnica: wykonanie netto minus potrzeby	1 052 810,39 zł
Wynagrodzenia nauczycieli i AIO	6 084 503,31 zł
W tym wynagrodzenia kształcenia specjalnego	379 674,07 zł
Potrzeby oświatowe na ucznia	14 936,78 zł
Wykonanie netto na ucznia	17 455,46 zł
Kwota dokładana przez gminę do ucznia	2 518,69 zł

W 2025 r. SP Hyżne poniosła wydatki w wysokości 7,545 mln zł. Po odjęciu dochodów wykonanych koszt netto funkcjonowania jednostki wyniósł 7,296 mln zł. Przypisana szkole kwota potrzeb oświatowych pokryła 85,57 % kosztu netto. Pozostałe 1,053 mln zł zostało sfinansowane przez Gminę z innych dochodów. Wynik oznacza, że na każde 100 zł kosztu netto szkoły około 86 zł pochodziło z potrzeb oświatowych, a ponad 14 zł z pozostałych środków Gminy.

Tabela 87: Wskaźniki jednostkowe

Wskaźnik	Wartość
Wydatki brutto na ucznia	18 049 zł
Koszt netto na ucznia	17 455 zł
Potrzeby oświatowe na ucznia	14 937 zł
Kwota dokładana przez gminę na ucznia	2 519 zł
Wydatki brutto na oddział	377 226 zł
Koszt netto na oddział	364 819 zł
Wydatki brutto na etat	152 368 zł
Koszt netto na etat	147 357 zł

Koszt netto kształcenia jednego ucznia wyniósł około 17,5 tys. zł rocznie, z czego około 14,9 tys. zł zostało pokryte przypisaną szkole kwotą potrzeb oświatowych. Gmina dołożyła średnio około 2,5 tys. zł do każdego ucznia. Jeden oddział generował przeciętnie około 365 tys. zł kosztu netto, natomiast koszt przypadający na jeden etat nauczyciela lub pracownika administracji i obsługi wynosił około 147 tys. zł. Wynagrodzenia nauczycieli oraz pracowników administracji i obsługi stanowią ponad 80 % wszystkich wydatków szkoły i ponad 83 % kosztu netto. Oznacza to, że możliwości trwałego ograniczenia kosztów są związane przede wszystkim z organizacją zatrudnienia, liczbą godzin i etatów. Oszczędności w zakupach materiałów i usług mogą poprawić wynik, ale nie zmieniają zasadniczo struktury finansowania szkoły. Największą pozycję stanowi działalność szkoły podstawowej – 4,679 mln zł. Organizacja wychowania przedszkolnego, obejmująca oddziały przedszkolne i inną formę wychowania przedszkolnego, kosztowała łącznie około 1,705 mln zł. Koszt stołówki wyniósł 384 tys. zł, a świetlicy 253 tys. zł.

Kwota potrzeb oświatowych przypisana do kształcenia specjalnego była o około 204 tys. zł wyższa od wydatków wykazanych w rozdziałach dotyczących tego zadania.

Tabela 88: Podsumowanie efektów finansowych proponowanych zmian

Obszar optymalizacji	Zmiana organizacyjna	Redukcja godzin tygodniowo	Redukcja etatów	Efekt IX–XII 2026	Efekt pełnoroczny
Połączenie klas IV	IV A – 15 uczniów i IV B – 14 uczniów w jeden oddział 29-osobowy	21	1,167	57 867 zł	173 600 zł
Organizacja WF	9 grup zastąpionych 7 grupami międzyoddziałowymi i międzyklasowymi	8	0,444	22 044 zł	66 133 zł
Pensum grup mieszanych OP	podniesienie pensum dwóch grup z 22 do 25 godzin	0 ¹	0,338	16 774 zł	50 321 zł
Razem	—	29	1,949	96 685 zł	290 054 zł

¹ Liczba godzin pracy oddziałów przedszkolnych pozostaje bez zmian. Zmniejsza się liczba etatów wynikająca z wyższego pensum.

Analiza wykazała roczny potencjał ograniczenia wydatków SP Hyżne o około 290 tys. zł. Największy efekt wynika z połączenia dwóch oddziałów klasy IV. Wszystkie kwoty mają charakter warunkowy - oszczędność powstanie wyłącznie wtedy, gdy zmiana organizacyjna przełoży się na faktyczne ograniczenie etatów, godzin nadwymiarowych albo zatrudnienia na wakatach.

4.5.5. Rekomendacje dla organu prowadzącego

1. W pierwszej kolejności przeprowadzić formalną analizę połączenia klas IV A i IV B, ponieważ wariant daje największy efekt – około 173,6 tys. zł rocznie.
2. Przed zatwierdzeniem połączenia uzgodnić kwalifikacje nauczycieli, skutki dla stosunków pracy, godziny nadwymiarowe oraz obowiązkowe podziały na języku angielskim, informatyce i WF.
3. Wprowadzić wariant siedmiu grup WF tylko po przedstawieniu przez dyrektora wykonalnego planu lekcji, wykazu nauczycieli z kwalifikacjami i potwierdzeniu dostępności obiektów sportowych.
4. Każdy wariant wdrażać przede wszystkim przez nieodtworzenie wakatów, ograniczenie godzin nadwymiarowych i naturalne odejścia. Decyzje kadrowe

powinny być konsekwencją zatwierdzonej organizacji, a nie samego wyniku kalkulacji.

5. W budżecie na 2026 r. przyjąć ostrożny efekt maksymalny około 96,7 tys. zł, a kwotę 290,1 tys. zł traktować jako efekt pełnoroczny po ustabilizowaniu organizacji.

5. Propozycja standaryzacji etatów administracji i obsługi

Przedstawiony przykład standaryzacji stanowi jedną z wielu możliwych propozycji. W opracowaniach poświęconych standaryzacji etatów niepedagogicznych znaleźć można wiele rozwiązań natomiast poniżej przedstawiamy wybrane przykłady.

Średnia powierzchnia m^2 przypadająca na etat pracownika związanego z utrzymaniem czystości wynosi w przypadku firm zewnętrznych od 700 do 1000 m^2 na etat.

Wskaźnik zatrudnienia w sekretariacie w zależności od liczby uczniów:

do 200 uczniów = 1 etat

201–350 = 1,5 etatu

351–500 = 2 etaty

501–750 = 2,5 etatu

> 750 = 3 etaty

Wskaźnik zatrudnienia w żywieniu zależy od liczby wydawanych dziennie posiłków:

Do 70 posiłków - 1,5 etatu w kuchni

Od 71 do 120 posiłków – 2,5 etatu w kuchni +0,5 etatu intendenta

od 121 do 160 posiłków – 2,5 etatu w kuchni + 1 etat intendenta

na każde następne 70 posiłków – 0,5 etatu pomocy kuchenne

Wielkość zatrudnienia przy obsłudze związanej z utrzymaniem czystości w jednostkach jest zróżnicowana. W literaturze można znaleźć przykłady standaryzacji tych stanowisk, w zależności od obsługiwanej powierzchni. Średnia powierzchnia m^2 przypadająca na etat pracownika wynosi w przypadku firm zewnętrznych od 700 do 1000 m^2 na etat. W jednostkach oświatowych przyjmuje się normę 800 m^2 na etat, ze względu na wykonywanie również innych zadań. W przedszkolach przyjęto normę 240 m^2 z uwagi na fakt, że woźne i pomoce zajmują się również pracą przy dzieciach.

W przypadku liczby etatów związanych z technicznym utrzymaniem nieruchomości, w literaturze podawany jest wskaźnik w wysokości - 1 etat na każde 16.000 m

kwadratowych powierzchni do sprzątania w obiektach szkolnych + terenów zielonych (w szkolnictwie trudny do osiągnięcia), dlatego proponuje się przyjąć 10 000 m²/etat. Dokonując analizy zatrudnienia pracowników administracji i obsługi można przyrzeć się dokładniej każdej z grup pracowników. Propozycję standaryzacji liczby etatów pracowników obsługi wykonujących zadania związane z utrzymaniem technicznym oraz czystością budynków przedstawiono w poniższym opracowaniu.

Tabela 89: Etaty administracji i obsługi w szkołach podstawowych

Placówka	Etaty 2025/2026	Etaty 2026/2027	Zmiana	Najważniejsza przyczyna
SP Hyżne	12,500	13,500	+1,000	wprowadzenie 1 etatu sekretarza
SP Dylągówka	5,000	5,000	0,000	bez zmian
SP Szklary	3,000	3,000	0,000	bez zmian
SP Grzegorzówka	2,625	2,625	0,000	bez zmian
SP Brzezówka	1,000	1,000	0,000	bez zmian
Punkt przedszkolny Dylągówka	1,625	1,625	0,000	bez zmian
Punkt przedszkolny Hyżne	1,000	0,000	-1,000	włączenie punktu do struktury SP Hyżne
GZEAS	6,125	7,125	+1,000	dodatkowy etat administracyjny
Razem	32,875	33,875	+1,000	wzrost zatrudnienia GZEAS

Łączne zatrudnienie AIO zwiększa się o jeden etat. Przesunięcie jednego etatu z Punktu Przedszkolnego w Hyżnem do SP Hyżne jest zmianą strukturalną i nie zwiększa zatrudnienia w skali Gminy. Faktyczny wzrost systemowy wynika z utworzenia dodatkowego etatu administracyjnego w GZEAS. Zasadność tego wzrostu powinna zostać udokumentowana zakresem nowych zadań i mierzalnym obciążeniem pracą.

Tabela 90: Struktura zatrudnienia w roku 2026/2027

Placówka	Sprzątanie	Kuchnia i żywienie	Sekretariat i administracja	Pomoc przy dzieciach	Transport i inne	Razem
SP Hyżne	4,875	4,000	1,000	3,625	0,000	13,500
SP Dylągówka	2,000	3,000	0,000	0,000	0,000	5,000
SP Szklary	1,750	0,000	0,000	1,250	0,000	3,000
SP Grzegorzówka	1,500	0,500	0,000	0,625	0,000	2,625
SP Brzezówka	1,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1,000
Punkt przedszkolny Dylągówka	0,000	1,000	0,000	0,625	0,000	1,625
GZEAS	0,500 ¹	0,000	5,625	0,000	1,000	7,125
Razem	11,625	8,500	6,625	6,125	1,000	33,875

¹ W tabeli „Narzędzie_AiO_standaryzacja_Gmina_Hyżne” 0,5 etatu konserwatora GZEAS sklasyfikowano jako „utrzymanie czystości”. W analizie standardu technicznego należy ten etat traktować jako pracownika technicznego, nie jako sprzątanie.

Największym obszarem zatrudnienia pozostaje sprzątanie, następnie żywienie oraz administracja centralna. Dane wymagają korekty klasyfikacyjnej: konserwator GZEAS powinien zostać przeniesiony do kategorii pracowników technicznych. Bez tej korekty zestawienie zawyża zatrudnienie w sprzątaniu i wykazuje brak pracowników technicznych.

Tabela 91: Sprzątanie – porównanie ze standardem 800 m²

Placówka	Powierzchnia	Etaty faktyczne	Standard 800 m ² /etat	Różnica: faktyczne minus standard	m ² na etat	Ocena
SPH	8 842 m ²	4,875	11,053	-6,178	1 814	poniżej standardu
SPD	1 636,94 m ²	2,000	2,046	-0,046	818	praktycznie zgodne
SPS	3 130 m ²	1,750	3,913	-2,163	1 789	poniżej standardu
SPG	3 244 m ²	1,500	4,055	-2,555	2 163	znacznie poniżej standardu
SPB	580 m ²	1,000	0,725	+0,275	580	powyżej normy powierzchniowej
Razem szkoły	17 432,94 m²	11,125	21,791	-10,666	1 567	poniżej standardu

Przy standardzie 800 m² powierzchni do sprzątania na etat nie występuje systemowe przeszacowanie zatrudnienia sprzątaczek. Przeciwnie, powierzchnia przypadająca na etat jest w większości szkół znacznie wyższa od standardu. Jedynie SP Brzezówka wykazuje nadwyżkę 0,275 etatu w ujęciu czysto powierzchniowym, lecz zatrudniona osoba dodatkowo wydaje około 60 posiłków, zmywa naczynia oraz wykonuje prace zewnętrzne. Nie rekomenduje się redukcji bez pomiaru czasu tych czynności. Duża rozbieżność w SP Hyżne wymaga dodatkowej kontroli powierzchni. Należy oddzielić powierzchnię wewnętrzną sprzątaną codziennie od terenów zewnętrznych, boisk i placów zabaw. Jeżeli 8 842 m² obejmuje różne rodzaje powierzchni, jednolity przelicznik 800 m² może zawyżyć wynik standardowy.

Tabela 92: Żywnienie – kuchnie przygotowujące posiłki

Centrum żywienia	Przygotowywane posiłki	Etaty faktyczne łącznie	Standard kuchni	Standard intendenta	Standard razem	Różnica
SP Hyżne	679	4,000	6,500	1,000	7,500	-3,500
SP Dylągówka wraz z PP Dylągówka	447	4,000	5,000	1,000	6,000	-2,000
Razem centra produkcyjne	1 126	8,000	11,500	2,000	13,500	-5,500

Według przyjętego standardu oba centra przygotowywania posiłków mają zatrudnienie niższe od wartości wzorcowej. W związku z tym nie ma podstaw do redukcji etatów kuchennych. Przed rozważaniem zwiększenia zatrudnienia trzeba jednak potwierdzić, czy podane wartości 679 i 447 oznaczają rzeczywistą liczbę przygotowywanych dziennie posiłków, czy sumę śniadań, obiadów i podwieczorków. Standard powinien odnosić się do porównywalnej definicji „jednego posiłku”.

W SP Szklary, Grzegorzówce i Brzezówce realizowane jest wydawanie oraz zmywanie posiłków dowożonych. Nie zastosowano do tych placówek standardu kuchni produkcyjnej.

Tabela 93: Sekretariat i administracja

Placówka	Liczba uczniów i dzieci	Standard sekretariatu	Etaty w placówce	Różnica lokalna
SP Hyżne	419	2,000	1,000	-1,000
SP Dylągówka	136	1,000	0,000	-1,000
SP Szklary	105	1,000	0,000	-1,000

SP Grzegorzówka	98	1,000	0,000	-1,000
SP Brzezówka	70	1,000	0,000	-1,000
Razem szkoły	828	6,000	1,000	-5,000
GZEAS – obsługa wspólna	7 jednostek i żłobek	nieporównywalne bezpośrednio	5,625	—
Razem szkoły i GZEAS	—	6,000²	6,625	+0,625

² Standard 6 etatów pokazuje model zdecentralizowany. Nie obejmuje pełnej księgowości, płac, sprawozdawczości, dotacji, dowozów i innych zadań GZEAS.

Szkoły poza SP Hyżne nie zatrudniają własnych pracowników sekretariatu, ponieważ obsługę administracyjną scentralizowano w GZEAS. Łącznie szkoła w Hyżne i GZEAS mają 6,625 etatu wobec 6 etatów wynikających z samych progów sekretariatu. Różnicy 0,625 etatu nie można uznać za nadwyżkę, ponieważ GZEAS realizuje znacznie szerszy zakres zadań niż sekretariat szkoły.

Tabela 94: Pomoc nauczyciela i opieka nad dziećmi

Placówka	Etaty pomocy	Podstawa wykazana w narzędziu	Ocena
SP Hyżne	3,625	grupy przedszkolne po 23–25 dzieci	wymaga uzgodnienia z czasem pracy grup
SP Szklary	1,250	opieka nad dziećmi z orzeczeniami	wymaga zgodności z orzeczeniami i IPET
SP Grzegorzówka	0,625	opieka nad jednym dzieckiem z orzeczeniem	wymaga kontroli okresu ważności orzeczenia
Punkt przedszkolny Dylągówka	0,625	opieka nad grupą	wymaga odniesienia do godzin działania punktu
Razem	6,125	—	brak podstaw do automatycznej redukcji

Zatrudnienie pomocy nauczyciela wynika z wieku dzieci, czasu pracy grup, orzeczeń, IPET oraz rzeczywistego zakresu czynności.

6. Prognoza liczby uczniów i możliwe warianty sieci szkół podstawowych

6.1. Uzasadnienie

Analiza sieci szkół podstawowych Gminy Hyżne została przeprowadzona w związku z obserwowanymi i prognozowanymi zmianami demograficznymi, które bezpośrednio wpływają na liczbę uczniów, strukturę oddziałów, organizację nauczania oraz koszty realizacji zadań oświatowych. Jej celem jest ocena, czy obecna sieć placówek odpowiada przewidywanej liczbie dzieci oraz czy zapewnia równowagę między dostępnością edukacji, jakością kształcenia i możliwościami finansowymi Gminy.

Podstawę analizy stanowią dane o urodzeniach według obwodów szkolnych z lat 2019–2024, faktyczna liczba uczniów, arkusze organizacyjne szkół na lata 2025/2026 i 2026/2027 wraz z aneksami, prognoza naboru do klas I, dane o zatrudnieniu, kształceniu specjalnym, dowozie uczniów, wykonaniu planów finansowych oraz kwotach potrzeb oświatowych przypisanych poszczególnym jednostkom. Pozwala to rozpatrywać demografię nie jako odrębne zjawisko statystyczne, lecz jako czynnik wywołujący konkretne skutki organizacyjne i finansowe.

Analiza sieci szkół jest konieczna, ponieważ utrzymywanie obecnej struktury bez uwzględnienia prognoz demograficznych może prowadzić do dalszego wzrostu jednostkowych kosztów kształcenia, utrwalania bardzo małych oddziałów i coraz większego uzależnienia finansowania oświaty od dochodów własnych Gminy.

Jej celem nie powinno być wyłącznie poszukiwanie oszczędności. Analiza ma umożliwić przygotowanie rozwiązań, które jednocześnie:

- zapewnią uczniom dostęp do dobrej jakości edukacji, specjalistów i odpowiedniej infrastruktury,
- zachowają edukację najmłodszych dzieci możliwie blisko miejsca zamieszkania,
- zagwarantują realizację orzeczeń, IPET-ów i pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- ograniczą nadmierne rozdrobnienie oddziałów i przydziałów nauczycielskich,
- poprawią wykorzystanie budynków i wyposażenia,
- pozwolą racjonalnie zaplanować dowóz,
- zmniejszą tempo wzrostu kosztów ponoszonych przez gminę,
- zapewnią stabilność organizacyjną w perspektywie kolejnych lat.

Zasadne jest przygotowanie kilku wariantów. Zachowawczego, zakładającego utrzymanie obecnej sieci i optymalizację organizacji wewnętrznej, umiarkowanego, przewidującego zmianę stopnia organizacyjnego wybranych szkół i pozostawienie lokalnie klas I–III oraz głębokiego, obejmującego szerszą reorganizację sieci.

Decyzja powinna zostać poprzedzona analizą warunków lokalowych szkół przyjmujących, tras i kosztów dowozu, skutków kadrowych, sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami oraz konsultacjami społecznymi. Pozwoli to traktować zmianę sieci nie jako działanie doraźne, lecz jako zaplanowany proces dostosowania gminnej oświaty do rzeczywistych i prognozowanych potrzeb mieszkańców.

6.2. Zmiany demograficzne i ich wpływ na organizację szkół

Tabela 95: Prognoza naboru do klas I

Szkoła	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33 – szacunek
SP Hyżne	35	35	34	28	23	19	23
SP Dylągówka	18	15	21	14	9	9	10
SP Szklary	20	10	10	9	13	4	9
SP Grzegorzówka	11	18	10	11	8	13	11
SP Brzezówka	5	5	3	9	9	6	8
Razem	89	83	78	71	62	51	61

Dane o liczbie urodzeń wskazują na zmniejszanie się potencjalnej liczby dzieci rozpoczynających naukę w szkołach gminnych. W roku szkolnym 2026/2027 do klas I uczęszczać ma łącznie 89 uczniów. Według prognozy w kolejnych latach liczba ta może spaść do 83 uczniów w roku 2027/2028, 71 w roku 2029/2030 oraz 51 w roku 2031/2032. Dla roku 2032/2033, przy braku ostatecznych danych o urodzeniach z 2025 r., oszacowano nabór na około 61 uczniów, z przedziałem planistycznym od 55 do 67.

Spadek nie będzie rozłożony równomiernie pomiędzy obwody. Największe ryzyko bardzo małego naboru występuje w Brzezówce i Szklarach. W wybranych latach prognozowane klasy I w tych szkołach mogą liczyć odpowiednio trzy–osiem oraz cztery–trzydzieści osób. W Dylągówce nabór może zmniejszyć się do około dziewięciu–dziesięciu uczniów. Największy potencjał demograficzny zachowuje SP Hyżne, jednak również w jej obwodzie przewidywane jest zmniejszenie liczby pierwszoklasistów.

Wykres 12: Wpływ naboru do klas I na całkowitą liczbę uczniów w klasach I–VIII

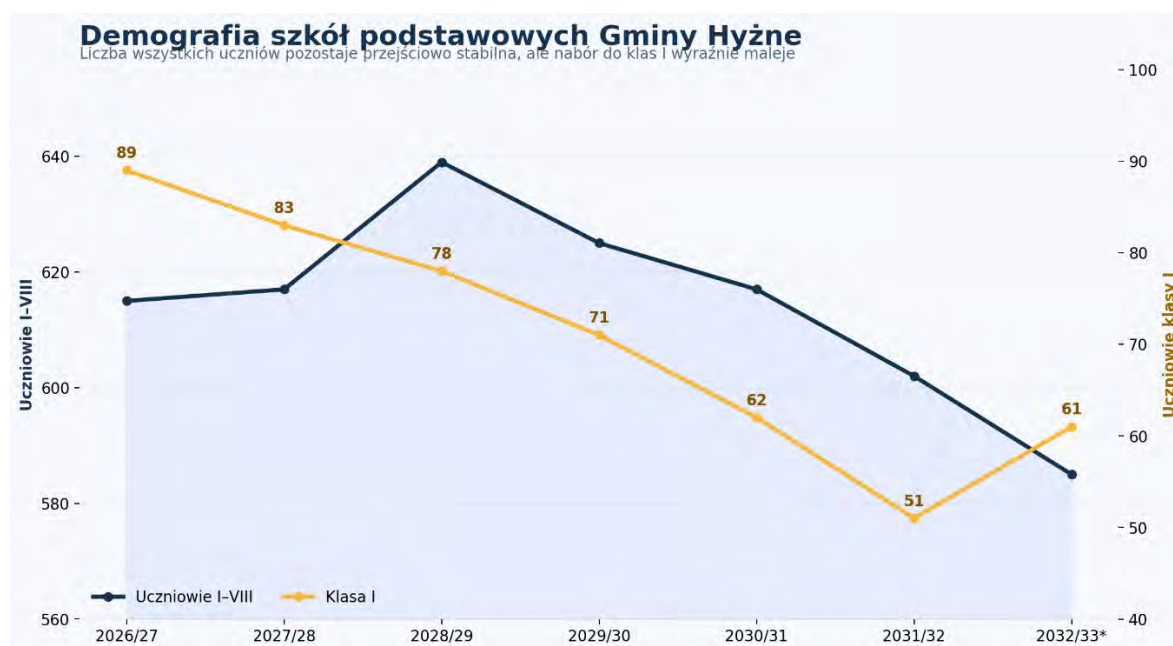

Tabela 96: Prognoza liczby wszystkich uczniów

Szkoła	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33
SP Hyżne	281	277	286	272	263	253	240
SP Dylągówka	111	111	123	123	122	124	115
SP Szklary	92	93	95	91	95	83	85
SP Grzegorzówka	75	86	88	90	86	92	92
SP Brzezówka	56	50	47	49	51	50	53
Razem	615	617	639	625	617	602	585

Prognoza całkowitej liczby uczniów może początkowo sprawiać wrażenie względnej stabilności. W roku 2026/2027 szkoły podstawowe mają łącznie 615 uczniów, natomiast na rok 2032/2033 prognozuje się około 585 uczniów. Stabilność ta jest jednak przejściowa i wynika z obecności liczniejszych roczników w starszych klasach. Systematyczne zmniejszanie się klas I oznacza, że silniejsze skutki demograficzne będą narastały w kolejnych latach, również po okresie objętym niniejszą prognozą.

Zmniejszenie liczby uczniów nie powoduje automatycznie proporcjonalnego zmniejszenia liczby oddziałów. Pełna szkoła podstawowa musi zapewnić realizację ramowych planów nauczania we wszystkich klasach I–VIII niezależnie od tego, czy do danego oddziału uczęszcza pięciu, dziesięciu czy dwudziestu uczniów.

Tabela 97: Szacunek klasy I w roku 2032/2033

Szkoła	Wariant niski	Wariant bazowy	Wariant wysoki
SP Hyżne	21	23	25
SP Dylągówka	9	10	11
SP Szklary	8	9	10
SP Grzegorzówka	10	11	12
SP Brzezówka	7	8	9
Razem	55	61	67

Wobec braku danych o urodzeniach z 2025 r. zastosowano:

$$\text{średnia urodzeń 2022–2024} \times \text{współczynnik naboru szkoły}$$

Według prognozy liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszy się z 615 w roku 2026/2027 do około 585 w roku 2032/2033, natomiast liczba oddziałów spadnie jedynie z 47 do 45. Średnia liczebność oddziału pozostanie na poziomie około 13 uczniów. Oznacza to, że skutkiem spadku demograficznego będzie przede wszystkim dalsze zmniejszanie liczebności oddziałów, a nie ograniczenie ich liczby.

Tabela 98: Liczba oddziałów i średnia liczebność

Rok szkolny	Uczniowie	Oddziały	Zmiana liczby oddziałów	Średnio uczniów na oddział
2026/2027	615	47	—	13,09
2027/2028	617	47	0	13,13
2028/2029	639	48	+1	13,31
2029/2030	625	48	+1	13,02
2030/2031	617	47	0	13,13
2031/2032	602	46	–1	13,09
2032/2033	585	45	–2	13,00

Liczba uczniów zmniejszy się o około 30, lecz liczba oddziałów tylko o dwa. Koszt organizacji jest powiązany przede wszystkim z liczbą oddziałów i godzin, a nie bezpośrednio z liczbą uczniów. Z tego względu sam spadek demograficzny nie przyniesie istotnego automatycznego zmniejszenia wydatków.

Tabela 99: Skorygowana liczba małych oddziałów

Rok szkolny	Wszystkie oddziały	Małe oddziały	Udział małych oddziałów
2026/2027	47	37	78,7 %
2027/2028	47	39	83,0 %
2028/2029	48	40	83,3 %
2029/2030	48	42	87,5 %
2030/2031	47	40	85,1 %
2031/2032	46	38	82,6 %
2032/2033	45	37	82,2 %

W całym analizowanym okresie ponad 80 % oddziałów będzie liczyło nie więcej niż 18 uczniów. W Brzeźówce i Grzegorzówce wszystkie oddziały pozostaną małe, a podobna sytuacja wystąpi w Szklarach. W roku 2032/2033 SP Brzeźówka może liczyć około 53 uczniów w ośmiu oddziałach, co oznacza średnio 6,63 ucznia na oddział. W Szklarach średnia może wynieść 10,63, a w Grzegorzówce 11,50 ucznia.

Małe oddziały mogą zapewniać korzystne warunki indywidualizacji pracy, ale jednocześnie wymagają realizacji pełnej liczby godzin wynikającej z ramowych planów nauczania. Powodują również rozdrobnienie przydziałów nauczycieli, zwiększają udział niepełnych etatów i godzin ponadwymiarowych oraz utrudniają racjonalne wykorzystanie specjalistycznych pracowni, świetlicy, biblioteki i pozostałej infrastruktury.

Tabela 101: Organizacja oddziałów według szkół 2026–2033

Szkoła	Uczniowie 2026/27	Oddziały 2026/27	Średnia 2026/27	Uczniowie 2032/33	Oddziały 2032/33	Średnia 2032/33
SP Hyżne	281	15	18,73	240	13	18,46
SP Dylągówka	111	8	13,88	115	8	14,38
SP Szklary	92	8	11,50	85	8	10,63
SP Grzegorzówka	75	8	9,38	92	8	11,50
SP Brzeźówka	56	8	7,00	53	8	6,63

Wykres 13: Średnia liczebność oddziału według szkoły

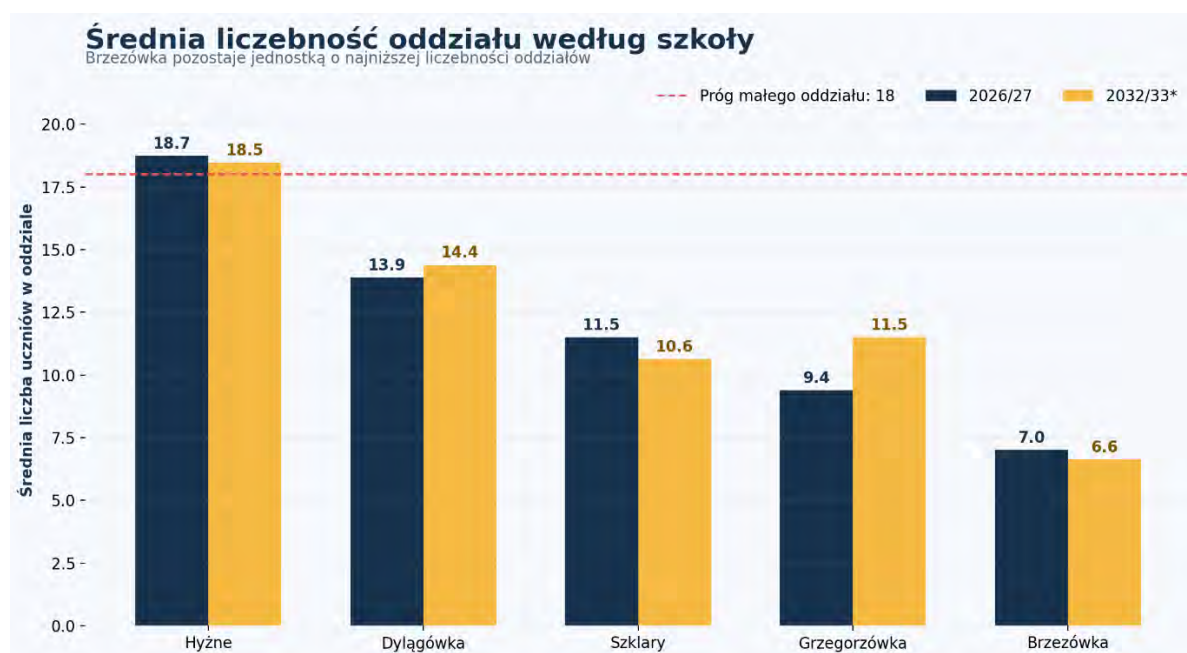

Tabela 100: Struktura klas w roku 2032/2033

Szkoła	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Oddziały
SP Hyżne	23	19	23	14+14	17+17	18+17	18+17	22+21	13
SP Dylągówka	10	9	9	14	21	15	18	19	8
SP Szklary	9	4	13	9	10	10	20	10	8
SP Grzegorzówka	11	13	8	11	10	18	11	10	8
SP Brzezówka	8	6	9	9	3	5	5	8	8

SP Hyżne i SP Dylągówka zachowują największy potencjał organizacyjny. Szklary, Grzegorzówka i szczególnie Brzezówka będą utrzymywały osiem oddziałów mimo niewielkiej liczby uczniów. W Brzezówce przeciętny oddział w 2032/2033 może liczyć tylko 6,63 ucznia. Prognozowana klasa V może liczyć trzy osoby. W Szklarach klasa II może liczyć cztery osoby. Tak małe roczniki wskazują na potrzebę oceny edukacji łączonej albo zmiany stopnia organizacyjnego szkoły. Zmiany demograficzne wymagają więc oceny nie tylko liczby szkół, lecz także ich stopnia organizacyjnego, możliwości tworzenia szkół filialnych, prowadzenia klas łączonych, organizacji grup międzyklasowych, wykorzystania wolnych miejsc w większych szkołach oraz zapewnienia prawidłowego dowozu. Każdy wariant musi jednocześnie uwzględniać potrzeby uczniów posiadających orzeczenia, realizację IPET-ów, dostęp do specjalistów oraz warunki bezpieczeństwa i jakości kształcenia.

6.3. Wpływ demografii na finanse oświaty

Tabela 101: Wyniki finansowe jednostek za 2025 r.

Jednostka	Liczba uczniów i dzieci	Wykonanie netto	Potrzeby oświatowe	Różnica finansowania
SP Hyżne	418	7 296 383 zł	6 243 572 zł	1 052 810 zł
SP Dylągówka	155	3 314 601 zł	2 686 931 zł	627 671 zł
SP Szklary	104	2 956 418 zł	2 605 683 zł	350 736 zł
SP Grzegorzówka	89	2 634 331 zł	1 825 597 zł	808 734 zł
SP Brzezówka	73	2 312 283 zł	2 557 436 zł	-245 153 zł
Razem	839	18 514 016 zł	15 919 219 zł	2 594 797 zł

Potrzeby oświatowe pokryły około 86 % wykonania netto analizowanych jednostek. Różnica finansowana przez Gminę wyniosła około 2,59 mln zł. Wyniku SP Brzezówka nie należy interpretować jako dowodu efektywności organizacyjnej, ponieważ znaczącą część przypisanych środków stanowią potrzeby związane z kształceniem specjalnym.

Tabela 102: Czynniki wpływające na finanse oświaty

Czynnik	Skutek
Ramowy plan nauczania	Musi być realizowany niezależnie od liczby uczniów
Jeden oddział każdego rocznika	Powoduje konieczność utrzymywania pełnego planu klas I–VIII
Małe przydziały przedmiotowe	Zwiększają rozdrobnienie etatów i liczbę godzin ponadwymiarowych
Specjaliści i kształcenie specjalne	Część godzin jest obowiązkowa i nie może być ograniczona
Dyrekcja, administracja i obsługa	W znacznym zakresie stanowią koszty stałe
Budynek	Ogrzewanie, energia i utrzymanie nie maleją proporcjonalnie do uczniów
Dowóz	Reorganizacja może zwiększyć koszt, ale nie zawsze proporcjonalnie do liczby uczniów

Największy potencjał finansowy nie wynika z redukcji pojedynczych zajęć lecz z ograniczenia liczby pełnych planów klas IV–VIII realizowanych dla bardzo małych grup.

Jednocześnie należy zachować godziny obowiązkowe oraz wsparcie wynikające z orzeczeń.

Koszt prowadzenia szkoły nie zmniejsza się proporcjonalnie do liczby uczniów. Znaczna część wydatków ma charakter stały lub skokowy. Nawet bardzo mały oddział wymaga realizacji obowiązkowych zajęć, zatrudnienia nauczycieli, zapewnienia kierownictwa, administracji i obsługi, utrzymania budynku, ogrzewania, energii, wyposażenia oraz realizacji zadań opiekuńczych.

W małej szkole zmniejszająca się liczba uczniów powoduje więc wzrost kosztu przypadającego na jednego ucznia. Jednocześnie liczba godzin nauczycielskich może pozostawać niemal niezmienną, ponieważ wynika przede wszystkim z liczby klas i oddziałów, a nie z liczby uczniów w oddziale. Jeżeli w każdej szkole utrzymywane są klasy I–VIII, gmina finansuje kilka pełnych zestawów ramowych planów nauczania, również dla oddziałów liczących po kilka osób.

W 2025 r. wykonanie netto analizowanych jednostek oświatowych wyniosło około 18,51 mln zł, natomiast przypisane im potrzeby oświatowe około 15,92 mln zł. Różnica finansowana ze środków własnych Gminy wyniosła około 2,59 mln zł. Dane te obejmują całe jednostki, w tym oddziały przedszkolne i kształcenie specjalne, jednak pokazują skalę obciążenia budżetu.

Należy jednocześnie podkreślić, że wysoka kwota potrzeb oświatowych przypisana małej szkole nie zawsze oznacza efektywną organizację. Na wynik mogą wpływać środki związane z kształceniem specjalnym, które są przypisane do potrzeb konkretnych uczniów. W razie zmiany szkoły obowiązek realizacji odpowiedniego wsparcia oraz związane z nim wydatki nie znikają, lecz przechodzą do szkoły przyjmującej. Z tego względu analizę finansową należy prowadzić na poziomie całej gminy, a nie wyłącznie przez porównanie przychodów i wydatków pojedynczej placówki.

Analiza sieci szkół jest konieczna, ponieważ utrzymywanie obecnej struktury bez uwzględnienia prognoz demograficznych może prowadzić do dalszego wzrostu jednostkowych kosztów kształcenia, utrwalania bardzo małych oddziałów i coraz większego uzależnienia finansowania oświaty od dochodów własnych Gminy.

Jej celem nie powinno być wyłącznie poszukiwanie oszczędności. Analiza ma umożliwić przygotowanie rozwiązań, które jednocześnie:

- zapewnią uczniom dostęp do dobrej jakości edukacji, specjalistów i odpowiedniej infrastruktury,
- zachowają edukację najmłodszych dzieci możliwie blisko miejsca zamieszkania,
- zagwarantują realizację orzeczeń, IPET-ów i pomocy psychologiczno-pedagogicznej,

- ograniczą nadmierne rozdrobnienie oddziałów i przydziałów nauczycielskich;
- poprawią wykorzystanie budynków i wyposażenia,
- pozwolą racjonalnie zaplanować dowóz,
- zmniejszą tempo wzrostu kosztów ponoszonych przez gminę,
- zapewnią stabilność organizacyjną w perspektywie kolejnych lat.

Jak już wskazywano zasadne jest przygotowanie kilku wariantów: zachowawczego, zakładającego utrzymanie obecnej sieci i optymalizację organizacji wewnętrznej, umiarkowanego, przewidującego zmianę stopnia organizacyjnego wybranych szkół i pozostawienie lokalnie klas I–III oraz głębokiego, obejmującego szerszą reorganizację sieci.

Decyzja powinna zostać poprzedzona analizą warunków lokalowych szkół przyjmujących, tras i kosztów dowozu, skutków kadrowych, sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami oraz konsultacjami społecznymi. Pozwoli to traktować zmianę sieci nie jako działanie doraźne, lecz jako zaplanowany proces dostosowania gminnej oświaty do rzeczywistych i prognozowanych potrzeb mieszkańców.

Rysunek 2: Lokalizacja szkół podstawowych w gminie Hyżne

7. Możliwe warianty zmian sieci i efekt finansowy

7.1. Założenia nadrzędne

Reorganizacja sieci szkół powinna polegać na dostosowaniu struktury sieci szkół do trwałych zmian demograficznych, przy jednoczesnym zapewnieniu uczniom co najmniej nie pogorszonych, a w możliwie największym zakresie lepszych warunków nauki, wychowania i opieki.

Kryterium „nie pogorszenia warunków” jest obecnie najważniejsze dla efektywności procesów nauczania, wychowania i opieki gminie. Przy likwidacji lub przekształceniu szkoły kurator ocenia w szczególności:

- możliwość kontynuowania nauki,
- warunki w szkole dotychczasowej i przyjmującej,
- organizację dowozu i opieki,
- trasy, przystanki, miejsca oczekiwania i czas przejazdu,
- prawidłowość nowych obwodów,
- sytuację uczniów szkoły przyjmującej, a nie tylko uczniów przenoszonych.

Wynika to wprost z art. 89–89b aktualnego tekstu Prawa oświatowego – Dz.U. z 2026 r. poz. 820.

7.2. Argumenty wspólne dla reorganizacji sieci

Obszar	Ustalenia dotyczące Gminy Hyżne	Znaczenie dla reorganizacji
Demografia	Prognozowany spadek liczby uczniów z 615 w 2026/2027 do ok. 585 w 2032/2033	Obecna struktura pięciu pełnych szkół I–VIII będzie coraz trudniejsza do racjonalnego utrzymania
Nabór	Spadek liczby pierwszoklasistów z 89 do ok. 61	W kolejnych latach będą powstawały bardzo małe klasy, szczególnie w Brzeźówce, Szklarach i częściowo Dylągówce
Rozdrobnienie	37 z 47 oddziałów liczy nie więcej niż 18 uczniów	Problem ma charakter systemowy, a nie przejściowy ani dotyczący jednej szkoły
Kadra	W małych szkołach nauczyciele często pracują w kilku placówkach lub w niepełnym wymiarze	Konsolidacja klas IV–VIII może poprawić stabilność zatrudnienia i ciągłość planu lekcji

Dostęp do infrastruktury	SP Hyżne i SP Dylągówka mają szerszą bazę sportową, żywieniową i dydaktyczną	Starsi uczniowie mogą mieć dostęp do lepiej wykorzystanych pracowni, hal, biblioteki, świetlicy i stołówki
Dostęp do specjalistów	Rozproszenie uczniów utrudnia układanie godzin psychologa, pedagoga specjalnego, logopedy i terapeutów	Skupienie starszych klas może zwiększyć faktyczną dostępność specjalisty w ciągu tygodnia
Finanse	Koszt netto ucznia jest najwyższy w najmniejszych jednostkach	Środki można przesuwac z utrzymywania rozdrobnionej struktury na jakość nauczania, specjalistów, transport i zajęcia dodatkowe
Funkcja społeczna	Szkoły są ważnymi centrami lokalnych społeczności	Wariant filialny pozwala utrzymać edukację najmłodszych i społeczną funkcję budynków

Przełanką reorganizacji nie jest wyłącznie mniejsza liczba uczniów lecz trwałe rozproszenie uczniów między dużą liczbę oddziałów. Utrzymywanie w każdej miejscowości pełnej szkoły I–VIII powoduje, że znaczna część środków finansuje powielanie podobnych struktur, przy jednoczesnych trudnościach z zapewnieniem stabilnej kadry przedmiotowej i odpowiednio szerokiej oferty zajęć.

7.3. Argumenty edukacyjne

Pełniejsze wykorzystanie nauczycieli przedmiotowych

W małej szkole nauczyciel często realizuje jedynie kilka godzin danego przedmiotu, a pozostałą część etatu uzupełnia w innej placówce, zajęciami niezwiązanymi bezpośrednio z jego główną specjalnością albo zadaniami o niestabilnym charakterze, np. godzinami świetlicy lub zajęciami z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które nie są obowiązkowe dla każdego ucznia. Powoduje to:

- rozdrobnienie zatrudnienia,
- uzależnienie planu lekcji od dojazdów nauczycieli,
- trudności w organizacji zastępstw,
- ograniczoną obecność nauczyciela w szkole poza godzinami jego lekcji,
- mniejsze możliwości konsultacji, kół zainteresowań i przygotowania uczniów do konkursów.

Skupienie klas IV–VIII w SP Hyżne lub SP Dylągówka może umożliwić tworzenie stabilniejszych przydziałów oraz większą obecność nauczycieli przedmiotowych w jednej placówce.

Szersze środowisko rówieśnicze

Oddziały liczące 5–10 uczniów pozwalają na indywidualizację, ale mogą ograniczać:

- pracę zespołową w zróżnicowanych grupach,
- możliwość zmiany składu zespołów zadaniowych,
- organizację gier zespołowych i projektów,
- kontakty społeczne z większą grupą rówieśników,
- możliwość tworzenia reprezentacji sportowych, artystycznych i konkursowych.

Oddziały liczące około 14–23 uczniów, przewidywane w rekomendowanej organizacji, pozostają stosunkowo niewielkie, a równocześnie tworzą szersze środowisko społeczne.

Poprawa dostępu do infrastruktury

Starszym uczniom potrzebna jest coraz bardziej specjalistyczna baza:

- pracownie informatyczne i odpowiednia liczba stanowisk,
- wyposażenie do doświadczeń przyrodniczych,
- pełnowymiarowe obiekty sportowe,
- biblioteka, świetlica i stołówka,
- pomieszczenia do pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- dostępna infrastruktura dla uczniów z niepełnosprawnościami.

SP Hyżne dysponuje dużą halą, salą gimnastyczną, Orlikiem, stołówką i rozbudowaną bazą dydaktyczną. SP Dylągówka posiada salę gimnastyczną oraz zaplecze kuchenne. Są to argumenty istotne, o ile inwentaryzacja potwierdzi, że szkoły przyjmujące mają wystarczającą liczbę sal, szatni, miejsc w świetlicy i stołówce.

Lepsza organizacja pomocy specjalistycznej

Reorganizacja może ułatwić:

- zapewnienie psychologa i pedagoga specjalnego w bardziej regularnych godzinach,
- koordynację IPET-ów,
- organizację rewalidacji i zajęć specjalistycznych,
- zastępstwa specjalistów,
- współpracę nauczycieli przedmiotowych ze specjalistami,

- ograniczenie sytuacji, w której specjalista przebywa w danej szkole tylko przez 1–2 godziny w tygodniu.

Warunkiem jest indywidualne uzgodnienie każdego ucznia posiadającego orzeczenie. Zmiana sieci nie może powodować zmniejszenia wsparcia wynikającego z orzeczeń i IPET-ów.

7.4. Argumenty społeczne

Zachowanie lokalnej edukacji najmłodszych

Najsilniejszym argumentem za filiami I–III jest pozostawienie najmłodszych dzieci w miejscu zamieszkania. Dzięki temu:

- dzieci w wieku 7–10 lat nie są obejmowane codziennym, dłuższym dowozem,
- zachowana zostaje ciągłość między wychowaniem przedszkolnym a pierwszym etapem edukacyjnym,
- rodzice utrzymują bezpośredni kontakt z lokalną placówką,
- szkoła nadal pełni funkcję integrującą miejscowość,
- zmiana dotyczy przede wszystkim starszych uczniów, bardziej samodzielnych i lepiej przygotowanych do dojazdu.

Taki model jest rozwiązaniem pośrednim między utrzymaniem pełnej szkoły I–VIII a jej całkowitą likwidacją.

Utrzymanie budynków jako centrów lokalnych

Nowy art. 86a Prawa oświatowego pozwala wykorzystywać budynki szkół również do realizacji zadań związanych, m.in. z:

- opieką nad dziećmi do lat 3,
- polityką senioralną,
- kulturą i sportem,
- ochroną zdrowia,
- uczeniem się przez całe życie,
- aktywnością obywatelską.

Warunkiem jest nie pogorszenie bezpieczeństwa i warunków nauki oraz uzyskanie właściwej opinii kuratora.

Pozwala to przedstawić filię nie jako „wygaszenie szkoły”, lecz jako przekształcenie budynku w lokalne centrum edukacyjno-społeczne.

Ochrona lokalnej tożsamości

W przypadku utworzenia filii można zachować:

- patrona i tradycje szkoły,
- uroczystości lokalne,
- kronikę i pamiątki,
- współpracę z OSP, kołem gospodyń, parafią i organizacjami społecznymi,
- wykorzystanie sal i obiektów sportowych przez mieszkańców,
- lokalne wydarzenia kierowane do dzieci i rodzin.

W uchwale i porozumieniu organizacyjnym warto wskazać konkretne funkcje, które pozostaną w miejscowości. Ogólna deklaracja „budynek nadal będzie służył mieszkańcom” może być uznana za niewystarczającą.

7.5. Analiza wariantów reorganizacji sieci szkół podstawowych Gminy Hyżne

Analiza danych organizacyjnych, demograficznych, lokalowych i finansowych prowadzi do następujących wniosków:

- w roku szkolnym 2026/2027 w pięciu szkołach uczy się łącznie 615 uczniów w 47 oddziałach, średnio 13 uczniów/oddział,
- 37 oddziałów, czyli 78,7 %, liczy niewielej niż 18 uczniów,
- do roku 2032/2033 liczba uczniów zmniejszy się według prognozy do około 585, natomiast liczba pierwszoklasistów spadnie z 89 do około 61,
- najmniejszą szkołą pozostaje SP Brzezówka – 56 uczniów, średnio 7 uczniów w oddziale i najwyższy koszt netto na ucznia,
- SP Grzegorzówka jest kosztowna, ale ma korzystniejszą demografię oraz nową halę sportową o wartości ponad 2,84 mln zł, dlatego jej całkowita likwidacja byłaby mniej uzasadniona,
- funkcje szkół zbiorczych mogą pełnić SP Hyżne oraz SP Dylągówka,
- najbezpieczniejszy społecznie jest wariant 1, najlepszą relację oszczędności do ryzyka daje wariant 2, natomiast wariant 3 wymaga pełnego studium transportowego i lokalowego.

Położenie szkół i kierunki reorganizacji

Placówka	Adres	Proponowany ośrodek nadrzędny	Ocena położenia w sieci
SP Hyżne	Hyżne 615A	szkoła główna	Największa jednostka i naturalny ośrodek dla centralnej oraz północnej części gminy
SP Dylągówka	Dylągówka 29	szkoła główna	Zaplecze dla Brzezówki i Szklar; posiada salę gimnastyczną i zaplecze kuchenne
SP Brzezówka	Brzezówka 111	SP Dylągówka	Najmniejsza szkoła; proponowane zachowanie lokalnego nauczania I–III w wariantach 1–2
SP Szklary	Szklary 148	SP Dylągówka w wariantcie 2; SP Hyżne w wariantcie 3	Położenie wymaga dokładnego porównania tras do Dylągówki i Hyżnego
SP Grzegorzówka	Grzegorzówka 173	SP Hyżne	Uzasadnione powiązanie administracyjne z główną szkołą gminną; budynek powinien nadal pełnić funkcję edukacyjną i społeczną

Sieć należy budować wokół dwóch ośrodków zdolnych przejąć uczniów starszych: Hyżnego i Dylągówki. Jak wcześniej wskazywano przed podjęciem uchwały konieczne jest wykonanie analizy tras od miejsca zamieszkania każdego ucznia, a nie tylko pomiaru między siedzibami szkół. Prawo oświatowe (art.39) przyjmuje maksymalnie 3 km dla klas I–IV i 4 km dla klas V–VIII; po przekroczeniu tych odległości gmina musi zapewnić bezpłatny transport i opiekę.

Baza lokalowa

Powierzchnie wskazane poniżej pochodzą z przekazanego pliku „Narzędzie AiO – standaryzacja Gmina Hyżne” (dane wprowadzone przez Gminę) i oznaczają powierzchnie przyjęte w narzędziu do analizy obsługi, a nie zawsze powierzchnię użytkową budynku w rozumieniu dokumentacji technicznej.

Placówka	Powierzchnia w narzędziu AIO	Najważniejsze elementy bazy	Znaczenie dla reorganizacji
SP Hyżne	8 842 m ²	duża hala, sala gimnastyczna, Orlik, stołówka, świetlica, biblioteka, rozbudowana baza dydaktyczna	Główna szkoła przyjmująca; przed zmianą trzeba potwierdzić liczbę wolnych sal i możliwości dowozowe

SP Dylągówka	1 636,94 m ²	sala gimnastyczna, kuchnia i zaplecze żywieniowe, zmodernizowane sale	Naturalne zaplecze dla Brzezówki i potencjalnie Szklar
SP Szklary	3 130 m ²	zmodernizowane sale, pracownia informatyczna, brak własnej kuchni produkcyjnej	Budynek odpowiedni dla filii I–III i funkcji lokalnych
SP Grzegorzówka	3 244 m ²	nowa hala sportowa, zaplecze sanitarne i sportowe	Nie rekomenduje się rezygnacji z funkcji oświatowej budynku
SP Brzezówka	580 m ²	wyposażone sale multimedialne, świetlica; najmniejsza baza	Nadaje się do filii I–III; w wariantcie likwidacyjnym należy ustalić dalsze wykorzystanie budynku

Z punktu widzenia wykorzystania majątku najbardziej racjonalne jest pozostawienie w Grzegorzówce filii i funkcji sportowo-społecznych. Brzezówka dysponuje najmniejszym obiektem, dlatego w wariantcie głębokim jej likwidacja powodowałaby najmniejszy ubytek bazy szkolnej. Jednocześnie przed zamknięciem budynku trzeba rozstrzygnąć organizację oddziału przedszkolnego i ewentualne alternatywne wykorzystanie nieruchomości.

7.6. Wariant 1 – Brzezówka jako filia I–III SP Dylągówka

Tabela 103: Organizacja

Element	Organizacja po zmianie
SP Brzezówka	filia SP Dylągówka z klasami I–III; pozostaje 18 uczniów szkoły oraz wychowanie przedszkolne
Klasy IV–VIII z Brzezówki	przeniesienie 38 uczniów do SP Dylągówka
SP Dylągówka po przyjęciu uczniów	ok. 149 uczniów szkoły
Dodatkowe oddziały	nie są wymagane; klasa VIII liczyłaby 26 uczniów
Dodatkowe godziny	ok. 4 godziny podziału języka obcego i informatyki
Zarządzanie	jeden dyrektor; filia z podporządkowaniem organizacyjnym

Tabela 104: Szacowany efekt finansowy

Pozycja	Efekt roczny
Ograniczenie godzin w klasach IV–VIII	127,03 godz.
Odpowiednik etatów nauczycielskich	7,06 etatu
Potencjał kosztowy godzin	1 050 115 zł
Modelowy wzrost kosztu dowozu	–101 377 zł
Szacowany efekt netto	948 738 zł rocznie
Efekt od września w pierwszym roku budżetowym	ok. 316 246 zł

Wariant pozwala zachować szkołę w Brzeźówce jako lokalny ośrodek dla najmłodszych dzieci, a jednocześnie ograniczyć koszt utrzymywania pięciu bardzo małych klas IV–VIII. Jest to wariant o najniższym ryzyku społecznym i dobry etap pilotażowy. Przed wdrożeniem należy potwierdzić możliwości lokalowe SP Dylągówka oraz opracować rozkład dowozów zsynchronizowany z lekcjami i zajęciami dodatkowymi.

7.7. Wariant 2 – Brzeźówka, Szklary i Grzegorzówka jako filie I–III

Tabela 105: Organizacja

Filia	Uczniowie pozostający w klasach I–III	Uczniowie IV–VIII przenoszeni	Szkoła przyjmująca
Brzeźówka	18	38	SP Dylągówka
Szklary	37	55	SP Dylągówka
Grzegorzówka	32	43	SP Hyżne
Razem	87	136	—

Tabela 106: Szacowany efekt finansowy

Pozycja	Wariant bezpieczny jakościowo	Wariant maksymalnej konsolidacji
Ograniczenie godzin tygodniowo	345,83	405,09
Odpowiednik etatów	19,21	22,51
Potencjał kosztowy godzin	2 858 862 zł	3 348 745 zł
Modelowy wzrost kosztu dowozu	–362 824 zł	–362 824 zł
Efekt netto roczny	2 496 038 zł	2 985 921 zł
Efekt od września w pierwszym roku	832 013 zł	995 307 zł

Rozpiętość wyniku stanowi efekt liczby dodatkowych oddziałów, które organ zdecyduje się utworzyć w szkołach przyjmujących w celu ograniczenia liczebności klas. Wariant 2 przynosi najwyższy możliwy efekt przy zachowaniu edukacji najmłodszych dzieci we wszystkich miejscowościach. Chroni również wykorzystanie hali w Grzegorzówce i budynków w Szklarach oraz Brzezówce. Jest to wariant rekomendowany do dalszego studium wykonalności, pod warunkiem przyjęcia standardu maksymalnej liczebności oddziałów w szkołach zbiorczych i potwierdzenia kosztów transportu.

7.8. Wariant 3 – likwidacja SP Brzezówka, Szklary i Grzegorzówka jako filie SP Hyżne

Za szkołę najmniej efektywną w ujęciu wielokryterialnym przyjęto SP Brzezówka ze względu na:

- najmniejszą liczbę uczniów – 56,
- średnią liczebność oddziału wynoszącą 7,
- najwyższy koszt netto na ucznia,
- najmniejszą bazę lokalową,
- brak trwałej prognozy wzrostu szkoły.

SP Grzegorzówka nie została wskazana do likwidacji z uwagi na prognozowany wzrost liczby uczniów i nową halę sportową.

Tabela 107: Organizacja

Element	Proponowane rozwiązanie
SP Brzezówka	likwidacja szkoły; uczniowie I–VIII kierowani zasadniczo do SP Dylągówka
Wychowanie przedszkolne w Brzezówce	przeniesienie albo utworzenie odrębnej formy – wymaga osobnej decyzji
SP Szklary	filia I–III SP Hyżne
SP Grzegorzówka	filia I–III SP Hyżne
SP Dylągówka	pozostaje samodzielną szkołą I–VIII
SP Hyżne	szkoła macierzysta dla dwóch filii – maksymalna liczba dopuszczona ustawą

Tabela 108: Szacowany efekt finansowy

Pozycja	Efekt roczny
Ograniczenie godzin nauczycielskich	287,05 godz.
Odpowiednik etatów nauczycielskich	15,95 etatu
Potencjał kosztowy godzin	2 372 948 zł
Możliwa redukcja 1 etatu AIO w zamkniętym obiekcie	88 529 zł
Modelowy wzrost kosztu dowozu	-410 845 zł
Konserwatywny efekt netto	2 050 632 zł rocznie
Efekt od września w pierwszym roku	ok. 683 544 zł
Koszty budynku, dyrekcji i mediów	nieujęte – mogą zwiększyć efekt, jeżeli budynek zostanie całkowicie wyłączony

Wariant głęboki (likwidacyjny) nie daje automatycznie najwyższej oszczędności, ponieważ do szkoły przyjmującej trzeba przenieść również klasy I–III i utworzyć dodatkowe oddziały. Jego ekonomiczna przewaga może powstać dopiero po rzeczywistym wyłączeniu budynku Brzeźówki, ograniczeniu kosztów zarządzania i znalezieniu nowego sposobu organizacji wychowania przedszkolnego. Jest to wariant najbardziej konfliktogenny i prawnie wymagający.

7.9. Porównanie trzech wariantów reorganizacji

Tabela 109: Efektywność organizacyjna i finansowa proponowanych wariantów

Kryterium	Wariant 1	Wariant 2	Wariant 3
Zakres	jedna filia	trzy filie	likwidacja jednej szkoły i dwie filie
Uczniowie objęci nowym dowozem	38	136	ok. 154
Efekt netto pełnoroczny	0,95 mln zł	2,50–2,99 mln zł	ok. 2,05 mln zł
Zachowanie edukacji I–III lokalnie	Brzezówka	wszystkie trzy miejscowości	Szklary i Grzegorzówka
Ryzyko społeczne	niskie/umiarkowane	umiarkowane	wysokie
Ryzyko transportowe	Niskie	wysokie	wysokie
Wymagania lokalowe	głównie SP Dylągówka	SP Dylągówka i SP Hyżne	SP Dylągówka i SP Hyżne
Ocena	etap pilotażowy	wariant preferowany do studium	wariant rezerwowy

Najbardziej racjonalnym kierunkiem jest wariant 2, ponieważ zachowuje szkołę blisko najmłodszych dzieci, wykorzystuje istniejący majątek i daje najwyższy efekt finansowy. Wariant 1 może być wprowadzony jako pierwszy etap i pozwolić gminie sprawdzić faktyczne koszty oraz organizację dowozów. Wariant 3 powinien pozostać wariantem rezerwowym, uruchamianym dopiero po potwierdzeniu, że filia w Brzezówce nie jest trwała demograficznie i organizacyjnie.

7.10. Warunki prawne i wdrożeniowe

1. Filia może obejmować klasy I–III albo I–IV i musi być podporządkowana szkole I–VIII.
2. Przekształcenie szkoły w filię jest przekształceniem organizacyjnym, do którego stosuje się odpowiednio procedurę art. 89 Prawa oświatowego.
3. Likwidacja może nastąpić wyłącznie z końcem roku szkolnego, po zapewnieniu uczniom kontynuowania nauki. Rodzice, kurator i właściwe organy muszą zostać zawiadomieni co najmniej sześć miesięcy wcześniej. Zgodnie z powołanym przepisem wymagana jest pozytywna opinia kuratora.
4. Zmiana sieci wymaga:
 - o podjęcia uchwały intencyjnej,

- o konsultacji z rodzicami, dyrektorami i związkami zawodowymi,
- o opinii kuratora,
- o zmiany planu sieci i obwodów,
- o zmian statutów i arkuszy organizacyjnych,
- o rozwiązania kwestii pracowniczych zgodnie z Kartą Nauczyciela i Kodeksem pracy.

5. Przed uchwałą należy wykonać:

- o imienną, zanonimizowaną macierz dowozów,
- o pomiar wolnych sal i obciążenia pracowni w szkołach przyjmujących,
- o analizę uczniów z orzeczeniami, IPET-ów i transportu specjalnego,
- o kosztorys tras, opieki, czasu oczekiwania i dodatkowych kursów,
- o analizę wykorzystania budynków filialnych poza godzinami nauki,
- o ocenę kosztów odpraw, przeniesień i jednorazowego wyposażenia.

Rekomendacja końcowa

Rekomenduje się przygotowanie do konsultacji przede wszystkim **wariantu 2**, ale z możliwością etapowego wdrożenia:

1. najpierw przekształcenie SP Brzezówka w filię I–III SP Dylągówka,
2. po roku przeprowadzenie oceny kosztów dowozu, wyników edukacyjnych i akceptacji społecznej,
3. następnie przekształcenie Szklar i Grzegorzówki w filie,
4. wariant pełnej likwidacji Brzezówki pozostawić jako rozwiązanie rezerwowe po kolejnej aktualizacji prognozy naboru.

Podane efekty są konserwatywnym modelem kosztowym. Nie obejmują odpraw, jednorazowych adaptacji, dokładnych kosztów tras ani pełnych oszczędności dyrekcyjnych i utrzymania budynków. Nie należy ich sumować z wcześniejszymi oszczędnościami z łączenia zajęć, jeżeli te same godziny znikają wskutek przekształcenia szkoły w filię.

8. Możliwość łączenia szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w zespoły

Poniżej przedstawiono jeszcze jeden wariant, który stał się możliwy po ostatnich zmianach Prawa oświatowego – Dz.U. z 2026 r. poz. 820, w szczególności art. 91 i 92. W świetle tych przepisów Gmina Hyżne może:

1. połączyć w jeden zespół kilka szkół podstawowych,
2. połączyć szkołę podstawową z jednym lub kilkoma przedszkolami,
3. pozostawić oddziały przedszkolne jako części szkół wchodzących do zespołu,
4. przekształcić oddziały przedszkolne w odrębne przedszkole, które utworzy zespół ze szkołą.

8.1. Zespół kilku szkół podstawowych

Od 2026 r. art. 91 ust. 3a jednoznacznie stanowi, że organ prowadzący może połączyć w zespół prowadzone przez siebie szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży.

Możliwe jest zatem utworzenie zespołu obejmującego np.

- SP Dylągówka, SP Brzezówka i SP Szklary,
- SP Hyżne i SP Grzegorzówka,
- teoretycznie również wszystkie szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę Hyżne.

Skutki prawne utworzenia zespołu

Element	Skutek
Osobowość organizacyjna szkół	Szkoły nadal funkcjonują jako odrębne szkoły
Obwody	Nie zmieniają się automatycznie
Uczniowie i oddziały	Pozostają przypisani do poszczególnych szkół
Dyrektor	Zespół ma jednego dyrektora, który jest dyrektorem wszystkich szkół
Statut	Powstaje statut zespołu; szkoły mogą zachować własne statuty w zakresie nieuregulowanym odmiennie
Rady pedagogiczne	Zachowują odrębność, chyba że statut zespołu stanowi inaczej
Rady rodziców	Zachowują odrębność, chyba że statut zespołu stanowi inaczej
Samorządy uczniowskie	Co do zasady pozostają odrębne
Kadra	Możliwe jest łatwiejsze planowanie zatrudnienia i przydziałów w ramach wspólnego zarządzania

Administracja	Możliwe jest wspólne kierownictwo, sekretariat i koordynacja zadań
Data utworzenia	1 września danego roku

Połączenie szkół w zespół jest łagodną zmianą zarządczą, a nie likwidacją szkół. Nie powoduje automatycznego przeniesienia uczniów, zmiany obwodów ani redukcji oddziałów. Pozwala natomiast wprowadzić jedną dyrekcję, wspólną politykę kadrową, jednolite procedury oraz lepiej koordynować pracę nauczycieli i specjalistów.

Jeżeli zespół obejmuje co najmniej dwie szkoły podstawowe prowadzone przez JST, utworzenie zespołu wymaga **pozytywnej opinii kuratora oświaty** – art. 91 ust. 11a. Pr. ośw.

Kurator ocenia:

- zgodność połączenia z prawem,
- możliwość prawidłowego wykonywania przez jednego dyrektora wszystkich zadań wobec każdej szkoły,
- realność sprawowania nadzoru pedagogicznego i organizacyjnego,
- zakres terytorialny zespołu,
- liczbę szkół, uczniów, pracowników i lokalizacji.

Opinia powinna zostać wydana w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia gminy.

W kalkulacji utworzenia zespołów:

- przyjęto wyłączenie doradztwa zawodowego wykazanego w wymiarze rocznym,
- wyłączono 23 godziny „uzupełniania etatu w innej szkole”, ponieważ te same zadania są już ujęte w arkuszu szkoły, w której są wykonywane,
- zsumowano godziny według tytułów płatności,
- zastosowano właściwe pensum dla każdego rodzaju obowiązków,
- osobno potraktowano specjalistów, nauczycieli współorganizujących, świetlicę, bibliotekę, oddziały przedszkolne i żłazki kierownicze.

Tabela 110: Stan przed utworzeniem zespołów

Tytuł płatności – grupa obowiązków	Godziny tygodniowo	Pensum	Etaty przeliczeniowe
Dydaktyka, wychowawstwo, rewalidacja i pozostałe godziny nauczycielskie	1 313,36	18	72,96
Wychowanie przedszkolne – pensum 25	203,00	25	8,12
Wychowanie przedszkolne – pensum 22	169,00	22	7,68
Nauczyciele współorganizujący kształcenie	139,00	20	6,95
Świetlica	134,00	26	5,15
Biblioteka	33,00	30	1,10
Specjaliści objęci art. 42d KN	180,00	20*	9,00
Zniżki kierownicze	78,00	18	4,33
Razem	2 249,36	—	115,30

* do obliczenia liczby etatów/godzin specjalistów przyjęto aktualne pensum 20 godzin

W arkuszach pięciu szkół wykazano łącznie 2 249,36 tygodniowej godziny płatnej, odpowiadającej 115,30 etatu przeliczeniowego. Jednocześnie godziny te rozdzielono pomiędzy 118 obsad nauczycielskich, z których 40 nie zapewnia pełnego etatu. Utworzenie zespołów pozwala połączyć rozdrobnione przydziały, ograniczyć niepełne zatrudnienie i część godzin przydzielić jako godziny nadwymiarowe.

Połączenie szkół w zespoły znacząco zmienia minimalny standard zatrudnienia specjalistów. Obecna organizacja obejmuje około 9 etatów przeliczeniowych specjalistów. W Modelu A wymagane byłoby 5 etatów, natomiast w Modelu B – 3,4 etatu. Zmniejszenie zatrudnienia do minimum jest możliwe wyłącznie po potwierdzeniu, że godziny ponad standard nie wynikają z orzeczeń, IPET-ów, obowiązkowych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej ani indywidualnych potrzeb uczniów.

Dodatkowo przed redukcją należy sprawdzić art. 42d ust. 13 KN, który chroni wskaźnik liczby uczniów przypadających na etat specjalisty w skali całego organu prowadzącego.

8.2. Model A – dwa zespoły terytorialne

Zespół Dylągówka–Brzezówka–Szklary

Tabela 111: Godziny i etaty po optymalizacji

Tytuł płatności	Godziny	Pensum	Etaty
Dydaktyka i pozostałe obowiązki	660,53	18	36,70
Wychowanie przedszkolne – pensum 25	24,00	25	0,96
Wychowanie przedszkolne – pensum 22	81,00	22	3,68
Nauczyciele współorganizujący	68,00	20	3,40
Świetlica	64,00	26	2,46
Biblioteka	12,00	30	0,40
Specjaliści – standard art. 42d KN	48,00	20	2,40
Zniżki kierownicze po reorganizacji	26,00	18	1,44
Razem	983,53	—	51,44

Po utworzeniu zespołu trzech szkół wymiar zadań odpowiadałby 51,44 etatu przeliczeniowego. Poszczególne obowiązki, zwłaszcza biblioteka, świetlica, zajęcia specjalistyczne i wychowanie przedszkolne, powinny być łączone w pensum łączone z innymi zadaniami zgodnymi z kwalifikacjami nauczycieli.

Tabela 112: Liczba potrzebnych nauczycieli

Tytuł płatności	Godziny	Pensum	Etaty
Dydaktyka i pozostałe obowiązki	652,83	18	36,27
Wychowanie przedszkolne – pensum 25	179,00	25	7,16
Wychowanie przedszkolne – pensum 22	88,00	22	4,00
Nauczyciele współorganizujący	71,00	20	3,55
Świetlica	70,00	26	2,69
Biblioteka	21,00	30	0,70
Specjaliści – standard art. 42d KN	52,00	20	2,60
Zniżki kierownicze po reorganizacji	26,00	18	1,44
Razem	1 159,83	—	58,42

W zespole Dylągówka–Brzezówka–Szklary możliwe jest utworzenie około 43–47 pełnych przydziałów. Spośród 26 niepełnych obsad od 15 do 19 nie uzyska pełnego etatu. Osoby te tworzą pulę do ograniczenia zatrudnienia, ale ostateczny wybór wymaga porównania kwalifikacji, podstawy zatrudnienia i ochrony stosunku pracy.

Tabela 113: Łączny skutek kadrowy Modelu A

Założenie	Nauczyciele po zmianie	Obsady bez pełnego etatu
Pełny etat + 2 godziny	101	17
Pełny etat + 3 godziny	96	22
Pełny etat + 4 godziny	92	26

Racjonalnym wariantem planistycznym jest pełny etat i przeciętnie 3 godziny nadwymiarowe. Oznaczałoby to około 96 stanowisk oraz 22 dotychczasowe obsady, dla których nie będzie możliwości zapewnienia pełnego wymiaru w ramach odpowiedniego zespołu.

Model B – jeden zespół gminny

Tabela 114: Godziny i etaty po optymalizacji

Tytuł płatności	Godziny	Pensum	Etaty
Dydaktyka i pozostałe obowiązki	1 313,36	18	72,96
Wychowanie przedszkolne – pensum 25	203,00	25	8,12
Wychowanie przedszkolne – pensum 22	169,00	22	7,68
Nauczyciele współorganizujący	139,00	20	6,95
Świetlica	134,00	26	5,15
Biblioteka	33,00	30	1,10
Specjaliści – standard art. 42d KN	68,00	20	3,40
Zniżki kierownicze po reorganizacji	37,00	18	2,06
Razem	2 096,36	—	107,43

Model jednego zespołu daje największą możliwość łączenia godzin, w szczególności specjalistów, bibliotek, świetlic i małych przydziałów przedmiotowych. Po zmianie pozostaje 107,43 etatu przeliczeniowego zadań. Oznacza to redukcję o około 7,88 etatu względem obecnej organizacji, wynikającą przede wszystkim ze zmniejszenia standardu specjalistów i zniżek kierowniczych.

Tabela 115: Liczba potrzebnych nauczycieli – model B

Założenie	Obecne obsady	Potrzebni nauczyciele	Obsady niepełne możliwe do uzupełnienia	Obsady pozostające bez pełnego etatu
Pełny etat + średnio 2 godziny ponadwymiarowe	118	98	20 z 40	20
Pełny etat + średnio 3 godziny ponadwymiarowe	118	94	16 z 40	24
Pełny etat + średnio 4 godziny ponadwymiarowe	118	90	12 z 40	28

Wariant środkowy zakładający trzy godziny ponadwymiarowe prowadzi do utworzenia około 94 pełnych stanowisk. Spośród 40 obecnych obsad niepełnoetatowych około 16 można byłoby uzupełnić, natomiast około 24 pozostawałyby bez pełnego przydziału.

8.3. Efekt finansowy modelu A i B

Tabela 116: Możliwy skutek finansowy utworzenia zespołów

Element	Model A	Model B
Redukcja specjalistów względem obecnych 9 etatów	4,00 etaty	5,60 etatu
Efekt specjalistów	595 200 zł	833 280 zł
Redukcja zniżek kierowniczych	26 godz. / 1,44 etatu	41 godz. / 2,28 etatu
Efekt zniżek kierowniczych	214 933 zł	338 933 zł
Łączny efekt pełnoroczny brutto	810 133 zł	1 172 213 zł
Efekt w pierwszym roku budżetowym – 4/12	270 044 zł	390 738 zł

Model A może przynieść około 810,1 tys. zł oszczędności rocznie, natomiast Model B około 1,17 mln zł. Kwoty obejmują ograniczenie zniżek kierowniczych oraz dostosowanie zatrudnienia specjalistów do standardu liczonego dla zespołu. Nie obejmują potencjalnych dodatkowych oszczędności z łączenia zajęć, zmiany pensum grup mieszanych ani optymalizacji administracji i obsługi.

Z powyższych kwot:

- **214 933 zł w Modelu A i 338 933 zł w Modelu B** wynika z rzeczywistego ograniczenia płatnych godzin zniżek kierowniczych;
- **595 200 zł w Modelu A i 833 280 zł w Modelu B** jest efektem warunkowym.

Redukcja specjalistów będzie realna tylko wtedy, gdy:

- zachowany zostanie standard art. 42d KN,
- zachowane zostaną minima psychologa i pedagoga specjalnego,
- nie zostanie naruszony wskaźnik z art. 42d ust. 13 KN,
- godziny ponad minimum nie wynikają z orzeczeń, IPET-ów i obowiązkowych form pomocy,
- kwalifikacje pozostających specjalistów pozwolą pokryć wszystkie zadania.

Samo rozwiązanie 17–28 umów nie daje automatycznie dodatkowej oszczędności równej liczbie osób pomnożonej przez 148 800 zł. Jeżeli ich godziny zostaną przekazane pozostałym nauczycielom jako godziny nadwymiarowe, nadal będą finansowane. Oszczędność powstanie jedynie w zakresie faktycznie usuniętych etatów lub godzin, a nie z samego zmniejszenia liczby umów.

Przedstawiona analiza ma charakter propozycji i stanowi materiał wspierający proces decyzyjny władz samorządowych. Wskazane możliwości zmian organizacyjnych i finansowych nie są rozstrzygnięciami, a ich wdrożenie — w całości lub w wybranym zakresie — zależy od decyzji organów Gminy, podjętych z uwzględnieniem uwarunkowań prawnych, edukacyjnych, społecznych i finansowych.

8.4. Model C – Szkoła Podstawowa w Hyżnem jako szkoła macierzysta, pozostałe szkoły jako filie

1. Najważniejszy wniosek

Wariant C jest prawnie dopuszczalny, ale nie może polegać wyłącznie na zmianie nazw dotychczasowych szkół. Szkoła filialna może obejmować wyłącznie:

- klasy I–III albo
- klasy I–IV.

Uczniowie klas V–VIII z Dylągówki, Grzegorzówki, Brzezówki i Szklar musieliby kontynuować naukę w szkole macierzystej w Hyżnem. Wynika to bezpośrednio z art. 95 ust. 3–6 Prawa oświatowego. Jednej szkole macierzystej można podporządkować więcej niż jedną filię. Prawo oświatowe – tekst jednolity, art. 95

Jeżeli zamiarem gminy jest pozostawienie klas I–VIII we wszystkich dotychczasowych budynkach, nie będzie to prawny model szkół filialnych. W takim przypadku należałoby rozważać jeden zespół szkół albo prowadzenie zajęć w innych lokalizacjach, przy czym rozwiązania te nie dają takich samych skutków organizacyjnych i finansowych jak filie.

2. Proponowana struktura wariantu C

Tabela 117: Struktura modelu C

Lokalizacja	Status po reorganizacji	Dopuszczalna struktura	Miejsce nauki klas V–VIII
Hyżne	szkoła macierzysta	I–VIII	Hyżne
Dylągówka	szkoła filialna	I–III albo I–IV	Hyżne
Grzegorzówka	szkoła filialna	I–III albo I–IV	Hyżne
Brzezówka	szkoła filialna	I–III albo I–IV	Hyżne
Szklary	szkoła filialna	I–III albo I–IV	Hyżne

Wariant C zachowuje nauczanie najmłodszych dzieci w miejscowościach zamieszkania, natomiast koncentruje drugi etap edukacyjny w Szkole Podstawowej w Hyżnem. Jest to rozwiązanie głębsze niż utworzenie zespołu, ponieważ dotychczasowe szkoły tracą samodzielność organizacyjno-prawną, a klasy V–VIII zostają przeniesione do szkoły macierzystej.

Najbardziej racjonalny byłby model filii I–IV. Ogranicza on konieczność dowożenia najmłodszych uczniów i jest łatwiejszy do uzasadnienia społecznie niż pozostawienie w filiach tylko klas I–III.

3. Podstawa prawna

Podstawę realizacji wariantu stanowią przede wszystkim:

1. **Art. 95 ust. 3–6 Prawa oświatowego** – dopuszcza tworzenie i przekształcanie szkół podstawowych w filie I–III albo I–IV, uzasadnione trudnymi warunkami demograficznymi lub geograficznymi. Jednej szkole I–VIII może podlegać kilka filii.
2. **Art. 95 ust. 6 w związku z art. 88–89b Prawa oświatowego** – nakazuje stosowanie do przekształcenia procedury odpowiadającej likwidacji szkoły.
3. **Art. 89c ust. 7 Prawa oświatowego** – stanowi, że przekształcenie szkoły w filię jest równoznaczne z likwidacją jej dotychczasowej formy organizacyjno-prawnej w rozumieniu przepisów o finansach publicznych.
4. **Art. 88 ust. 2a Prawa oświatowego** – wymaga wskazania filii podporządkowanych szkole macierzystej w jej akcie założycielskim.

5. **Art. 39 Prawa oświatowego** – określa zasady sieci, obwodów i dowozu. Droga dziecka do szkoły nie powinna przekraczać 3 km dla klas I–IV i 4 km dla klas V–VIII; po przekroczeniu tych odległości gmina ma obowiązek zapewnić bezpłatny transport i opiekę. Prawo oświatowe – tekst jednolity

Istotna przesłanka materialna

W uchwale i dokumentacji nie wystarczy wskazać wyłącznie oszczędności. Gmina powinna wykazać:

- trwały spadek liczby uczniów;
- małą liczebność oddziałów;
- trudne warunki demograficzne lub geograficzne;
- nieproporcjonalne koszty utrzymywania pełnej struktury I–VIII;
- możliwość zapewnienia uczniom co najmniej porównywalnych warunków nauki w Hyżnem;
- odpowiednią bazę lokalową szkoły macierzystej;
- racjonalną organizację transportu i opieki;
- zachowanie dostępności edukacji dla dzieci młodszych w filiach.

4. Procedura przekształcenia

Przekształcenie powinno nastąpić z końcem roku szkolnego. W praktyce, jeżeli nowa organizacja miałaby obowiązywać od 1 września 2027 r., procedurę należałoby przeprowadzić w następującej kolejności:

Etap 1 – przygotowanie analiz

Należy opracować osobno dla każdej szkoły:

- analizę demograficzną i prognozę uczniów;
- porównanie liczebności oddziałów;
- koszty utrzymania szkoły i koszt na ucznia;
- ocenę warunków w budynku szkoły macierzystej;
- plan przyjęcia uczniów klas V–VIII;
- plan transportu, opieki, świetlicy i żywienia;
- ocenę skutków dla uczniów z orzeczeniami;
- projekt organizacji każdej filii;

- skutki kadrowe i finansowe.

Etap 2 – uchwały intencyjne

Rada gminy podejmuje uchwałę o zamiarze przekształcenia każdej z czterech szkół w filię. Z prawnego punktu widzenia bezpieczniejsze jest podjęcie czterech odrębnych uchwał albo uchwały zawierającej wyraźnie wyodrębnione rozstrzygnięcie wobec każdej szkoły.

Etap 3 – zawiadomienia i konsultacje

Co najmniej sześć miesięcy przed przekształceniem należy zawiadomić:

- rodziców uczniów;
- właściwego kuratora oświaty;
- właściwe organizacje związkowe – w trybie opiniowania projektów aktów oraz w sprawach pracowniczych.

Według procedury obowiązującej od 2026 r. dokumentację należy również udostępnić w BIP. Musi ona obejmować m.in. uzasadnienie zmiany, informację o dalszym kształceniu, planowanych obwodach oraz transporcie. Organ wykonawczy przeprowadza konsultacje z rodzicami w formie zebrania i sporządza protokół. Kurator wydaje opinię po analizie dokumentacji i oględzinach szkół. Pozytywna opinia kuratora jest warunkiem kontynuowania procesu. Art. 89–89b Prawa oświatowego

Dla uruchomienia filii od 1 września 2027 r. uchwały intencyjne oraz skuteczne zawiadomienia powinny nastąpić najpóźniej do końca lutego 2027 r. Ze względu na rozbudowaną procedurę konsultacyjną rekomendowane jest rozpoczęcie prac jesienią 2026 r.

Etap 4 – uchwały o przekształceniu

Po uzyskaniu pozytywnych opinii rada gminy podejmuje uchwały o przekształceniu szkół w filie, określając m.in.:

- datę przekształcenia;
- strukturę klas każdej filii;
- szkołę macierzystą;
- miejsca kontynuowania nauki przez uczniów klas V–VIII;
- zmiany aktu założycielskiego;
- organizację obwodów.

Etap 5 – dostosowanie organizacji

Niezbędne będą:

- zmiana planu sieci szkół i granic obwodów;
- zmiana aktu założycielskiego SP w Hyżnem;
- nadanie albo dostosowanie statutu szkoły;
- przygotowanie jednego arkusza organizacyjnego szkoły macierzystej wraz z filiami;
- aktualizacja danych w RSPO i SIO;
- likwidacja dotychczasowych jednostek budżetowych szkół filialnych;
- przejęcie mienia, zobowiązań i dokumentacji;
- zmiana planów finansowych;
- przeprowadzenie zmian kadrowych.

Przy ustalaniu nowych obwodów wymagana jest pozytywna opinia kuratora. Obwody powinny jednoznacznie wskazywać, gdzie uczniowie realizują naukę na poszczególnych etapach.

5. Organizacja zarządzania po zmianie

Po wdrożeniu wariantu funkcjonowałaby jedna szkoła, a nie pięć odrębnych szkół.

Tabela 118: Zarządzanie szkołą

Obszar	Organizacja docelowa
Dyrektor	jeden dyrektor SP w Hyżnem
Wicedyrektorzy	ustaleni według liczby oddziałów i potrzeb zarządzania
Kierowanie filiami	możliwe powierzenie nauczycielom funkcji kierowników, jeżeli zostanie przewidziane stanowisko kierownicze
Rada pedagogiczna	jedna rada pedagogiczna szkoły macierzystej i filii
Rada rodziców	co do zasady jedna rada rodziców; statut może zapewnić reprezentację każdej filii
Statut	jeden statut określający organizację wszystkich filii
Arkusz organizacyjny	jeden arkusz obejmujący wszystkie lokalizacje
Pracodawca	dyrektor SP w Hyżnem
Plan finansowy	jeden plan finansowy szkoły
Obsługa administracyjna	wspólna dla szkoły i filii

Specjaliści	zatrudnieni w jednej szkole i kierowani do pracy w poszczególnych lokalizacjach
Biblioteka i świetlica	organizowane w lokalizacjach odpowiednio do potrzeb uczniów
Dokumentacja	prowadzona centralnie, z częścią dokumentacji dostępną w filiach

Ponieważ szkoła będzie liczyła więcej niż 12 oddziałów, stanowisko wicedyrektora będzie obligatoryjne. Dyrektor może, za zgodą organu prowadzącego, utworzyć dodatkowe stanowiska wicedyrektorów albo inne stanowiska kierownicze – art. 97 Prawa oświatowego.

Rekomendowany model kierowania:

- jeden dyrektor całej szkoły;
- dwóch wicedyrektorów, np. do spraw szkoły macierzystej i do spraw filii;
- w każdej filii nauczyciel pełniący funkcję lokalnego koordynatora bezpieczeństwa i organizacji pracy;
- centralna obsługa finansowa, kadrowa, zamówień i dokumentacji;
- określone dni obecności dyrektora lub wicedyrektora w poszczególnych filiach.

Nie rekomenduje się tworzenia czterech rozbudowanych stanowisk kierowników ze znacznymi zniżkami godzin. Odtworzyłoby to znaczną część obecnych kosztów kierowniczych.

Szkoła macierzysta przejęłaby:

- wszystkich uczniów klas V–VIII;
- nauczanie przedmiotowe drugiego etapu;
- pracownię przedmiotową;
- specjalistyczną kadrę;
- centralną świetlicę dla uczniów dowożonych;
- koordynację pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- administrację i zarządzanie całą jednostką.

Przed wdrożeniem konieczne jest sprawdzenie czy budynek w Hyżnem ma wystarczającą liczbę sal, szatni, sanitariatów, miejsc w stołówce i przestrzeni świetlicowej. Należy również sprawdzić, czy zwiększenie liczby oddziałów nie spowoduje wprowadzenia zmianowości albo rozpoczynania zajęć później niż obecnie. To będzie jeden z głównych elementów ocenianych przez kuratora.

7. Skutki kadrowe

Przekształcenie w filie nie oznacza automatycznego utrzymania wszystkich dotychczasowych etatów. Powstaje jeden pracodawca i jeden zbiorczy arkusz organizacyjny.

Należy:

1. zsumować godziny wszystkich szkół według przedmiotów i pensów;
2. odjąć godziny zlikwidowanych oddziałów klas V–VIII w filiach;
3. ustalić liczbę oddziałów V–VIII tworzonych w Hyżnem;
4. sporządzić zbiorczą matrycę kwalifikacji;
5. utworzyć możliwie pełne etaty;
6. zastosować uzupełnianie pensum i pensum łączone;
7. wyodrębnić nauczycieli, dla których nie będzie pełnego przydziału;
8. przeprowadzić procedury przeniesienia, ograniczenia zatrudnienia albo rozwiązania stosunku pracy zgodnie z Kartą Nauczyciela.

Największa potencjalna redukcja obejmie:

- dyrektorów i dotychczasowe niższe kierownicze;
- nauczycieli przedmiotów klas V–VIII, jeżeli po połączeniu uczniów powstanie mniej oddziałów;
- rozdrobnione niepełne przydziały;
- specjalistów zatrudnionych obecnie odrębnie w każdej szkole;
- część bibliotekarzy i nauczycieli świetlicy;
- sekretariaty i administrację.

Nie można natomiast automatycznie redukować:

- godzin wynikających z orzeczeń i IPET-ów;
- wymaganych zajęć rewalidacyjnych;
- nauczycieli współorganizujących, jeżeli ich zatrudnienie wynika z potrzeb uczniów;
- świetlicy potrzebnej w związku z dowozami;
- opieki w filiach w czasie funkcjonowania oddziałów;

- specjalistów poniżej standardu z art. 42d Karty Nauczyciela.

Wariant C może pozwolić na liczenie standardu specjalistów dla jednej szkoły obejmującej szkołę macierzystą i filie. Na podstawie wcześniejszych obliczeń dla 825 dzieci i uczniów minimum wynosiłoby około 3,40 etatu specjalistów, ale wartość ta wymaga ponownej weryfikacji według rzeczywistej liczby dzieci w roku wdrożenia oraz potrzeb wynikających z orzeczeń.

8. Obwody i dowóz

Największym wyzwaniem organizacyjnym będzie codzienny przewóz uczniów klas V–VIII do Hyżnego.

Plan transportu powinien określać:

- liczbę uczniów z każdej miejscowości;
- liczbę kursów;
- czas przejazdu;
- miejsca i czas oczekiwania;
- opiekę w autobusach;
- godziny rozpoczynania i kończenia zajęć;
- organizację świetlicy przed i po lekcjach;
- dowóz uczniów z niepełnosprawnościami;
- koszt roczny transportu.

Oszczędność na oddziałach i zatrudnieniu należy pomniejszyć o dodatkowy koszt przewozów, opieki, świetlicy oraz ewentualnego dostosowania budynku SP w Hyżnem.

9. Główne korzyści i ryzyka

Tabela 119: Korzyści ryzyka modelu C

Obszar	Korzyść	Ryzyko lub warunek
Zarządzanie	jeden dyrektor, arkusz i plan finansowy	duża liczba budynków podległych jednemu dyrektorowi
Kadra	pełniejsze etaty i mniej rozdrobnionych umów	zwolnienia i spory dotyczące kryteriów doboru
Oddziały V–VIII	możliwość połączenia małych roczników	większa liczebność klas i konieczność dowozu
Specjaliści	wspólne wykorzystanie kadry	czas przejazdów między filiami

Administracja	centralizacja sekretariatów i zakupów	konieczność pozostawienia obsługi lokalnej
Baza dydaktyczna	lepsze wykorzystanie pracowni w Hyżnem	ryzyko przeciążenia budynku i zmianowości
Dostępność	klasy I–IV pozostają lokalnie	uczniowie V–VIII tracą szkołę w miejscowości
Finanse	największy potencjał oszczędności spośród wariantów	dodatkowe koszty dowozu, odpraw i adaptacji
Procedura	rozwiązanie wprost przewidziane w ustawie	konieczna pozytywna opinia kuratora
Spółeczność lokalna	zachowanie budynków i edukacji najmłodszych	silny sprzeciw wobec utraty samodzielności szkół

Wariant C ma największy potencjał trwałego ograniczenia kosztów, ponieważ umożliwia nie tylko centralizację zarządzania, lecz także redukcję liczby oddziałów klas V–VIII i konsolidację zatrudnienia. Jednocześnie jest wariantem najbardziej wymagającym prawnie i społecznie. Warunkiem jego wdrożenia jest wykazanie, że przeniesienie starszych uczniów do Hyżnego nie pogorszy warunków nauki, opieki i bezpieczeństwa.

10. Organizacja szkoły w modelu C

Tabela 120: Organizacja szkoły w modelu C

Klasa	Obecni uczniowie SPH	SPG	SPD	SPSz	SPB	Razem w Hyżnem	Liczba oddziałów	Proponowana liczebność
V	32	12	10	9	7	70	3	24 + 23 + 23
VI	42	9	14	13	7	85	4	22 + 21 + 21 + 21
VII	25	8	9	8	6	56	3	19 + 19 + 18
VIII	39	7	15	9	11	81	4	21 + 20 + 20 + 20
Razem	138	36	48	39	31	292	14	średnio 20,86

Po przeniesieniu uczniów klas V–VIII z czterech filii w SP w Hyżnem uczyłoby się na drugim etapie edukacyjnym 292 uczniów w 14 oddziałach. Wszystkie oddziały spełniałyby przyjęty limit 24 uczniów. Ich średnia liczebność wyniosłaby 20,86 ucznia, co oznacza znaczną poprawę efektywności organizacyjnej w porównaniu z obecnymi małymi oddziałami szkół wiejskich.

12. Organizacja oddziałów w Hyżne

13.

Etap	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczebność
Klasa I	35	2	17,50
Klasa II	43	2	21,50
Klasa III	36	2	18,00
Klasa IV	29	2	14,50
Klasy I–IV	143	8	17,88
Klasy V–VIII po reorganizacji	292	14	20,86
Szkoła podstawowa I–VIII	435	22	19,77
Oddziały przedszkolne w Hyżnem	137	6	22,83
Łącznie SP Hyżne z OP	572	28	20,43

Klasy I–IV obecnej SP Hyżne pozostają bez zmian. Każdy rocznik ma już po dwa oddziały. W docelowej strukturze SP w Hyżnem liczyłaby 435 uczniów klas I–VIII w 22 oddziałach. Wraz ze 137 dziećmi w sześciu oddziałach przedszkolnych jednostka obejmowałaby 572 dzieci i uczniów oraz 28 oddziałów i grup. Oznacza to wzrost liczby oddziałów szkolnych z obecnych 15 do 22, czyli o 7 oddziałów.

12. Oddziały pozostające w filiach

Planowana filia	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Uczniowie I–IV	Oddziały I–IV
Grzegorzówka	11	10	11	7	39	4
Dylągówka	18	19	19	7	63	4
Szklary	13	10	7	16	46	4
Brzezówka	5	8	5	7	25	4
Razem	47	47	42	37	173	16

W czterech filiach pozostałoby łącznie 173 uczniów w 16 oddziałach klas I–IV. Każda filia prowadziłaby cztery oddziały szkolne. Szczególnie mała byłaby filia w Brzezówce – 25 uczniów w czterech klasach, czyli średnio 6,25 ucznia na oddział. Sama zmiana statusu szkoły na filię nie usuwa więc wysokiego kosztu małych oddziałów edukacji wczesnoszkolnej.

13. Podsumowanie docelowej sieci

Lokalizacja	Oddziały I–IV	Oddziały V–VIII	OP/punkt przedszkolny	Razem oddziałów i grup
SP Hyżne – szkoła macierzysta	8	14	6	28
Filia Grzegorzówka	4	0	1	5
Filia Dylągówka	4	0	2	6
Filia Szklary	4	0	1	5
Filia Brzezówka	4	0	1	5
Razem	24	14	11	49

Obecnie pięć szkół prowadzi łącznie:

- SP Hyżne – 15 oddziałów;
- pozostałe szkoły – po 8 oddziałów, czyli 32;
- razem – 47 oddziałów klas I–VIII.

Po reorganizacji pozostałoby:

- SP Hyżne – 22 oddziały;
- filie – 16 oddziałów;
- razem – 38 oddziałów klas I–VIII.

Oznacza to redukcję o 9 oddziałów szkolnych, z 47 do 38. Liczba grup wychowania przedszkolnego pozostałaby zasadniczo bez zmian.

Zastrzeżenie

Powyższa symulacja stanowi model statyczny oparty na arkuszach 2026/2027. Jeżeli filie zostałyby uruchomione od 1 września 2027 r., należy przesunąć roczniki o jeden rok, uwzględnić odejście obecnych klas VIII oraz prognozowany nabór do klas I. Wynik dla roku wdrożenia może się więc różnić, zwłaszcza w klasach V i VIII.

14. Szacowany efekt finansowy wariantu C – SP Hyżne jako szkoła macierzysta i cztery filie I–IV

Przy przyjęciu 24 uczniów w oddziale liczba oddziałów klas I–VIII zmniejszyłaby się z 47 do 38, czyli o 9 oddziałów. Podstawowy, modelowy efekt finansowy tej zmiany wynosi około 2,07 mln zł rocznie. Po uwzględnieniu centralizacji kierownictwa efekt wzrasta do około 2,41 mln zł, a wraz z warunkowym ograniczeniem zatrudnienia specjalistów – do około 3,25 mln zł rocznie.

Do kalkulacji przyjęto dane z arkuszy organizacyjnych 2026/2027 oraz przeciętny roczny koszt etatu nauczycielskiego w wysokości 148 800 zł.

15. Zmiana liczby oddziałów

Klasa	Oddziały obecnie w pięciu szkołach	Oddziały po reorganizacji	Redukcja
V	6	3	3
VI	6	4	2
VII	5	3	2
VIII	6	4	2
Razem V–VIII	23	14	9
Klasy I–IV	24	24	0
Razem I–VIII	47	38	9

Przekształcenie czterech szkół w filie I–IV pozwoliłoby ograniczyć liczbę oddziałów klas V–VIII z 23 do 14. Liczba oddziałów klas I–IV nie zmieniałaby się, ponieważ w każdej filii pozostałby po jednym oddziale każdego rocznika, a w Hyżnem po dwa oddziały.

16. Redukcja godzin wynikająca z liczby oddziałów

Klasa	Zlikwidowane oddziały	Godziny na oddział	Redukcja godzin tygodniowo	Odpowiednik etatu 18-godz.	Efekt roczny
V	3	25	75	4,17	620 000 zł
VI	2	25	50	2,78	413 333 zł
VII	2	32	64	3,56	529 067 zł
VIII	2	31	62	3,44	512 533 zł
Razem	9	—	251	13,94	2 074 933 zł

Ograniczenie dziewięciu oddziałów klas V–VIII zmniejsza modelowe zapotrzebowanie na obowiązkowe zajęcia o 251 godzin tygodniowo. Odpowiada to około 13,94 etatu nauczyciela realizującego pensum 18-godzinne i rocznemu ekwiwalentowi kosztowemu około 2,07 mln zł.

Ograniczenie dziewięciu oddziałów klas V–VIII zmniejsza modelowe zapotrzebowanie na obowiązkowe zajęcia o 251 godzin tygodniowo. Odpowiada to około 13,94 etatu nauczyciela realizującego pensum 18-godzinne i rocznemu ekwiwalentowi kosztowemu około 2,07 mln zł.

Kwota 2,07 mln zł jest wynikiem normatywnym – opartym na różnicy liczby oddziałów i ramowych planach nauczania. Przed uznaniem jej za rzeczywistą oszczędność budżetową należy odjąć godziny, które już obecnie są realizowane wspólnie w klasach łączonych albo grupach międzyklasowych.

Dotyczy to zwłaszcza Brzezówki, Szklar, Grzegorzówki i Dylągówki, gdzie część:

- wychowania fizycznego;
- muzyki i plastyki;
- religii;
- niektórych zajęć klas IV–VIII

jest już prowadzona wspólnie. Dlatego rzeczywista redukcja płatnych godzin będzie mniejsza niż 251 godzin, jeżeli obecne arkusze nie finansują każdego oddziału według pełnego wymiaru.

17. Specjaliści – art. 42d Karty Nauczyciela

Pozycja	Stan obecny	Po reorganizacji	Redukcja
Specjaliści	9,00 etatów	3,40 etatu	5,60 etatu
Roczny koszt	1 339 200 zł	505 920 zł	833 280 zł

Jest to efekt warunkowy. Redukcja jest możliwa tylko w zakresie, w jakim godziny przekraczające standard:

- nie wynikają z orzeczeń i IPET-ów;
- nie są niezbędne do realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- nie naruszają minimalnego udziału psychologa i pedagoga specjalnego;
- nie naruszają ustawowego wskaźnika zatrudnienia specjalistów;

- mogą zostać organizacyjnie wykonane przez pozostałych nauczycieli we wszystkich pięciu lokalizacjach.

W praktyce należy również uwzględnić czas przejazdów specjalistów między szkołą macierzystą i filiami.

Tabela 121: Łączny efekt roczny zastosowania modelu C

Element oszczędności	Wariant ostrożny	Wariant rozszerzony
Redukcja 9 oddziałów – obowiązkowe zajęcia	2 074 933 zł	2 074 933 zł
Religia	0 zł	74 400 zł
Redukcja zniżek kierowniczych	338 933 zł	338 933 zł
Redukcja specjalistów	0 zł	833 280 zł
Łącznie	2 413 867 zł	3 321 547 zł

Modelowy efekt wariantu C wynosi od około 2,41 mln zł do 3,32 mln zł rocznie. Za wartość podstawową należy przyjąć 2,41 mln zł, obejmującą redukcję oddziałów oraz centralizację kierownictwa. Kwota 3,32 mln zł stanowi wariant maksymalny, uwzględniający dodatkowo religię i ograniczenie zatrudnienia specjalistów.

Jednocześnie wynik dotyczący oddziałów wymaga korekty na podstawie faktycznych godzin zapisanych w obecnych arkuszach, ponieważ część zajęć jest już realizowana w klasach łączonych. Ostateczną oszczędność netto należy ustalić dopiero po pomniejszeniu efektu o dowozy, świetlicę, odprawy i koszty dostosowania SP w Hyżnem.

Należy wziąć pod uwagę fakt, że w wyniku zastosowania tego modelu zmniejszy się kwota należnej subwencji, ponieważ przy jej obliczaniu nie będzie miała zastosowania waga P4 (dla małych szkół).

8.5. Model D – zespół szkół z filią w Brzezówce

1. Ocena prawna

Model D jest zgodny z obowiązującym prawem, pod warunkiem prawidłowego ukształtowania struktury:

- w skład zespołu wchodzić cztery szkoły podstawowe:
 - o SP w Hyżnem,
 - o SP w Grzegorzówce,
 - o SP w Szklarach,

- o SP w Dylągówce;
- SP w Brzezówce zostaje przekształcona w szkołę filialną klas I–IV, podporządkowaną organizacyjnie SP w Dylągówce;
- filia w Brzezówce nie jest odrębnym członkiem zespołu — wchodzi do jego struktury poprzez SP w Dylągówce.

Art. 91 ust. 3a Prawa oświatowego wprost pozwala organowi prowadzącemu połączyć w zespół prowadzone przez siebie szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży. Dyrektor zespołu jest jednocześnie dyrektorem wszystkich szkół wchodzących w jego skład. Utworzenie takiego zespołu wymaga jednak **pozytywnej opinii kuratora oświaty** oraz opinii rad pedagogicznych. Art. 91 Prawa oświatowego

Przekształcenie SP w Brzezówce w filię I–IV SP w Dylągówce jest dopuszczalne na podstawie art. 95 ust. 3–6 Prawa oświatowego, jeżeli uzasadniają je trudne warunki demograficzne lub geograficzne. Do przekształcenia stosuje się procedurę określoną w art. 88–89b, wymagającą m.in. uchwały intencyjnej, konsultacji z rodzicami i pozytywnej opinii kuratora. Art. 89–89b i art. 95 Prawa oświatowego

Prawidłowy opis struktury

Zespół Szkół Gminy Hyżne, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa w Hyżnem, Szkoła Podstawowa w Grzegorzówce, Szkoła Podstawowa w Szklarach oraz Szkoła Podstawowa w Dylągówce wraz z podporządkowaną jej organizacyjnie Szkołą Podstawową Filialną w Brzezówce obejmującą klasy I–IV.

2. Organizacja szkół w modelu D

Tabela 122: Oddziały i uczniowie w zespole

Jednostka w zespole	Organizacja	Uczniowie	Oddziały
SP Hyżne	szkoła I–VIII	281	15
SP Grzegorzówka	szkoła I–VIII	75	8
SP Szklary	szkoła I–VIII	85	8
SP Dylągówka – szkoła macierzysta	klasy I–VIII wraz z uczniami V–VIII z Brzezówki	142	9
Filia w Brzezówce	klasy I–IV	25	4
Razem	—	608	44

Obecnie pięć szkół obejmuje 608 uczniów w 47 oddziałach. Po przekształceniu Brzezówki w filię i przeniesieniu jej klas V–VIII do Dylągówki pozostałyby **44 oddziały**, czyli o 3 mniej.

Opis do raportu dla wójta: Model D zachowuje samodzielne szkoły I–VIII w Hyżnem, Grzegorzówce, Szklarach i Dylągówce. Jedyną zmianą stopnia organizacyjnego jest przekształcenie Brzeżówki w filię I–IV. Dzięki połączeniu starszych roczników Brzeżówki i Dylągówki liczba oddziałów szkolnych w gminie zmniejszyłaby się z 47 do 44.

Tabela 123: Organizacja SP w Dylągówce i filii w Brzeżówce

Klasa	Dylągówka	Brzeżówka	Razem w szkole macierzystej	Oddziały przed zmianą	Oddziały po zmianie
V	10	7	17	2	1
VI	14	7	21	2	1
VII	9	6	15	2	1
VIII	15	11	26	2	2
Razem V–VIII	48	31	79	8	5

Przyjęto maksymalnie 24 uczniów w oddziale, ponieważ przy tym założeniu dwa oddziały klas VIII będą liczyć po 13 osób, organ prowadzący może utworzyć jeden oddział 26 osobowy, ale będzie się to wiązało z podziałem na grupy z j. obcych i informatyki.

Tabela 124: Docelowa organizacja Szkoły Podstawowej w Dylągówce

Część szkoły	Uczniowie	Oddziały
Klasy I–IV w Dylągówce	63	4
Klasy V–VIII w Dylągówce	79	5
Szkoła macierzysta w Dylągówce	142	9
Klasy I–IV w filii w Brzeżówce	25	4
SP Dylągówka wraz z filią	167	13

Po reorganizacji SP w Dylągówce prowadziłyby dziewięć oddziałów – cztery klasy I–IV oraz pięć oddziałów klas V–VIII. W filii w Brzeżówce pozostałyby cztery oddziały klas I–IV. Łącznie SP w Dylągówce wraz z filią obejmowałaby 167 uczniów w 13 oddziałach zamiast obecnych 16.

Tabela 125: Organizacja wychowania przedszkolnego w zespole

Lokalizacja	Dzieci	Oddziały lub grupy
-------------	--------	--------------------

Hyżne	137	6
Grzegorzówka	23	1
Szklary	20	1
Dylągówka – OP	25	1
Dylągówka – punkt przedszkolny	18	1
Brzezówka – OP przy filii	12	1
Razem	235	11

Model D nie zakłada zmniejszenia liczby oddziałów przedszkolnych. Oddział przedszkolny w Brzezówce może pozostać w budynku filii, ale jego umiejscowienie musi zostać jednoznacznie określone w akcie założycielskim i statucie SP w Dylągówce.

3. Zarządzanie zespołem

Tabela 126: Proponowana struktura kierownicza

Funkcja	Liczba	Podstawowy zakres
Dyrektor zespołu	1	całość organizacji, kadry, finanse, nadzór
Wicedyrektor ds. szkoły w Hyżnem	1	największa lokalizacja, klasy i OP
Wicedyrektor ds. szkół terenowych	1	Grzegorzówka, Szklary, Dylągówka i Brzezówka
Koordynatorzy lokalizacji	do 4	bieżąca organizacja, bezpieczeństwo, kontakt z rodzicami
Administracja centralna	wspólna	kadry, finanse, zakupy, dokumentacja

Przy pięciu czynnych budynkach jeden wicedyrektor do spraw wszystkich szkół terenowych może być rozwiązaniem nadmiernie obciążającym. Organizacyjnie bezpieczniejszy byłby:

- jeden dyrektor;
- dwóch wicedyrektorów;
- jeden kierownik lub koordynator filii w Brzezówce;
- lokalni koordynatorzy bez dużych zniżek godzin.

Jeżeli zostanie utworzone trzecie stanowisko wicedyrektora albo kierownik filii otrzyma znaczną zniżkę, oszczędność kierownicza będzie niższa od przedstawionej kalkulacji.

Połączenie w zespół nie musi automatycznie likwidować odrębności:

- rad pedagogicznych;
- rad rodziców;
- samorządów uczniowskich;
- statutów poszczególnych szkół.

Art. 91 ust. 1 pozwala jednak odmiennie uregulować te sprawy w statucie zespołu. Rekomenduje się zachowanie odrębnych rad rodziców i samorządów, natomiast wspólną organizację:

- kadr;
- administracji;
- specjalistów;
- zakupów;
- zastępstw;
- doskonalenia zawodowego;
- obsługi prawnej i finansowej.

4. Procedura wdrożenia

Model D wymaga przeprowadzenia dwóch powiązanych procedur.

A. Przekształcenie SP w Brzezówce w filię

Należy:

1. przygotować analizę demograficzną, organizacyjną, lokalową, transportową i finansową;
2. podjąć uchwałę o zamiarze przekształcenia;
3. co najmniej sześć miesięcy wcześniej zawiadomić rodziców i kuratora;
4. udostępnić dokumentację w BIP;
5. przeprowadzić konsultacje z rodzicami;
6. uzyskać pozytywną opinię kuratora;
7. podjąć uchwałę o przekształceniu;
8. zmienić sieć i obwody szkół;
9. zmienić akt założycielski i statut SP w Dylągówce.

Przekształcenie Brzezówki w filię jest równoznaczne z likwidacją jej dotychczasowej formy organizacyjno-prawnej jako samodzielnej jednostki.

B. Utworzenie zespołu szkół

Należy:

1. przygotować projekt aktu założycielskiego i statutu zespołu;
2. uzyskać opinie rad pedagogicznych;
3. uzyskać pozytywną opinię kuratora;
4. podjąć uchwałę rady gminy o utworzeniu zespołu;
5. określić szkoły wchodzące w skład zespołu;
6. ustalić strukturę kierowniczą;
7. określić zasady przejęcia mienia, dokumentacji, należności i zobowiązań;
8. dokonać zmian w RSPO, SIO i planach finansowych.

Samo utworzenie zespołu nie podlega procedurze likwidacyjnej z art. 89–89c. Zgodnie z art. 91 ust. 7a przepisy te nie mają zastosowania do połączenia szkół w zespół. Procedura likwidacyjno-przekształceniowa dotyczy wyłącznie Brzezówki.

Obie zmiany powinny wejść w życie **1 września**. Jeżeli model miałby obowiązywać od 1 września 2027 r., uchwała intencyjna dotycząca Brzezówki i skuteczne zawiadomienia powinny nastąpić najpóźniej do końca lutego 2027 r. Bezpieczniej rozpocząć procedurę jesienią 2026 r.

5. Oszczędność z redukcji oddziałów

Połączenie klas V–VIII Brzezówki z Dylągówką zmniejsza liczbę oddziałów o trzy:

- klasa V – redukcja jednego oddziału;
- klasa VI – redukcja jednego oddziału;
- klasa VII – redukcja jednego oddziału;
- klasa VIII – bez redukcji.

Tabela 127: Modelowa redukcja godzin i efekt finansowy

Klasa	Redukcja oddziałów	Godziny na oddział	Redukcja godzin	Odpowiednik etatu	Efekt roczny
V	1	25	25	1,39	206 667 zł
VI	1	25	25	1,39	206 667 zł

VII	1	32	32	1,78	264 533 zł
Razem	3	—	82	4,56	677 867 zł

6. Oszczędność na kierownictwie

W kalkulacji przyjęto:

- obecnie pięciu dyrektorów i 78 godzin zniżek kierowniczych;
- po zmianie jednego dyrektora zespołu i dwóch wicedyrektorów;
- łączne zniżki po reorganizacji – 37 godzin;
- redukcję – 41 godzin.

Pozycja	Wartość
Redukcja zniżek kierowniczych	41 godz.
Odpowiednik etatowy	2,28
Roczny efekt	338 933 zł
Efekt za 4 miesiące	112 978 zł

Do tej kwoty można dodać różnicę w dodatkach funkcyjnych i motywacyjnych, ale potrzebne są planowane wysokości dodatków dla dyrektora i wicedyrektorów zespołu.

Oszczędność zmniejszy się, jeżeli utworzone zostaną dodatkowe stanowiska kierownicze ze zniżkami godzin.

7. Specjaliści – art. 42d KN

Karta Nauczyciela pozwala ustalić standard specjalistów łącznie dla zespołu. Do liczby dzieci i uczniów wlicza się także dzieci z oddziałów przedszkolnych oraz uczniów szkoły filialnej. Art. 42d ust. 1, 3 i 8–10 Karty Nauczyciela

Według danych arkuszy 2026/2027:

- uczniowie klas I–VIII – 608;
- dzieci w oddziałach i punkcie przedszkolnym – 235;
- razem – 843 dzieci i uczniów.

Dla tej liczby kalkulator wskazuje około **3,40 etatu specjalistów**.

Pozycja	Obecnie	Model D	Różnica
Specjaliści	około 9,00 etatów	minimum 3,40 etatu	-5,60 etatu
Koszt roczny	1 339 200 zł	505 920 zł	833 280 zł

Jest to efekt warunkowy. Nie wolno ograniczyć specjalistów do ustawowego minimum, jeżeli dodatkowe godziny są konieczne ze względu na:

- orzeczenia i IPET-y;
- rozpoznane potrzeby uczniów;
- obowiązkowe formy pomocy;
- minimalny udział psychologa i pedagoga specjalnego;
- wskaźnik historyczny z art. 42d ust. 13 KN;
- konieczność pracy w pięciu odległych lokalizacjach.

8. Administracja i obsługa

Utworzenie zespołu może umożliwić centralizację:

- sekretariatów;
- kadr;
- obsługi finansowej;
- zakupów;
- zamówień publicznych;
- prowadzenia dokumentacji.

Nie daje jednak automatycznej możliwości ograniczenia:

- sprzątnia;
- konserwatorów;
- obsługi kuchni;
- pomocy nauczycieli;
- pracowników odpowiedzialnych za bezpieczeństwo budynków.

Wariant ostrożny może zakładać redukcję jednego etatu administracyjnego:

Kwoty tej nie włączono do podstawowego efektu, dopóki nie zostanie opracowany podział obowiązków między zespół, GZEAS, sekretariaty i koordynatorów lokalizacji.

9. Łączny efekt finansowy modelu D

Tabela 128: Efekt finansowy modelu D

Element	Wariant podstawowy	Wariant rozszerzony
Redukcja trzech oddziałów	677 867 zł	677 867 zł
Religia	0 zł	24 800 zł
Centralizacja kierownictwa	338 933 zł	338 933 zł
Dostosowanie specjalistów	0 zł	833 280 zł
Redukcja 1 etatu administracji	0 zł	88 529 zł
Łączny efekt piętnoroczny	1 016 800 zł	1 963 409 zł
Efekt za pierwsze 4 miesiące	338 933 zł	654 470 zł

Interpretacja wyniku

- **338 933 zł rocznie** – najbardziej bezpośredni efekt organizacyjny wynikający z ograniczenia niższych kierowniczych.
- **677 867 zł rocznie** – szacowany efekt finansowy redukcji trzech oddziałów;
- **833 280 zł rocznie** – efekt warunkowy dotyczący specjalistów.
- **88 529 zł rocznie** – potencjalny efekt administracyjny, wymagający analizy obowiązków.
- **24 800 zł rocznie** – maksymalny efekt religii, zależny od organizacji grup i zgłoszeń.

Nie należy obecnie przyjmować 1,96 mln zł jako gwarantowanej oszczędności. Do planowania budżetowego bezpieczniej przyjąć około **1,02 mln zł brutto** przed korektą o istniejące klasy łączone, a następnie pomniejszyć wynik o koszty dowozu i opieki.

10. Koszty zmniejszające efekt

Do oszczędności netto trzeba odjąć:

- dowóz 31 uczniów klas V–VIII z Brzezówki do Dylągówki;
- opiekę w czasie przewozu;
- ewentualne zwiększenie świetlicy w Dylągówce;
- odprawy i koszty zmian warunków zatrudnienia;
- koszty organizacji zespołu i dostosowania systemów;
- zniżki dla dodatkowych wicedyrektorów lub kierownika filii;
- jednorazowe koszty dokumentacji, oznakowania i zmian organizacyjnych.

Budynki wszystkich szkół pozostają czynne, dlatego model nie daje zasadniczej oszczędności na ogrzewaniu, energii, sprzątanii i konserwacji.

11. Ocena modelu D

Model D jest rozwiązaniem prawnie dopuszczalnym i organizacyjnie bardziej umiarkowanym niż przekształcenie wszystkich szkół w filie.

Jego mocne strony to:

- zachowanie czterech samodzielnych szkół I–VIII;
- ograniczenie reorganizacji sieci do najmniejszej szkoły;
- wspólna polityka kadrowa i specjalistyczna;
- możliwość uzupełniania etatów w całym zespole;
- ograniczenie liczby dyrektorów;
- redukcja trzech oddziałów klas V–VIII;
- krótszy i mniej kosztowny dowóz niż w wariancie z wszystkimi filiami.

Główne ryzyka:

- konieczność uzyskania dwóch pozytywnych opinii kuratora – dla zespołu i dla przekształcenia Brzezówki;
- zarządzanie pięcioma budynkami przez jednego dyrektora;
- sprzeciw społeczności Brzezówki;
- pozorność części oszczędności, jeżeli zostaną utworzone liczne stanowiska kierownicze;
- konieczność dowozu uczniów V–VIII;

- ograniczona możliwość redukcji specjalistów ze względu na realne potrzeby uczniów.

Rekomendacja

Model D można uznać za racjonalny wariant pośredni między jednym zespołem wszystkich samodzielnych szkół a przekształceniem wszystkich małych szkół w filie. Zapewnia on realny potencjał centralizacji, a jednocześnie ogranicza społeczne skutki reorganizacji do jednej miejscowości.

Można przyjąć efekt podstawowy około **1,02 mln zł rocznie**, ale przed wpisaniem go do wieloletniej prognozy finansowej trzeba sporządzić projekt arkusza zespołu. Dopiero porównanie faktycznych godzin przedmiotowych Dylągówki i Brzezówki z godzinami pięciu nowych oddziałów klas V–VIII pozwoli określić rzeczywistą, a nie normatywną oszczędność kadrową.

8.6. Porównanie modeli C i D

Model C daje wyraźnie większy potencjał oszczędności, ponieważ ogranicza liczbę oddziałów o dziewięć i przenosi cały drugi etap edukacyjny do Hyżnego. Model D ogranicza tylko trzy oddziały w Brzezówce i Dylągówce, ale jest łatwiejszy do wdrożenia, znacznie mniej konfliktowy społecznie i wymaga dowozu pięciokrotnie mniejszej liczby uczniów.

Porównanie oparto na danych arkuszy 2026/2027, limicie 24 uczniów w oddziale oraz koszcie 148 800 zł na etat nauczycielski rocznie.

Tabela 129: Struktura organizacyjna modelu C i D

Element	Model C	Model D
Podstawowa struktura	jedna SP w Hyżnem z czterema filiami	zespół czterech szkół; Brzezówka jako filia Dylągówki
Szkoły samodzielne I–VIII	Hyżne	Hyżne, Grzegorzówka, Szklary, Dylągówka
Filie I–IV	Grzegorzówka, Szklary, Dylągówka, Brzezówka	Brzezówka
Miejsce nauki uczniów V–VIII z filii	Hyżne	Dylągówka – tylko uczniowie z Brzezówki
Liczba budynków czynnych	5	5
Dyrektorzy	jeden dyrektor szkoły macierzystej	jeden dyrektor zespołu
Wicedyrektorzy	rekomendowanych dwóch	rekomendowanych dwóch

Samodzielność lokalnych szkół	zasadniczo zniesiona	zachowana w czterech szkołach
--------------------------------------	----------------------	-------------------------------

Model C oznacza zasadniczą przebudowę sieci i utworzenie jednej szkoły działającej w pięciu lokalizacjach. Model D zachowuje cztery samodzielne szkoły, które zostają połączone w zespół, a reorganizacja stopnia organizacyjnego dotyczy wyłącznie Brzezówki.

Tabela 130: Liczba oddziałów w modelach C i D

Wskaźnik	Stan obecny	Model C	Model D
Uczniowie klas I–VIII	608	608	608
Oddziały klas I–VIII	47	38	44
Redukcja oddziałów	—	9	3
Oddziały przedszkolne i punkt	11	11	11
Wszystkie oddziały i grupy	58	49	55

Model C

W Hyżnem funkcjonowałyby:

- 8 oddziałów klas I–IV;
- 14 oddziałów klas V–VIII;
- razem 22 oddziały szkolne;
- dodatkowo 6 oddziałów przedszkolnych.

W czterech filiach pozostałoby łącznie 16 oddziałów klas I–IV.

Model D

Bez zmian pozostałaby organizacja:

- SP Hyżne – 15 oddziałów;
- SP Grzegorzówka – 8 oddziałów;
- SP Szklary – 8 oddziałów.

SP Dylągówka wraz z filią w Brzezówce obejmowałaby 13 oddziałów zamiast obecnych 16.

Model C ogranicza liczbę oddziałów trzykrotnie bardziej niż model D. W modelu C redukcja obejmuje klasy V–VIII wszystkich małych szkół, natomiast w modelu D wyłącznie trzy oddziały powstałe po połączeniu uczniów Brzezówki i Dylągówki.

Tabela 131: Uczniowie objęci zmianą miejsca nauki

Wskaźnik	Model C	Model D
Uczniowie przenoszeni do innej miejscowości	154	31
Miejsce docelowe	Hyżne	Dylągówka
Udział uczniów klas I–VIII gminy	25,33%	5,10%
Skala dowozu względem modelu D	ok. 5 razy większa	punkt odniesienia

Największą różnicą między modelami jest skala dowozu. Model C obejmuje zmianą miejsca nauki 154 uczniów, a model D – 31 uczniów. Koszt transportu i opieki będzie więc w modelu C znacznie wyższy i w większym stopniu pomniejszy oszczędność brutto.

Tabela 132: Redukcja oddziałów modelach C i D

Klasa	Redukcja w modelu C	Redukcja w modelu D
V	3 oddziały	1 oddział
VI	2 oddziały	1 oddział
VII	2 oddziały	1 oddział
VIII	2 oddziały	0
Razem	9 oddziałów	3 oddziały

Model C daje dodatkowo około 169 godzin redukcji tygodniowo w stosunku do modelu D. Odpowiada to około 9,39 etatu nauczycielskiego i 1,40 mln zł rocznego ekwiwalentu kosztowego. Wartość ta wymaga korekty o zajęcia już połączone w obecnych arkuszach.

Tabela 133: Specjaliści w obu modelach

Wskaźnik	Model C	Model D
Obecne zatrudnienie	ok. 9,00 etatów	ok. 9,00 etatów
Standard po zmianie	ok. 3,40 etatu	ok. 3,40 etatu
Potencjalna redukcja	5,60 etatu	5,60 etatu
Warunkowy efekt roczny	833 280 zł	833 280 zł

Efekt jest identyczny, ponieważ w obu modelach standard obejmuje tę samą liczbę dzieci i uczniów. Nie oznacza to jednak, że rzeczywiście można zlikwidować wszystkie etaty ponad minimum. Konieczne jest sprawdzenie orzeczeń, IPET-ów, obowiązkowych form pomocy oraz wskaźnika historycznego z art. 42d ust. 13 KN.

Tabela 134: Porównanie efektów finansowych modeli C i D

Element	Model C	Model D	Różnica C–D
Redukcja oddziałów	2 074 933 zł	677 867 zł	+1 397 067 zł
Kierownictwo	338 933 zł	338 933 zł	0 zł
Efekt podstawowy brutto	2 413 867 zł	1 016 800 zł	+1 397 067 zł
Religia – maksymalnie	74 400 zł	24 800 zł	+49 600 zł
Specjaliści – warunkowo	833 280 zł	833 280 zł	0 zł
Efekt rozszerzony brutto	3 321 547 zł	1 874 880 zł	+1 446 667 zł

Tabela 135: Koszty pomniejszające efekt

Koszt lub ryzyko	Model C	Model D
Dowóz uczniów V–VIII	bardzo wysoki – 154 uczniów	umiarkowany – 31 uczniów
Opieka podczas dowozu	znaczny wzrost	ograniczony wzrost
Świetlica	duży wzrost potrzeb w Hyżnem	możliwy wzrost w Dylągówce
Dostosowanie budynku	istotne ryzyko w Hyżnem	mniejsze ryzyko w Dylągówce
Liczba postępowań dotyczących filii	4	1
Odprawy nauczycieli	wysokie ryzyko	umiarkowane ryzyko

Konflikt społeczny	bardzo wysokie ryzyko	skoncentrowany w Brzezówce
Zmianowość	możliwa w Hyżnem	mało prawdopodobna
Zarządzanie budynkami	5 lokalizacji jednej szkoły	5 lokalizacji zespołu
Koszty utrzymania budynków	pozostają	pozostają

Model C jest prawnie możliwy, ale wymaga udowodnienia, że warunki nauki 154 uczniów nie ulegną pogorszeniu. W szczególności trzeba wykazać odpowiednią pojemność budynku w Hyżnem, brak nadmiernej zmienności i właściwą organizację dowozu.

Model D jest łatwiejszy do uzasadnienia, ponieważ reorganizacja dotyczy jednej bardzo małej szkoły, a uczniowie są przenoszeni do większej szkoły w Dylągówce.

Tabela 136: Porównanie strategiczne modeli C i D

Kryterium	Model C	Model D
Efekt finansowy	bardzo wysoki	umiarkowany
Trwałość oszczędności	wysoka	średnia
Rozwiązanie problemu małych oddziałów V–VIII	zasadnicze	tylko w Brzezówce
Koszt transportu	bardzo wysoki	umiarkowany
Akceptowalność społeczna	niska	wyższa
Trudność wdrożenia	bardzo wysoka	umiarkowana
Ryzyko kadrowe	wysokie	umiarkowane
Ryzyko przeciążenia szkoły przyjmującej	wysokie	niskie lub umiarkowane
Możliwość etapowego wdrożenia	ograniczona	bardzo dobra
Zachowanie lokalnej samodzielności	nie	w czterech szkołach
Potencjał dalszej reorganizacji	model docelowy	model przejściowy

Rekomendacja

Model D – wariant rekomendowany do pierwszego etapu

Model D jest rozwiązaniem bardziej bezpiecznym organizacyjnie i społecznie. Pozwala:

- sprawdzić funkcjonowanie zespołu;
- wdrożyć wspólną politykę kadrową;
- zweryfikować realną oszczędność na specjalistach i administracji;

- przetestować organizację filii;
- ograniczyć trzy oddziały;
- uniknąć jednoczesnego dowozu 154 uczniów;
- przygotować gminę do ewentualnych dalszych zmian.

Podstawowy efekt brutto wynosi około **1,02 mln zł rocznie**, przed korektą o zajęcia już łączone i koszty dowozu.

Model C – wariant docelowy lub drugi etap

Model C daje podstawowy efekt brutto około **2,41 mln zł rocznie**, czyli o około **1,40 mln zł więcej** niż model D. Powinien być jednak rozważany dopiero po potwierdzeniu:

- pojemności SP w Hyżnem;
- możliwości przyjęcia 154 dodatkowych uczniów;
- organizacji 14 oddziałów klas V–VIII;
- kosztów i czasu dowozu;
- możliwości uniknięcia zmianowości;
- społecznej akceptacji rozwiązania.

Najbardziej racjonalną strategią jest zatem wdrożenie modelu D jako etapu pierwszego, a po dwóch–trzech latach ocena czy sytuacja demograficzna i finansowa uzasadnia przejście do modelu C. Model D nie rozwiązuje problemu małych oddziałów w Grzegorzówce i Szklarach, ale pozwala ograniczyć ryzyko nagłej, całościowej reorganizacji.

Reorganizacja sieci szkół w Gminie Hyżne jest działaniem pożądanym ze względu na systematycznie pogarszającą się sytuację demograficzną, malejącą liczbę uczniów oraz rosnące koszty utrzymywania małych oddziałów i rozproszonej struktury zarządzania. Brak zmian będzie prowadził do dalszego wzrostu kosztu kształcenia jednego ucznia i zwiększania dopłat z budżetu gminy kosztem innych zadań publicznych.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa wdrożenia rekomendowany jest model D jako pierwszy etap reorganizacji. Pozwala ograniczyć koszty, uporządkować zatrudnienie i zarządzanie oraz zachować dostępność edukacji w poszczególnych miejscowościach. Po ocenie skutków demograficznych, finansowych i organizacyjnych możliwe będzie rozważenie dalszej konsolidacji.

Reorganizacja nie powinna być przedstawiana wyłącznie jako działanie oszczędnościowe. Jej celem jest dostosowanie sieci szkół do rzeczywistej liczby uczniów, racjonalne wykorzystanie kadry i budynków oraz zabezpieczenie stabilnej

jakości nauczania w kolejnych latach. Ostateczna decyzja powinna zostać poprzedzona konsultacjami społecznymi, analizą dowozu i warunków lokalowych oraz uzyskaniem wymaganych opinii organów oświatowych.

Reorganizacja sieci szkół może przynieść uczniom korzyści wykraczające poza ograniczenie kosztów. Połączenie zasobów kadrowych i organizacyjnych stwarza możliwość zapewnienia stabilniejszej oraz bardziej zróżnicowanej oferty edukacyjnej, szczególnie w klasach IV–VIII.

Do najważniejszych korzyści należą:

- łatwiejszy dostęp do nauczycieli przedmiotowych oraz ograniczenie sytuacji, w których zajęcia prowadzą osoby uzupełniające etat w kilku placówkach;
- zwiększenie dostępności psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego, logopedy i terapeuty pedagogicznego;
- możliwość tworzenia stałych zespołów specjalistów oraz lepszej koordynacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- szersza oferta zajęć dodatkowych, kół zainteresowań, zajęć sportowych i projektów edukacyjnych;
- lepsze wykorzystanie pracowni przedmiotowych, sal komputerowych, obiektów sportowych, biblioteki oraz pomocy dydaktycznych;
- ograniczenie nauczania w bardzo małych lub łączonych klasach, zwłaszcza na drugim etapie edukacyjnym;
- większa grupa rówieśnicza, umożliwiająca pracę zespołową, zdrową rywalizację, rozwijanie kompetencji społecznych i nawiązywanie szerszych relacji;
- łatwiejsze organizowanie podziału na grupy według poziomu zaawansowania lub potrzeb uczniów;
- większa ciągłość zastępstw i mniejsze ryzyko odwoływania zajęć w przypadku nieobecności nauczyciela;
- możliwość przeznaczenia części uzyskanych oszczędności na poprawę jakości nauczania, wyposażenie szkół, opiekę świetlicową, transport oraz zajęcia wspierające uczniów.

OECD³ wskazuje, że małe szkoły wiejskie mogą mieć trudności z pozyskaniem specjalistycznej kadry i zapewnieniem szerokiej oferty programowej. Współdzielenie

³ OECD – „Elastyczne systemy szkolne: dostosowanie sieci szkół do zmieniających się potrzeb na obszarach miejskich, wiejskich i oddalonych”

zasobów, koordynacja pracy szkół i konsolidacja zarządzania mogą zwiększyć dostęp uczniów do pełniejszej oferty oraz poprawić jakość nauczania. Jednocześnie OECD podkreśla, że powodzenie reorganizacji zależy od właściwego zorganizowania transportu i ograniczenia czasu dojazdu. Zbyt długie przejazdy mogą powodować zmęczenie oraz ograniczać czas przeznaczony na zajęcia dodatkowe i życie rodzinne.

Nie należy jednak twierdzić, że większa szkoła sama w sobie gwarantuje lepsze wyniki. Badania nie dają jednoznacznej odpowiedzi co do wpływu wielkości szkoły na osiągnięcia uczniów. Korzyści zależą przede wszystkim od jakości kadry, organizacji nauczania, liczebności klas, wyposażenia oraz wsparcia udzielanego uczniom.⁴

Odniesienie do modeli C i D

W modelu C uczniowie klas V–VIII z czterech miejscowości uczęszczaliby do szkoły głównej w Hyżnem. Rozwiązanie to daje największe możliwości:

- utworzenia pełniejszych zespołów nauczycieli przedmiotowych;
- rozwinięcia oferty zajęć dodatkowych;
- koncentracji specjalistów i wyposażenia;
- ograniczenia nauczania w bardzo małych oddziałach;
- zapewnienia uczniom liczniejszego środowiska rówieśniczego.

Warunkiem jest sprawne i bezpieczne dowożenie około 154 uczniów, dostosowanie szkoły w Hyżnem do większej liczby dzieci oraz zapewnienie świetlicy przed rozpoczęciem lekcji i po ich zakończeniu.

Model D zapewnia bardziej umiarkowane korzyści edukacyjne, ale znacznie ogranicza skalę zmian. Szkoły w Hyżnem, Grzegorzówce, Szklarach i Dylągówce zachowują samodzielność, a dojazd dotyczy głównie około 31 uczniów klas V–VIII z Brzezówki. Dzieci młodsze pozostają w swojej miejscowości, natomiast starsi uczniowie Brzezówki uzyskują dostęp do większych grup rówieśniczych, nauczycieli przedmiotowych i zaplecza szkoły w Dylągówce.

Reorganizację należy potraktować nie tylko jako sposób ograniczenia wydatków, lecz przede wszystkim jako możliwość zapewnienia uczniom stabilnej kadry, szerszej oferty zajęć, lepszego dostępu do specjalistów i nowocześniejszej bazy dydaktycznej. Zaoszczędzone środki powinny zostać częściowo przeznaczone na poprawę warunków nauki, transport, świetlicę i wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Takie podejście pozwoli wykazać, że celem zmian jest utrzymanie dobrej jakości edukacji mimo pogarszającej się sytuacji demograficznej, a nie wyłącznie zmniejszenie kosztów.

⁴ Międzynarodowy Instytut Planowania Oświaty UNESCO – „Wielkość szkoły a wyniki uczniów”.

Opracował: Dorota Grzeszczak

Zatwierdził: Wojciech Konat, Prezes zarządu

SPIS TABEL

Tabela 1: Organizacja szkół podstawowych	14
Tabela 2: Zmiana wskaźników organizacyjnych	15
Tabela 3: Dostępność edukacji	16
Tabela 4: Koszt jednostkowy edukacji ucznia	17
Tabela 5: Koszt oddziału i nakłady inwestycyjne	18
Tabela 6: Kadra nauczycielska i pomoc psychologiczno-pedagogiczna	18
Tabela 7: Uczestnictwo dzieci w edukacji przedszkolnej	21
Tabela 8: Współczynnik skolaryzacji przedszkolnej	21
Tabela 9: Organizacja oddziałów i zatrudnienie nauczycieli	22
Tabela 10: Zmiana organizacji w latach 2022–2025	22
Tabela 11: Koszt edukacji przedszkolnej jednego dziecka	23
Tabela 12: Koszt oddziału przedszkolnego	23
Tabela 13: Porównanie dochodów i wydatków oświatowych w 2025 r.	26
Tabela 14: Koszt i finansowanie w przeliczeniu na ucznia	27
Tabela 15: Kwota dokładana przez gminę na ucznia w 2025 r.	28
Tabela 16: Pokrycie kosztu netto potrzebami oświatowymi	29
Tabela 17: Potrzeby i wydatki na kształcenie specjalne	29
Tabela 18: Ranking szkół według kluczowych wskaźników	31
Tabela 19: Oddziały i uczniowie w latach szkolnych 2025/2026 i 2026/2027	32
Tabela 20: Podstawowe wskaźniki organizacyjne	34
Tabela 21: Liczebność klas I–VIII w 2026 r.	34
Tabela 22: Organizacja edukacji łączonej w klasach IV–V	35
Tabela 23: Podstawy prawne proponowanego rozwiązania	36
Tabela 24: Organizacja zajęć łączonych w klasach VI–VII oraz religii w klasach VII i VIII	37
Tabela 25: Proponowana organizacja wychowania fizycznego	38
Tabela 26: Efekt finansowy proponowanego rozwiązania	39
Tabela 27: Etaty i godziny nauczycieli SPG	40
Tabela 28: Standardy zatrudnienia specjalistów	41
Tabela 29: Efekt propozycji podwyższenia pensum specjalistów	41
Tabela 30: Efekt zmiany pensum nauczyciela grupy mieszanej z 22 do 25 godzin	42
Tabela 31: Koszty wykonania i wskaźniki jednostkowe	43
Tabela 32: Wydatki na kształcenie specjalne	44
Tabela 33: Podsumowanie potencjalnych efektów finansowych SP w Grzegorzówce ..	44
Tabela 34: Rekomendowane warianty wdrożenia	45
Tabela 35: Organizacja Szkoły Podstawowej w Dylągówce	47
Tabela 36: Liczebność klas SPD	48
Tabela 37: Organizacja punktu przedszkolnego i oddziału przedszkolnego	48
Tabela 38: Propozycja łączenia zajęć kl. IV i V	49
Tabela 39: Efekt finansowy połączenia klas IV–V	49

Tabela 40: Propozycja zajęć łączonych klas VI–VII i religii VII–VIII	50
Tabela 41: Efekt finansowy łączenia zajęć w klasach VI i VII i religii	50
Tabela 42: Proponowana organizacja wychowania fizycznego	51
Tabela 43: Efekt finansowy reorganizacji WF	51
Tabela 44: Efekt zmiany pensum grupy mieszanej z 22 do 25 godzin	52
Tabela 45: Etaty i godziny nauczycieli SPD	53
Tabela 46: Kontrola standardu z art. 42d Karty Nauczyciela.....	54
Tabela 47: Rozbieżności w dokumentacji szkoły, wymagające wyjaśnienia	54
Tabela 48: Koszty wykonania i wskaźniki jednostkowe	55
Tabela 49: Kształcenie specjalne	56
Tabela 50: Podsumowanie potencjalnego efektu finansowego optymalizacji	56
Tabela 51: Organizacja i wskaźniki edukacyjne (SPSz).....	58
Tabela 52: Liczebność klas i małe oddziały	59
Tabela 53: Propozycja edukacji łączonej w klasach VI–VII i religii VII–VIII	60
Tabela 54: Propozycja edukacji łączonej i religii w klasach IV–V	60
Tabela 55: Propozycja optymalnej wersji organizacji zajęć z wychowania fizycznego... 61	
Tabela 56: Skutek godzinowy i etatowy optymalizacji zajęć wychowania fizycznego 62	
Tabela 57: Efekt zmiany pensum nauczyciela grupy mieszanej z 22 do 25 godzin	62
Tabela 58: Godziny i etaty nauczycieli.....	63
Tabela 59: Kontrola standardu z art. 42d Karty Nauczyciela.....	63
Tabela 60: Analiza finansowa SP Szklary – 2025 r.	64
Tabela 61: Finansowanie kształcenia specjalnego	65
Tabela 62: Podsumowanie efektów finansowych optymalizacji – SP Szklary	65
Tabela 63: Organizacja szkoły i podstawowe wskaźniki organizacyjne	68
Tabela 64: Liczebność oddziałów szkolnych	68
Tabela 65: Proponowana organizacja zajęć z religii	70
Tabela 66: Efekt finansowy zmiany organizacji zajęć religii	70
Tabela 67: Organizacja zajęć z wychowania fizycznego	70
Tabela 68: Proponowana organizacja zajęć z wychowania fizycznego	71
Tabela 69: Zatrudnienie nauczycieli.....	71
Tabela 70: Zatrudnienie specjalistów	72
Tabela 71: Zatrudnienie pracowników AIO	73
Tabela 72: Dane finansowe za rok 2025	74
Tabela 73: Podsumowanie efektów finansowych proponowanych zmian	75
Tabela 74: Uczniowie i oddziały	78
Tabela 75: Podstawowe wskaźniki szkoły.....	79
Tabela 76: Średnia liczebność oddziałów	79
Tabela 77: Wariant optymalizacyjny — połączenie klas IV A i IV B.....	80
Tabela 78: Organizacja godzin po połączeniu oddziałów kl. IV	80
Tabela 79: Proponowana organizacja zajęć z wychowania fizycznego w klasach IV–V . 81	
Tabela 80: Etaty i godziny nauczycieli SPH	82

Tabela 81: Etaty i godziny pracowników AIO	82
Tabela 82: Standardy zatrudnienia specjalistów	83
Tabela 83: Liczba uczniów i godzin wsparcia	84
Tabela 84: Przydziały nauczycieli współorganizujących – uzgodnienia danych	85
Tabela 85: Propozycja zmiany pensum nauczycieli przedszkolnych	86
Tabela 86: Główne dane finansowe za 2025 r. za 2025 r.	87
Tabela 87: Wskaźniki jednostkowe	88
Tabela 88: Podsumowanie efektów finansowych proponowanych zmian	89
Tabela 89: Etaty administracji i obsługi w szkołach podstawowych	91
Tabela 90: Struktura zatrudnienia w roku 2026/2027.....	92
Tabela 91: Sprzątanie – porównanie ze standardem 800 m ²	92
Tabela 92: Żywnienie – kuchnie przygotowujące posiłki	93
Tabela 93: Sekretariat i administracja	93
Tabela 94: Pomoc nauczyciela i opieka nad dziećmi	94
Tabela 95: Prognoza naboru do klas I	96
Tabela 96: Prognoza liczby wszystkich uczniów.....	97
Tabela 97: Szacunek klasy I w roku 2032/2033	98
Tabela 98: Liczba oddziałów i średnia liczebność	98
Tabela 99: Skorygowana liczba małych oddziałów	99
Tabela 100: Struktura klas w roku 2032/2033	100
Tabela 101: Wyniki finansowe jednostek za 2025 r.	101
Tabela 102: Czynniki wpływające na finanse oświaty	101
Tabela 103: Organizacja	110
Tabela 104: Szacowany efekt finansowy	111
Tabela 105: Organizacja	111
Tabela 106: Szacowany efekt finansowy	111
Tabela 107: Organizacja	112
Tabela 108: Szacowany efekt finansowy	113
Tabela 109: Efektywność organizacyjna i finansowa proponowanych wariantów	114
Tabela 110: Stan przed utworzeniem zespołów	118
Tabela 111: Godziny i etaty po optymalizacji	119
Tabela 112: Liczba potrzebnych nauczycieli.....	119
Tabela 113: Łączny skutek kadrowy Modelu A	120
Tabela 114: Godziny i etaty po optymalizacji	120
Tabela 115: Liczba potrzebnych nauczycieli – model B	121
Tabela 116: Możliwy skutek finansowy utworzenia zespołów.....	121
Tabela 117: Łączny efekt roczny zastosowania modelu C	135
Tabela 118: Oddziały i uczniowie w zespole	136
Tabela 119: Organizacja SP w Dylągówce i filii w Brzezówce.....	137
Tabela 120: Docelowa organizacja Szkoły Podstawowej w Dylągówce	137
Tabela 121: Organizacja wychowania przedszkolnego w zespole.....	137

Tabela 122: Proponowana struktura kierownicza	138
Tabela 123: Modelowa redukcja godzin i efekt finansowy	140
Tabela 124: Efekt finansowy modelu D	143
Tabela 125: Struktura organizacyjna modelu C i D	145
Tabela 126: Liczba oddziałów w modelach C i D	146
Tabela 127: Uczniowie objęci zmianą miejsca nauki	147
Tabela 128: Redukcja oddziałów modelach C i D	147
Tabela 129: Specjaliści w obu modelach	147
Tabela 130: Porównanie efektów finansowych modeli C i D	148
Tabela 131: Koszty pomniejszające efekt	148
Tabela 132: Porównanie strategiczne modeli C i D	149

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1: Prognoza demograficzna dla Gminy Hyżne	5
Wykres 2: Struktura wieku: 0–14, 15–64, 65+ (wykres skumulowany)	6
Wykres 3: Seniorzy 65+ i 80+ (liczba osób)	7
Wykres 4: Wskaźniki obciążenia demograficznego (na 100 osób 15–64)	8
Wykres 5: Przyrost naturalny (urodzenia – zgony)	9
Wykres 6: Saldo migracji (wewnętrzne, zagraniczne i łącznie)	10
Wykres 7: Populacja w wieku edukacyjnym (szacunek) 2024–2036	11
Wykres 8: Potencjalny nabór do klasy I (wiek 7) – szacunek 2024–2036	12
Wykres 9: Zmiana współczynnika w latach 2022–2025	17
Wykres 10: Porównanie kosztów jednostkowych na ucznia (dziecko) oraz na oddział z jednostkami podobnymi - gminy wiejskie / od 5 602 mieszkańców / o niskich dochodach na mieszkańca	25
Wykres 11: Porównanie kosztu netto z przypisaną kwotą potrzeb oświatowych w 2025 r.	27
Wykres 12: Wpływ naboru do klas I na całkowitą liczbę uczniów w klasach I–VIII	97
Wykres 13: Średnia liczebność oddziału według szkoły	100